

گزارش اقتصادی شاپراک

تیر ۱۴۰۴. شماره ۱۲۱

www.shaparak.ir

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۶
فهرست جداول.....	۸
پیشگفتار.....	۱۱
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۲
۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....	۱۶
۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....	۱۷
۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۸
۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۹
۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....	۲۱
۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....	۲۲
۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP.....	۲۳
۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک.....	۲۵
۱-۲- آمار عملکردی شاپرک.....	۲۵
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۲۸
۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۲۹
۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۳۰
۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۳۵
۲-۲- نفوذ منطقه‌ای.....	۳۸
۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....	۳۹
۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....	۴۰
۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان.....	۴۰
۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی.....	۴۵
۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور.....	۴۶
۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاهی در استان‌های کشور.....	۴۸
۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۴۹
۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۵۰
۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۵۳
۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....	۵۴

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۹

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۰
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۰
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۳
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸

- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۰
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۲
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۴
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی ۸۶
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور ۸۷
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۰
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی در بعد کشوری ۹۲
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۶
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۹۸
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۱۰۱

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۴

- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۴
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۵
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۶
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۰۸
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده هر یک از انواع ابزار پذیرش ۱۱۰
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۳
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۳
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۴

- ۱۱۵..... سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار
- ۱۱۷..... سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک
- ۱۱۹..... اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار
- ۱۲۰..... سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده
- ۱۲۷..... جمع‌بندی
- ۱۳۵..... واژه‌نامه

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۴۰۰ لغایت اسفند ۱۴۰۳..... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۳..... ۲۲
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴..... ۲۶
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴..... ۲۷
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- تیر ۱۴۰۴..... ۳۱
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- خرداد و تیر ۱۴۰۴..... ۳۴
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴ و ۱۴۰۳..... ۳۵
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - تیر ۱۴۰۴..... ۳۶
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴..... ۳۶
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد و تیر ۱۴۰۴..... ۳۷
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴..... ۳۸
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر نسبت به خرداد ۱۴۰۴..... ۴۱
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۴..... ۴۲
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۴..... ۴۴
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی در استان‌های کشور - تیر ۱۴۰۴..... ۴۶
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - تیر ۱۴۰۴..... ۴۹
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۴..... ۵۱
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۴..... ۵۱
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۴..... ۵۲
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۲..... ۵۴
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - تیر ۱۴۰۴..... ۵۵
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - تیر ۱۴۰۴..... ۵۷
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - تیر ۱۴۰۴..... ۶۱
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴..... ۶۲
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴..... ۶۵

- شکل ۳-۴ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴ ۶۵
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴ ۶۹
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴ ۷۰
- شکل ۴-۳ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴ ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴ ۷۴
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۴ ۷۶
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۴ ۷۷
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - خرداد و تیر ۱۴۰۴ ۷۹
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها - تیر ۱۴۰۴ ۸۹
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۴ ۹۱
- شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - تیر ۱۴۰۴ ۹۴
- شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - تیر ۱۴۰۴ ۹۶
- شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - تیر ۱۴۰۴ ۹۸
- شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۲ تاکنون ۱۰۰
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۴ ۱۰۵
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۴ ۱۰۶
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - تیر ۱۴۰۴ ۱۱۵
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۴ ۱۲۲
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۴ ۱۲۳
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - تیر ۱۴۰۴ ۱۲۴
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۴ ۱۲۶

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳.....	۱۹
جدول ۳-۱	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۳.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۳.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- تیر ۱۴۰۴.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۴.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۴.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۴.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - تیر ۱۴۰۴.....	۳۳
جدول ۱۱-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۴.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- تیر ۱۴۰۴.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۴۱
جدول ۱۴-۲	سرانه استانی کارخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۴۳
جدول ۱۵-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- تیر ۱۴۰۴.....	۴۷
جدول ۱۶-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۴
جدول ۱۸-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴.....	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته.....	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - تیر ۱۴۰۴.....	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - تیر ۱۴۰۴ و ماه گذشته.....	۶۳
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۴

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۶۶
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۷۱
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۷۳
جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۷۵
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۷۷
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۷۸
جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۰
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴.....	۸۱
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۸۲
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - تیر ۱۴۰۴.....	۸۳
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۸۳
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۸۵
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۸۶
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده به تفکیک استان تیر ۱۴۰۴.....	۸۸
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده فعال سیستمی به تفکیک استان - تیر ۱۴۰۴.....	۹۰
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۹۳
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده تراکنش‌دار هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۹۵
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - تیر ۱۴۰۴.....	۹۷
جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - تیر ۱۴۰۴.....	۱۰۱
جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۴.....	۱۰۲
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴.....	۱۰۷
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - تیر ۱۴۰۴.....	۱۰۹
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده به ازای انواع ابزار پذیرش - تیر ۱۴۰۴.....	۱۱۱
جدول ۵-۴ مقایسه تغییر شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده به ازای انواع ابزار پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۴.....	۱۱۲
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۴.....	۱۱۴
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۴.....	۱۱۶
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - تیر ۱۴۰۴.....	۱۱۷

- جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - تیر ۱۴۰۴ ۱۱۹
- جدول ۵-۹ مقایسه تغییر شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - خرداد و تیر ۱۴۰۴ ۱۲۰
- جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - تیر ۱۴۰۴ ۱۲۱

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۲۱ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپراک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپراک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپراک در تیر ۱۴۰۴
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شایرک در یک نگاه

▲ رشد نسبت به ماه گذشته
▼ کاهش نسبت به ماه گذشته
▢ بدون تغییر نسبت به ماه گذشته

۱ جایگاه شایرک در اقتصاد ملی

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شایرک به نقدینگی	۲۰/۲۰ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی	۱/۷۶ درصد

۲ شاخص های عملکردی شایرک در تیر ماه ۱۴۰۴

آمار عملکردی

▼	تعداد تراکنش های شایرک	۴,۳۲۳,۴۸۳,۰۳۲ تراکنش
▲	ارزش تراکنش های شایرک	۱۷,۰۳۸,۸۵۹,۸۰۳ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد ۱۴۰۴	۳/۷۹٪
▲	رشد حقیقی ماهانه تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد ۱۴۰۴	۰/۳۰٪
▲	رشد اسمی ماهانه تیر ۱۴۰۴ نسبت به تیر ۱۴۰۳	۳۶/۵۵٪
▼	رشد حقیقی ماهانه تیر ۱۴۰۴ نسبت به تیر ۱۴۰۳	-۳/۲۵٪

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۲۰٪
▼	ابزار پذیرش کدهای دستوری	۱/۹۷٪
▲	کارتخوان فروشگاه	۹۱/۸۳٪

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شایرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۸/۷۶٪
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ	۱/۲۴٪

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شایرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۰/۱۷٪
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ	۵/۰۱٪
▲	مانده گیری	۴/۸۲٪

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۹۸۲/۱۲
▲	کارتخوان فروشگاه	۱,۷۳۱/۹۵
▼	ابزار پذیرش کدهای دستوری	۰/۹۲
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۲۴۹/۲۵

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۶۹/۹۳
▼	کارتخوان فروشگاه	۶۴/۲۲
▼	ابزار پذیرش کدهای دستوری	۱/۳۸
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۳۳

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▼	بیشترین تعداد	تهران	۱,۷۷۸,۰۲۸۷
▲	بیشترین تغییر	آذربایجان	۱۳,۸۶۱
▲	بیشترین سرانه	مازندران	۰/۲۱۷
▼	بیشترین سرانه تعداد تراکنش	اردبیل	۷۷/۰۶

نسبت دهکی مبالغ تراکنش های شایرکی

▲	نسبت متوسط دهک دوم به دهک اول	۴۶۲/۴۳
---	-------------------------------	--------

گزارش اقتصادی شاپرک

۳

کیفیت انجام خدمات پرداخت

سهام تراکنش‌های موفق

▲	۹۸/۷۳٪	درصد تراکنش‌های موفق به کل تراکنش‌ها
▲	۹۹/۹۸٪	درصد تراکنش‌های موفق شاپرک به کل تراکنش‌ها

سهام هر یک از خطاهای رخ داد در تراکنش‌ها

▲	۲/۴۱٪	خطای پذیرندگی
▲	۰/۲۱٪	خطای شاپرکی
▼	۱۲/۸۰٪	خطای صادر کنندگی
▲	۸۴/۵۷٪	خطای کاربری

کیفیت ارائه خدمات

▲	۹۸/۷۳٪	سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه
▼	۹۹/۹۸٪	سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک

تراکنش‌های ناتمام

▲	۰/۰۱۳٪	درصد تراکنش‌های معوق از کل تراکنش‌ها
▲	۱۴/۵۱٪	درصد تغییرات تراکنش‌های معوق

۴

شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در تیر ۱۴۰۴

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی

▼	۲/۸۶۸	فراپردازان آروند امید	بالاترین میزان شاخص
▼	۰/۲۹۹	الکترونیک کارت دماوند	پایین‌ترین میزان شاخص

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها

▲	۱/۸۶۸٪	الکترونیک کارت دماوند	بالاترین میزان شاخص
▲	۰/۰۳۷٪	فراپردازان آروند امید	پایین‌ترین میزان شاخص

میزان تغییرات بر اساس مقادیر ماه گذشته محاسبه شده است.

سهام کارتخوان‌های کم و فاقد تراکنش از پایانه‌های فعال			
▲	۳۸/۱۵٪	الکترونیک کارت دماوند	بیشترین سهم
▲	۱۰/۵۱٪	به پرداخت ملت	کمترین سهم
ستون اول مربوط به شرکت‌های PSP و ستون دوم مربوط به بانک‌های پذیرنده			
بالاترین سهم از کل تراکنش‌های بازار			
▲	۱۷/۲۲٪	▲	۲۳/۱۷٪
▲	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت
▼	۱۶/۵۷٪	▲	۲۰/۹۳٪
▼	بانک ملت	▲	پرداخت الکترونیک سامان
بالاترین سهم مبلغ تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش			
▲	۱۹/۸۶٪	▼	۳۲/۸۶٪
▲	بانک رفاه کارگران	▼	به پرداخت ملت
▼	۴۹/۰۱٪	▲	۴۷/۳۱٪
▼	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت
▲	۱۷/۱۸٪	▼	۲۰/۵۵٪
▲	بانک ملت	▼	به پرداخت ملت
بالاترین سهم تعداد تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش			
▼	۳۶/۱۹٪	▲	۴۰/۰۲٪
▼	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت
▼	۴۹/۸۱٪	▲	۴۶/۴۸٪
▼	بانک ملت	▲	به پرداخت ملت
▼	۱۴/۵۰٪	▼	۲۱/۰۷٪
▼	بانک سپه	▼	پرداخت الکترونیک سامان
شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)			
▼	۱.۷۲۵	▲	۲.۵۹۲
▼	۳.۲۵۸	▲	۳.۲۷۷
▼	۸۳۷	▲	۱.۲۷۱
بالاترین سهم بانک‌های صادر کنند از تعداد کارت‌های تراکنش‌دار			
▼	۱۴/۷۰٪	بانک شهر	کارت هدیه و بن کارت
▲	۱۷/۰۹٪	بانک ملت	کارت اعتباری
▲	۲۱/۴۱٪	بانک ملی	کارت برداشت نقدی

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

در این بخش، جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، درصدی از نقدینگی^۱ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا اسفند ۱۴۰۳) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳

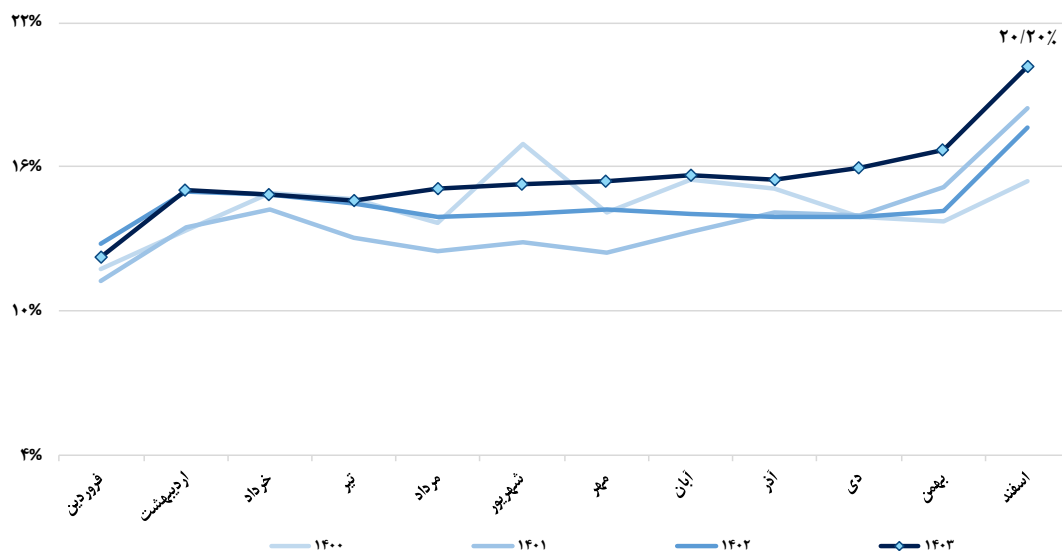
نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱۲/۲۱٪	۹,۷۲۸,۵۳۰	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	فروردین ۱۴۰۳
۱۵/۰۶٪	۱۲,۳۴۰,۶۱۲	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۳
۱۴/۸۷٪	۱۲,۴۲۶,۴۲۴	۸۳,۵۳۹,۹۰۰	خرداد ۱۴۰۳
۱۴/۶۰٪	۱۲,۴۷۸,۰۸۲	۸۵,۴۹۱,۵۰۰	تیر ۱۴۰۳
۱۵/۰۶٪	۱۳,۲۵۱,۴۳۶	۸۷,۹۷۸,۹۰۰	مرداد ۱۴۰۳
۱۵/۳۰٪	۱۳,۸۷۶,۷۶۲	۹۰,۷۰۵,۱۰۰	شهریور ۱۴۰۳
۱۵/۳۹٪	۱۴,۲۱۲,۲۸۰	۹۲,۳۳۴,۵۰۰	مهر ۱۴۰۳
۱۵/۶۶٪	۱۴,۷۱۲,۰۰۴	۹۳,۹۲۲,۱۰۰	آبان ۱۴۰۳
۱۵/۴۵٪	۱۴,۸۴۱,۳۴۰	۹۶,۰۳۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۳
۱۵/۹۶٪	۱۵,۵۲۰,۳۹۱	۹۷,۳۳۳,۳۰۰	دی ۱۴۰۳
۱۶/۷۱٪	۱۶,۶۱۱,۳۶۹	۹۹,۴۲۰,۱۰۰	بهمن ۱۴۰۳
۲۰/۲۰٪	۲۰,۵۳۹,۳۷۲	۱۰۱,۶۵۹,۵۰۰	اسفند ۱۴۰۳

در اسفند ۱۴۰۳ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۲۰/۲۰ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه بهمن ۱۴۰۳، افزایش ۳/۵۰ درصدی داشته است.

^۱ آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در اسفند ۱۴۰۳، ارزش تراکنش‌های شاپراک افزایش ۲۳/۶۵ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۲۵ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراکی به نقدینگی نسبت به ماه بهمن ۱۴۰۳ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا اسفند ۱۴۰۳ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۴۰۰ لغایت اسفند ۱۴۰۳ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۴۰۰ لغایت اسفند ۱۴۰۳

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۳

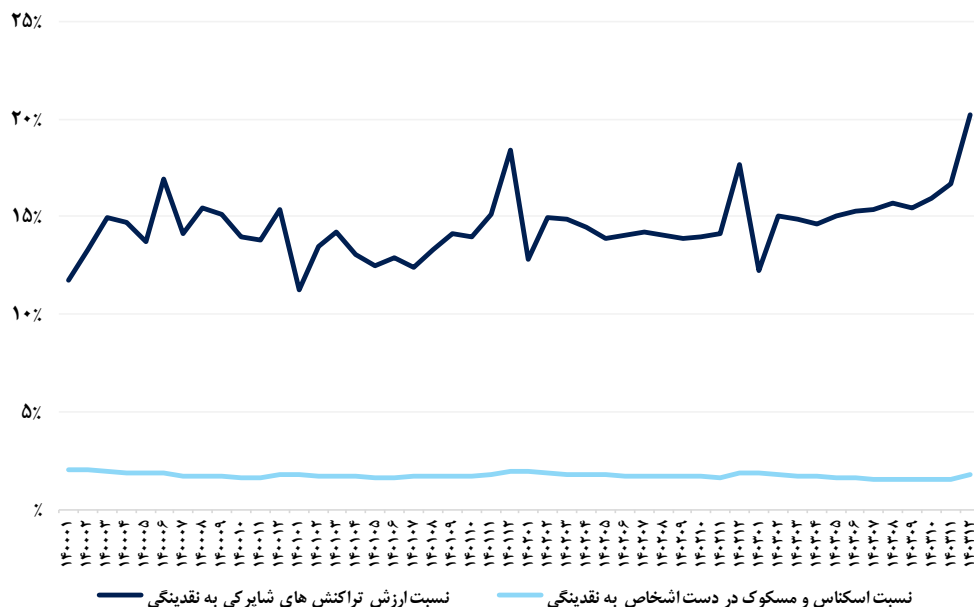
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
فروردین ۱۴۰۳	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	۱,۴۸۸,۴۰۰	۱/۸۷٪
اردیبهشت ۱۴۰۳	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	۱,۴۶۰,۱۰۰	۱/۸۰٪
خرداد ۱۴۰۳	۸۳,۵۳۹,۹۰۰	۱,۴۳۵,۹۰۰	۱/۷۲٪
تیر ۱۴۰۳	۸۵,۴۹۱,۵۰۰	۱,۴۴۳,۰۰۰	۱/۶۹٪
مرداد ۱۴۰۳	۸۷,۹۷۸,۹۰۰	۱,۴۳۴,۶۰۰	۱/۶۳٪
شهریور ۱۴۰۳	۹۰,۷۰۵,۱۰۰	۱,۴۴۲,۲۰۰	۱/۵۹٪
مهر ۱۴۰۳	۹۲,۳۳۴,۵۰۰	۱,۴۵۹,۸۰۰	۱/۵۸٪
آبان ۱۴۰۳	۹۳,۹۲۲,۱۰۰	۱,۴۸۰,۲۰۰	۱/۵۸٪
آذر ۱۴۰۳	۹۶,۰۳۶,۱۰۰	۱,۴۹۱,۴۰۰	۱/۵۵٪
دی ۱۴۰۳	۹۷,۲۳۳,۳۰۰	۱,۵۰۵,۷۰۰	۱/۵۵٪
بهمن ۱۴۰۳	۹۹,۴۲۰,۱۰۰	۱,۵۲۳,۰۰۰	۱/۵۳٪
اسفند ۱۴۰۳	۱۰۱,۶۵۹,۵۰۰	۱,۷۹۱,۳۰۰	۱/۷۶٪

در اسفند ۱۴۰۳، ۱/۷۶ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در بهمن ۱۴۰۳ افزایش ۰/۲۳ درصدی را تجربه نموده است. در اسفند ۱۴۰۳ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۲۵ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱۷/۶۲ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲ - مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را به کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۴۰۰ تا اسفند ۱۴۰۳) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۱۱/۷۷ درصد در فروردین ماه ۱۴۰۰ به ۲۰/۲۰ درصد در اسفند ۱۴۰۳ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۰۷ درصد به ۱/۷۶ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۳۰ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد.

۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۲ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

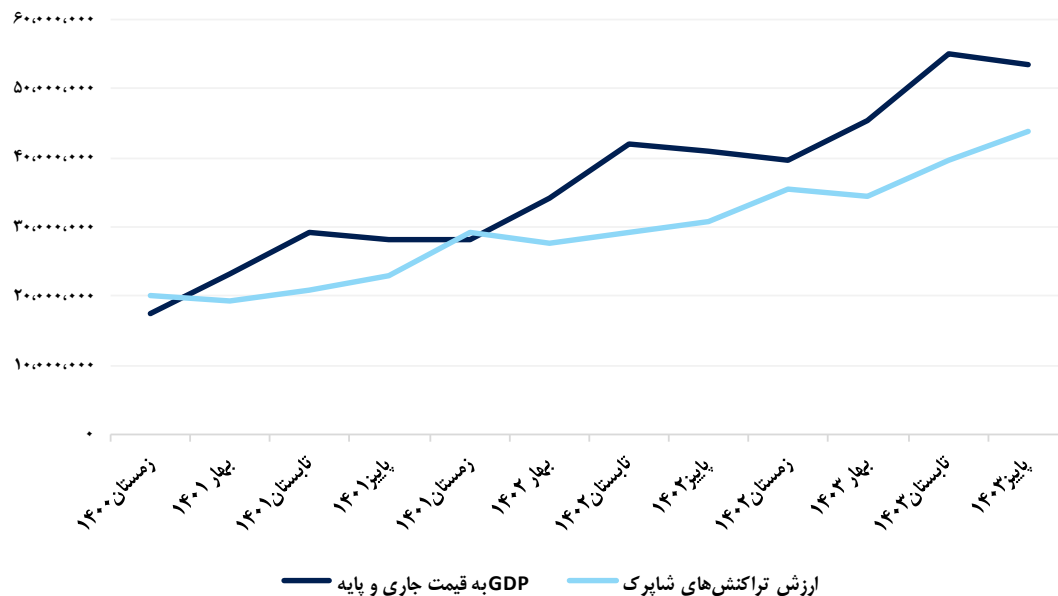
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۳ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۳ به صورت فصلی ترسیم شده است^۴.

^۲ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۳ به واژه نامه رجوع شود.

^۴ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۳ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۳

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی بازه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۵ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۳

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)
زمستان ۱۴۰۰	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	۲۰,۰۶۸,۱۶۶
بهار ۱۴۰۱	۲۳,۱۱۹,۷۹۳	۱۹,۳۶۷,۲۳۳
تابستان ۱۴۰۱	۲۹,۱۶۴,۶۹۷	۲۰,۸۲۵,۶۹۶
پاییز ۱۴۰۱	۲۸,۲۲۱,۳۴۱	۲۳,۰۹۴,۰۲۹
زمستان ۱۴۰۱	۲۸,۲۶۲,۱۵۴	۲۹,۳۶۹,۱۹۶
بهار ۱۴۰۲	۳۴,۱۶۳,۹۳۴	۲۷,۶۷۰,۸۳۳
تابستان ۱۴۰۲	۴۲,۰۸۹,۶۸۰	۲۹,۱۶۲,۶۷۰
پاییز ۱۴۰۲	۴۱,۱۱۱,۲۱۲	۳۰,۹۳۹,۰۱۰
زمستان ۱۴۰۲	۳۹,۷۶۹,۹۴۷	۳۵,۴۵۵,۲۰۷
بهار ۱۴۰۳	۴۵,۳۵۶,۲۲۵	۳۴,۳۹۵,۵۶۶
تابستان ۱۴۰۳	۵۵,۱۶۷,۲۱۲	۳۹,۶۰۶,۲۸۰
پاییز ۱۴۰۳	۵۳,۶۴۳,۹۹۰	۴۳,۷۶۵,۶۲۴

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۵ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۳ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک

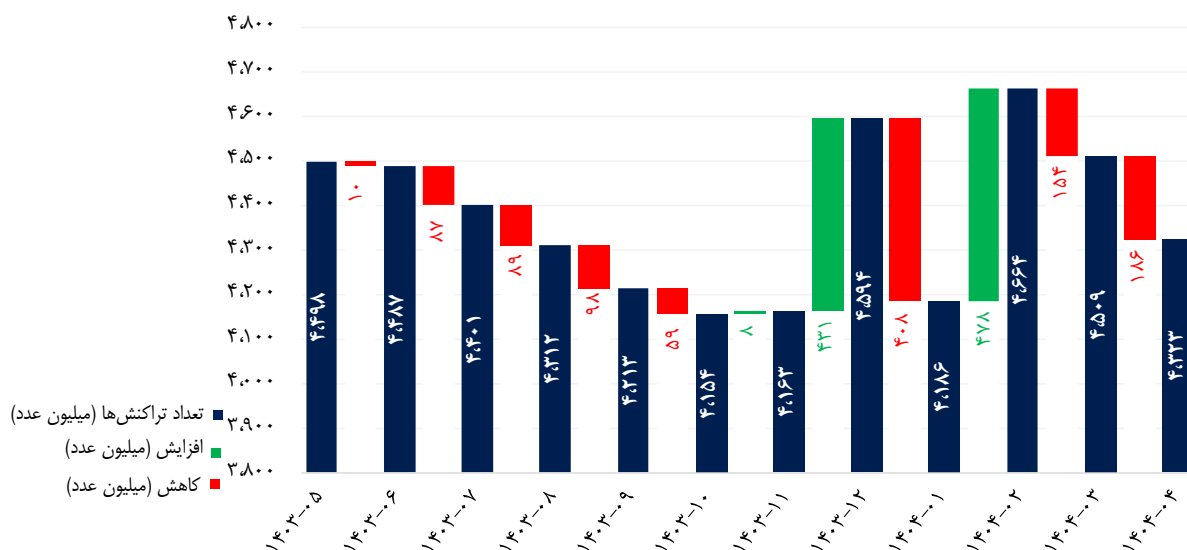
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

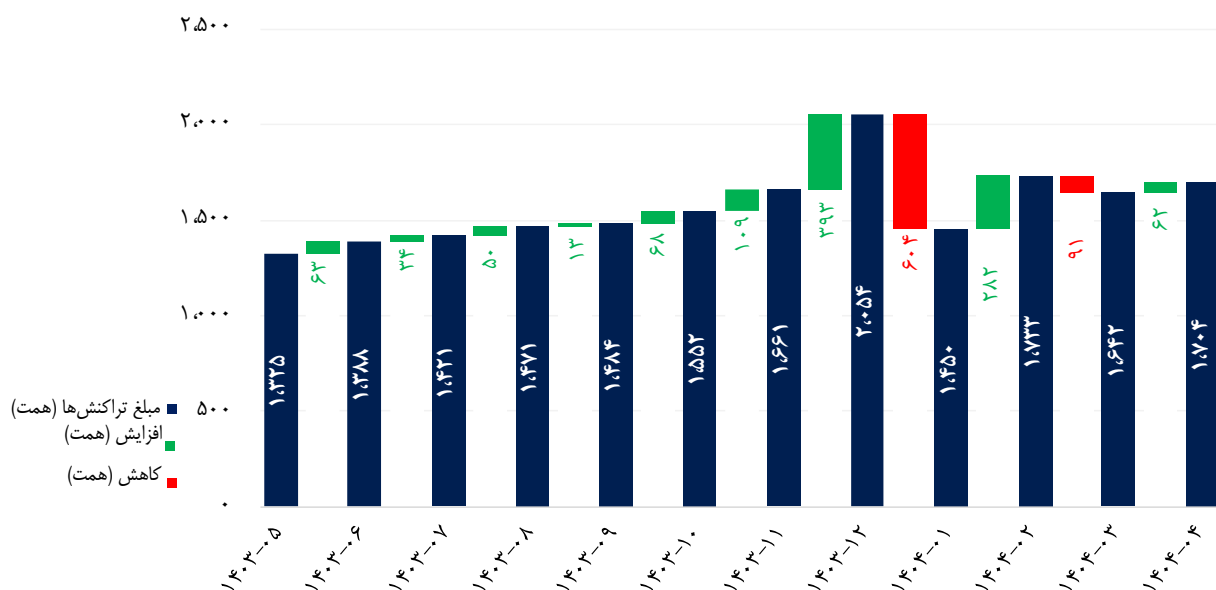
۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در شکل ۱-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به تیر ماه ۱۴۰۴ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اردیبهشت و فروردین ۱۴۰۴ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴

در شکل ۲-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به تیر ماه ۱۴۰۴ پرداخته شده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۳ و فروردین ۱۴۰۴ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴

در تیر ماه ۱۴۰۴ بالغ بر ۴,۳۲۳ میلیون تراکنش با ارزش ۱۷,۰۳۹ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به خرداد ماه رشد ۴/۱۲- درصدی در تعداد و ۳/۷۹ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در تیر ماه ۱۴۰۴ و نرخ رشد آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	نرخ رشد
تعداد تراکنش	۴,۵۰۹,۴۵۷,۲۵۶	۴,۳۲۳,۴۸۳,۰۳۲	-۴/۱۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۶,۴۱۶,۸۴۷,۷۲۷	۱۷,۰۳۸,۸۵۹,۸۰۳	۳/۷۹٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در تیر ۱۴۰۴ و ماه مشابه سال گذشته به همراه نرخ رشد آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۳

نوع	تیر ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۴	نرخ رشد
تعداد تراکنش	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	۴,۳۲۳,۴۸۳,۰۳۲	-۰/۴۵٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹	۱۷,۰۳۸,۸۵۹,۸۰۳	۳۶/۵۵٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های تیر ۱۴۰۴ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۳ از نظر تعدادی ۰/۴۵- و از نظر ریالی ۳۶/۵۵ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد به منظور ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۱ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۲ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	نرخ رشد
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۶,۴۱۶,۸۴۷,۷۲۷/۲۵	۱۷,۰۳۸,۸۵۹,۸۰۳/۲۱	۳/۷۹٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴,۷۱۶,۱۳۹,۷۶۹/۳۹	۴,۷۳۰,۳۸۸,۶۱۸/۳۳	۰/۳۰٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۳۴۸/۱	۳۶۰/۲	۳/۴۸٪

*نرخ تورم ماهانه: نرخ رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته با رشد ۳/۷۹ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۰/۳۰ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۱ به واژه نامه رجوع شود.

^۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تیر ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۴	نرخ رشد
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹/۳۵	۱۷,۰۳۸,۸۵۹,۸۰۳/۲۱	۳۶/۵۵%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴,۸۸۹,۵۳۰,۷۰۵/۰۷	۴,۷۳۰,۳۸۸,۶۱۸/۳۳	-۳/۲۵%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۵۵/۲۰	۳۶۰/۲۰	۴۱/۱۴%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۳۶/۵۵ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده ۳/۲۵- درصد می‌باشد.

۲-۱-۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی^۱ در تیر ۱۴۰۴ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		نرخ رشد
	تیر ۱۴۰۴	خرداد ۱۴۰۴	
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۴۰,۹۰۶	۱,۵۳۵,۹۶۹	۰/۳۳%
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۵,۶۹۱	۶,۰۱۷	-۵/۴۲%
کارتخوان فروشگاه	۱۰,۷۰۷,۲۱۵	۱۰,۶۴۵,۹۳۶	۰/۵۸%
مجموع ابزارها	۱۲,۲۵۳,۸۱۲	۱۲,۱۸۷,۹۲۲	۰/۵۴%

^۱ ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

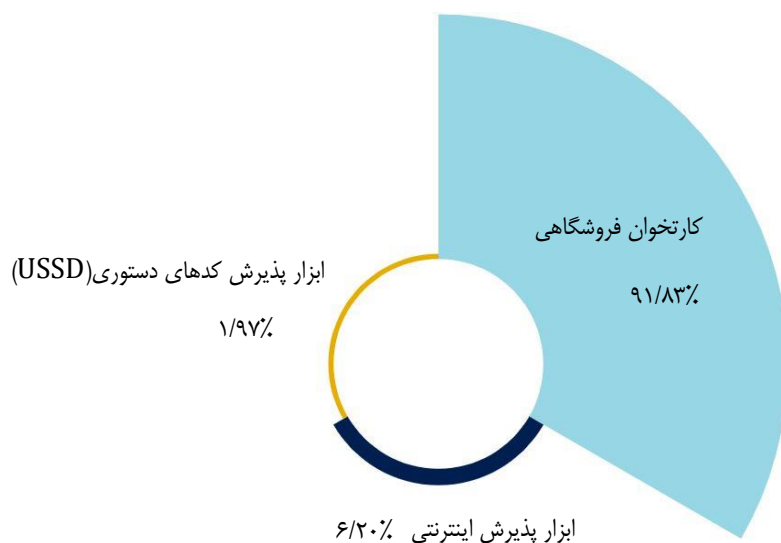
بر اساس جدول ۲-۵ عداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به خرداد ماه رشد ۵۴/۰ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۵۸/۰ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد ماه رشد ۳۲/۰ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - تیر ۱۴۰۴

ابزار پذیرش	خرداد ۱۴۰۴		تیر ۱۴۰۴	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۳۵,۹۶۹	۱۲/۶۰٪	۱,۵۴۰,۹۰۶	۱۲/۵۷٪
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۶,۰۱۷	۰/۰۵٪	۵,۶۹۱	۰/۰۵٪
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۶۴۵,۹۳۶	۸۷/۳۵٪	۱۰,۷۰۷,۳۱۵	۸۷/۳۸٪
مجموع ابزارها	۱۲,۱۸۷,۹۲۲	۱۰۰/۰۰٪	۱۲,۲۵۳,۸۱۲	۱۰۰/۰۰٪

۲-۱-۴ - عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سهم ۹۱/۸۳ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- تیر ۱۴۰۴

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرک در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. همچنین به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۷-۲ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۴

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱،۵۴۰،۹۰۶	۲۶۷،۹۸۷،۱۸۵	۱۷۴
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۵۶۹۱	۸۵،۳۲۲،۶۲۷	۱۴،۹۹۳
کارتخوان فروشگاهی	۱۰،۷۰۷،۲۱۵	۳،۹۷۰،۱۷۳،۲۱۱	۳۷۱
مجموع ابزارها	۱۲،۲۵۳،۸۱۲	۴،۳۲۳،۴۸۳،۰۲۳	۳۵۳

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در تیر ۱۴۰۴، ۳۵۳ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۱۷/۱۷ واحدی (۴/۶۴- درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) می‌باشد. در تیر ماه متوسط تعداد تراکنش-های اینترنتی با کاهش ۴/۷۲- درصدی از ۱۸۳ تراکنش در خرداد ۱۴۰۴ به ۱۷۴ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) ۱۴،۹۹۳ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۳۶۴/۵۷ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۱۷/۷۸ واحد کاهش نسبت به خرداد ۱۴۰۴ به ۳۷۱ عدد در تیر ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۴

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱،۵۴۰،۹۰۶	۳،۵۷۰،۷۱۷،۳۶۰	۲،۳۱۷/۲۸
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۵۶۹۱	۲۱،۰۳۸،۷۶۷	۳،۶۹۶/۸۵
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰،۷۰۷،۲۱۵	۱۳،۴۴۷،۱۰۳،۶۷۷	۱،۲۵۵/۸۹
مجموع ابزارها	۱۲،۲۵۳،۸۱۲	۱۷،۰۳۸،۸۵۹،۸۰۳	۱،۳۹۰/۴۹

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۴ ماه با افزایش ۳۱۸/۲۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲،۳۱۷/۲۸ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) با افزایش ۲۰/۱۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳،۶۹۶/۸۵ میلیون ریال به ازای هر ابزار در تیر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۱،۲۵۵/۸۹ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۴/۳۰ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است. در جدول ۲-۹ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش تراکنش‌دار^۱ پرداخته شده است.

^۱ به واژه نامه رجوع شود

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۴

ابزار پذیرش	تعداد ابزار تراکنش‌دار	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۱۲,۳۳۶	۳,۵۷۰,۷۱۷,۳۶۰	۱۶,۸۱۶/۴
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۱۷۷	۲۱,۰۳۸,۷۶۷	۱۱۸,۸۶۳/۱
کارتخوان فروشگاهی	۸,۹۰۹,۷۷۹	۱۳,۴۴۷,۱۰۳,۶۷۷	۱,۵۰۹/۳
مجموع ابزارها	۹,۱۲۲,۲۹۲	۱۷,۰۳۸,۸۵۹,۸۰۳	۱,۸۶۷/۸۳

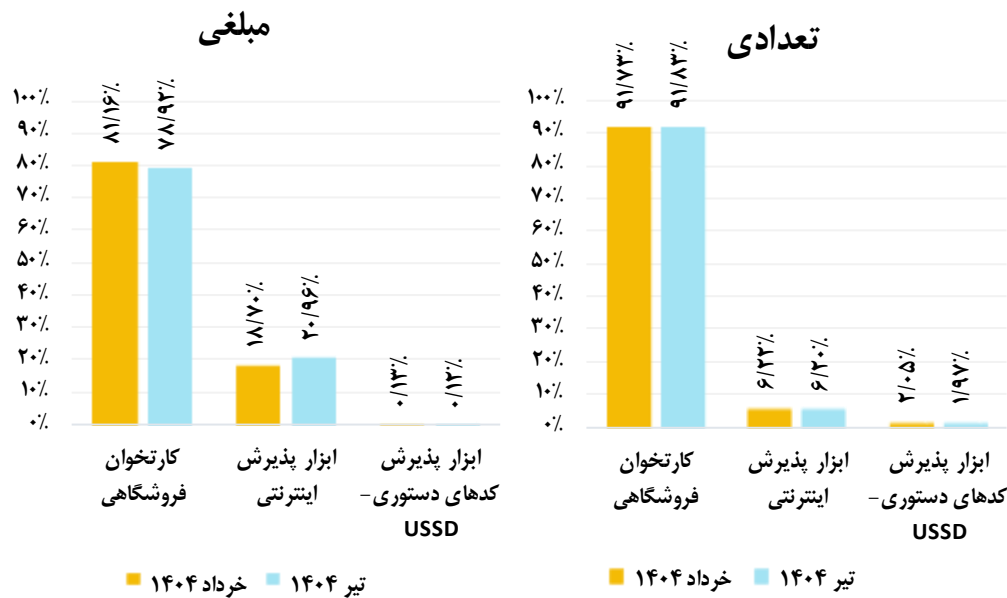
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در تیر ماه ۱۴۰۴ با افزایش ۵۶۵/۷۰ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۶,۸۱۶/۴ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) تراکنش‌دار با کاهش ۵۰,۰۱۰/۵۲ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۱۸,۸۶۳/۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در تیر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز با توجه به جدول ۲-۹ برابر با ۱,۵۰۹/۳ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۴/۷۳ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۱۰ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۱۰ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - تیر ۱۴۰۴

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۴۸,۱۷۶,۳۷۶	۳,۵۷۰,۷۱۷,۳۶۰	۱۴/۳۹
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۸۵,۳۲۲,۶۲۷	۲۱,۰۳۸,۷۶۷	۰/۲۵
کارتخوان فروشگاهی	۳,۷۸۱,۶۰۸,۷۷۸	۱۳,۴۴۷,۱۰۳,۶۷۷	۳/۵۶
مجموع ابزارها	۴,۱۱۵,۱۰۷,۷۸۱	۱۷,۰۳۸,۸۵۹,۸۰۳	۴/۱۴

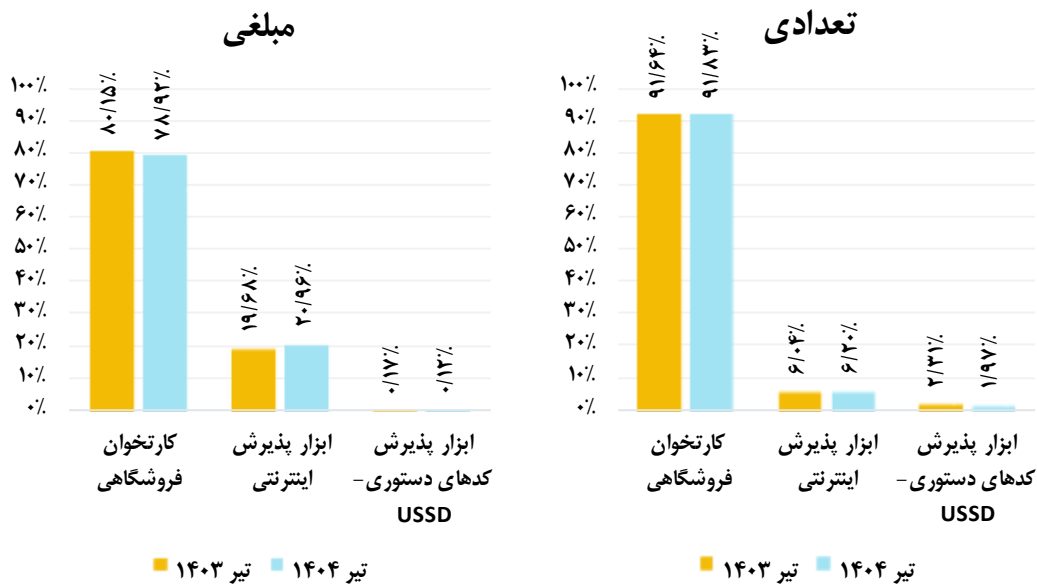
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۴

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۰۹ و کاهش ۲/۲۴ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۰۲ و افزایش ۲/۲۵ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) نیز به ترتیب کاهش ۰/۰۸ و ۰/۰۱۱ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای تیر ۱۴۰۴ و مقایسه آن با تیر ۱۴۰۳ را نشان می‌دهند.

شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴ و ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۵-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در تیر ماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۰/۱۸ و کاهش ۱/۲۳ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۱۶ و ۱/۲۸ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به ترتیب با کاهش ۰/۳۴ و ۰/۰۴۶ درصدی همراه بوده است.

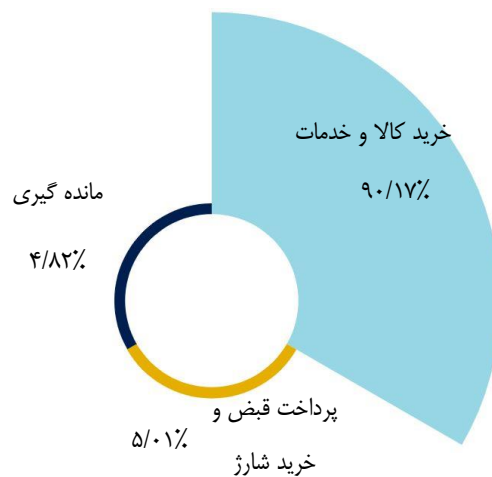
۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۶-۲ و شکل ۷-۲ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

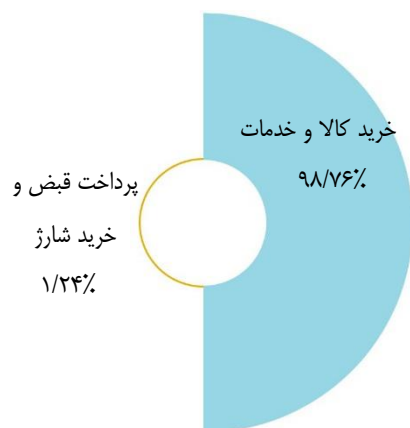
شکل ۶-۲ مبین آن است که در تیر ۱۴۰۴، ۹۰/۱۷ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۸-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۳۸۸

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می گردد، خدمت "مانده گیری" با ۴/۸۲ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

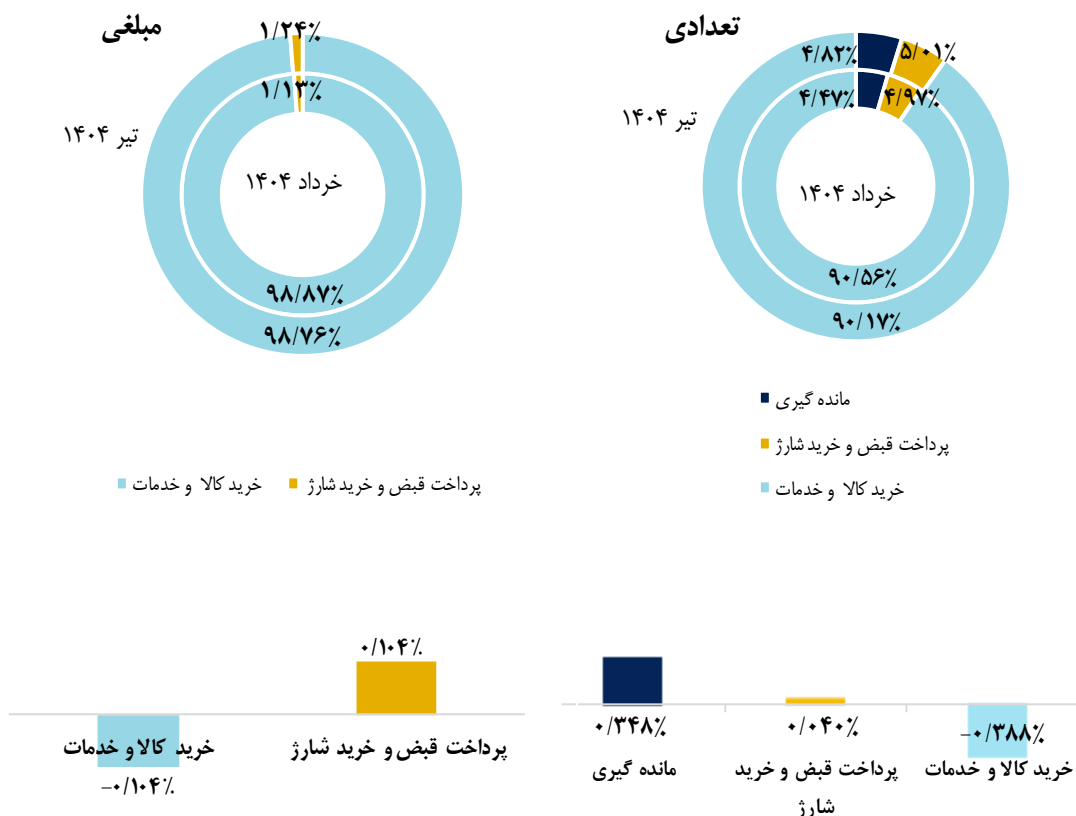
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - تیر ۱۴۰۴

شکل ۲-۷ نشان می دهد که ۹۸/۷۶ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه تیر ۱۴۰۴ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش ها - تیر ۱۴۰۴

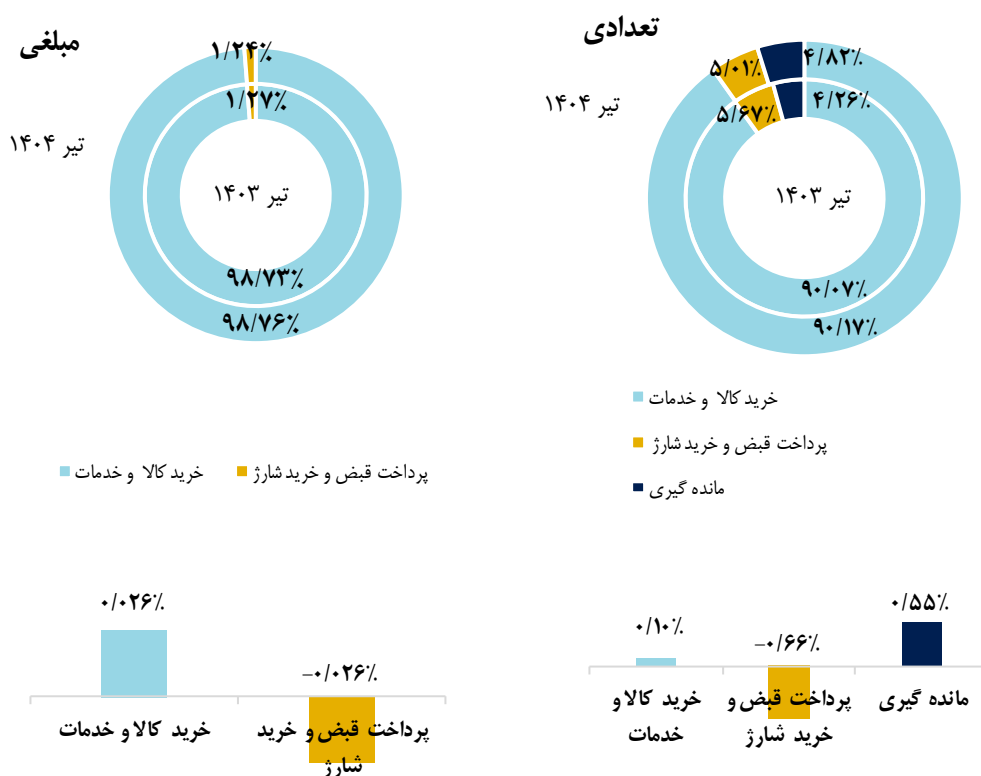
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد و تیر ۱۴۰۴

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" افزایش یافته است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۳۸۸ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۴۰ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۳۴۸ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در تیر ماه با کاهش ۰/۱۰۴ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی تیر ۱۴۰۳ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می شود همزمان با افزایش ۰/۱۰ درصدی سهم تعداد تراکنش های "خرید کالا و خدمات" در تیر ۱۴۰۴ نسبت به تیر ماه ۱۴۰۳، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۰۲۶ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۶۶ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش های مانده گیری نیز افزایش ۰/۵۵ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه ای

شاخص نفوذ منطقه ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^۱ مصرف کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۱ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در تیر ماه ۱۳۹۲/۱۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاههای با تعداد ۱,۷۳۱/۹۵ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۰/۹۲ ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۴۹/۲۵ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاههای، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) برای انجام پرداختها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاههای که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۱ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۴

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۵۴۰,۹۰۶	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۴۹/۲۵
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۵,۶۹۱		۰/۹۲
کارتخوان فروشگاههای	۱۰,۷۰۷,۲۱۵		۱,۷۳۱/۹۵
کل ابزارها	۱۲,۲۵۳,۸۱۲		۱,۹۸۲/۱۲

^۱ آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در تیر ماه سال جاری در جدول ۲-۱۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- تیر ۱۴۰۴

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۶۷,۹۸۷,۱۸۵	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۴/۳۳
ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	۸۵,۳۲۲,۶۲۷		۱/۳۸
کارتخوان فروشگاهی	۳,۹۷۰,۱۷۳,۲۱۱		۶۴/۲۲
کل ابزارها	۴,۳۲۳,۴۸۳,۰۲۳		۶۹/۹۳

همانطور که در جدول ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در تیر ماه سال جاری ۶۹/۹۳ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۴/۲۲ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

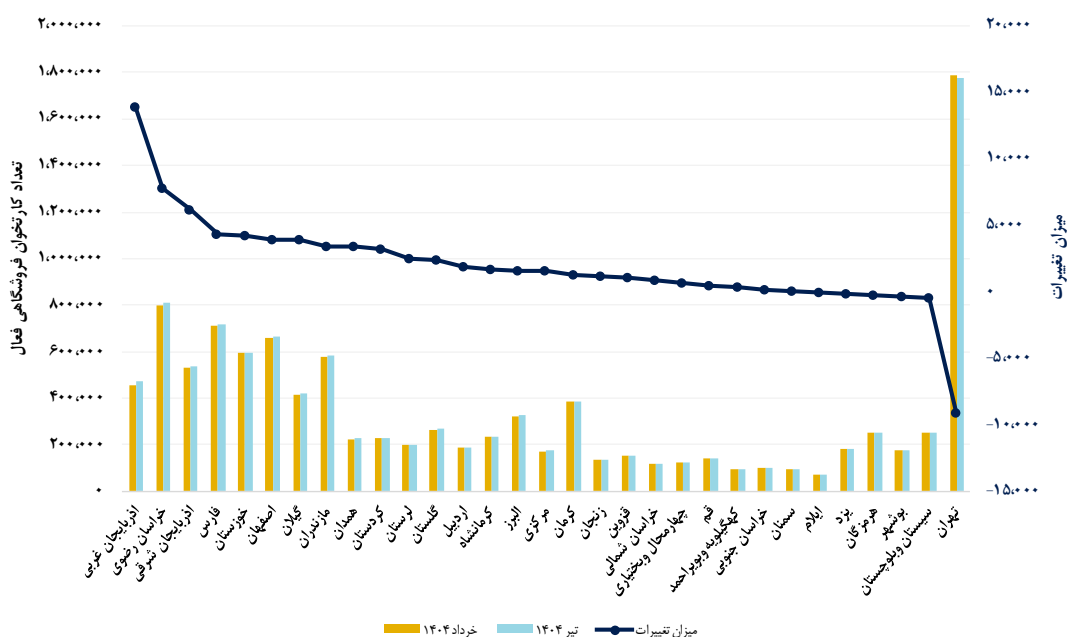
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۳ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام استان	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر	نرخ رشد
تهران	۱,۷۸۷,۴۵۲	۱,۷۷۸,۲۸۷	-۹,۱۶۵	-۰/۵۱٪
خراسان رضوی	۸۰۰,۹۶۰	۸۰۸,۷۱۱	۷,۷۵۱	+۰/۹۷٪
فارس	۷۱۰,۳۳۳	۷۱۴,۶۷۳	۴,۳۴۰	+۰/۶۱٪
اصفهان	۶۵۸,۲۳۰	۶۶۲,۱۵۹	۳,۹۲۹	+۰/۶۰٪
خوزستان	۵۹۲,۶۹۴	۵۹۶,۸۹۵	۴,۲۰۱	+۰/۷۱٪

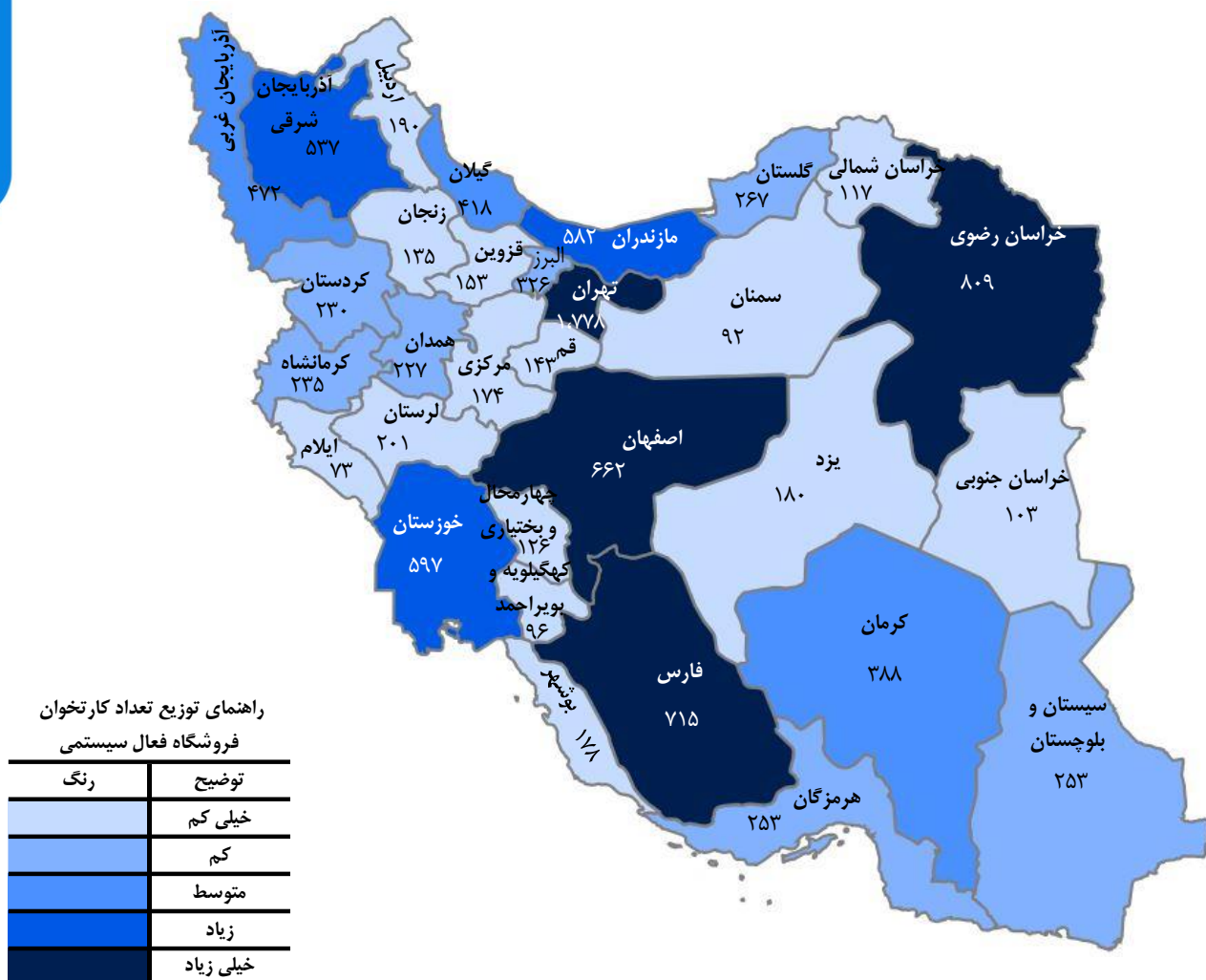
همانگونه که در جدول ۲-۱۳ مشاهده می‌شود، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در تیر ۱۴۰۴ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۳، شکل ۲-۱۰ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۰ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر نسبت به خرداد ۱۴۰۴

در تیر ۱۴۰۴ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۱۳,۸۶۱ افزایش متعلق به استان آذربایجان غربی می‌باشد. شکل ۲-۱۱ پراکندگی تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۴

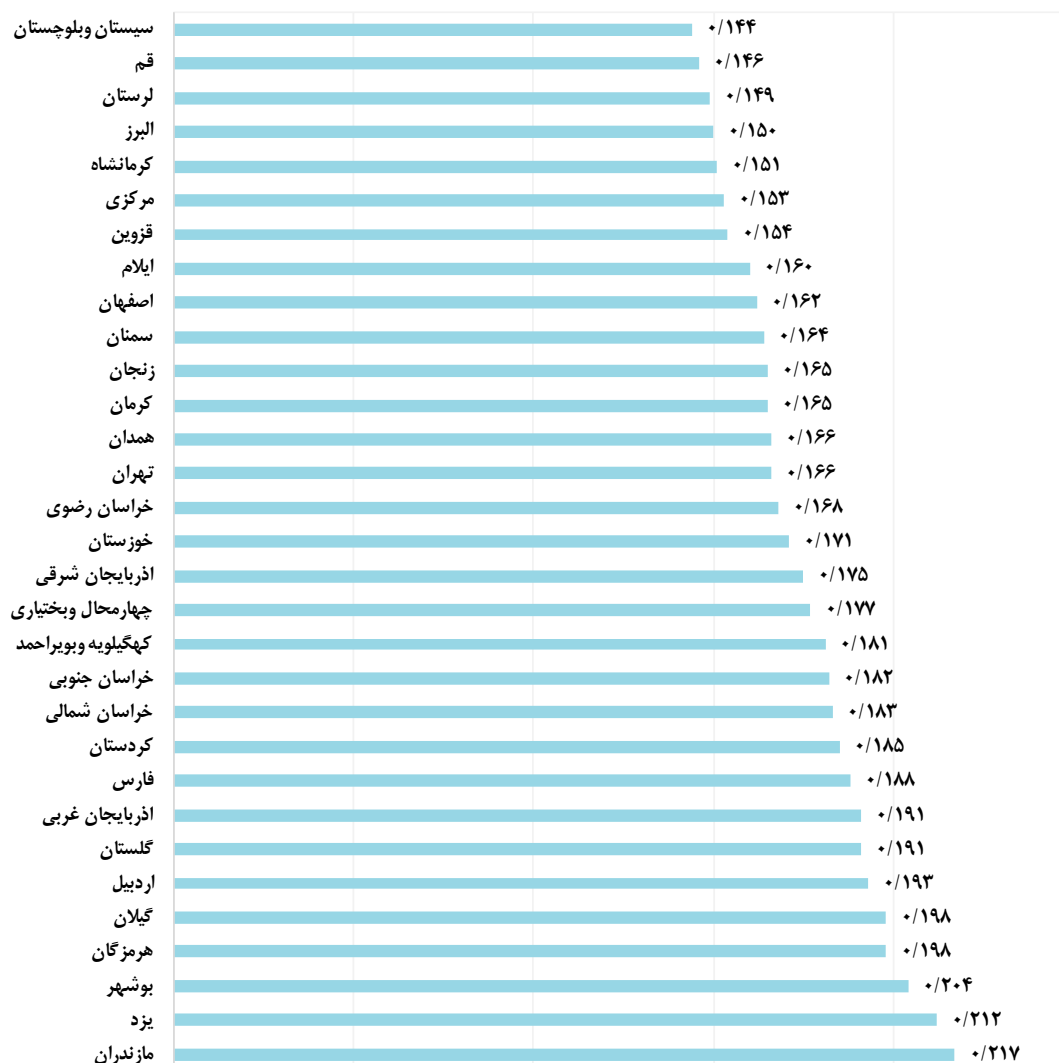
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۴ ارائه شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۴ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد و تیر ۱۴۰۴

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	نرخ رشد
آذربایجان غربی	۰/۱۸۵	۰/۱۹۱	۳/۰۳٪
همدان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۶	۱/۵۲٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۸۳	۰/۱۸۵	۱/۴۰٪
کردستان	۰/۱۴۷	۰/۱۴۹	۱/۲۳٪
سمنان	۰/۱۷۳	۰/۱۷۵	۱/۱۷٪
گلستان	۰/۱۹۱	۰/۱۹۳	۱/۰۰٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۶۷	۰/۱۶۸	۰/۹۷٪
خراسان رضوی	۰/۱۹۶	۰/۱۹۸	۰/۹۴٪
قم	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۰/۹۰٪
قزوین	۰/۱۹۰	۰/۱۹۱	۰/۸۹٪
کرمان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۵	۰/۸۴٪
اصفهان	۰/۱۸۱	۰/۱۸۳	۰/۷۵٪
مرکزی	۰/۱۵۰	۰/۱۵۱	۰/۷۱٪
اردبیل	۰/۱۷۰	۰/۱۷۱	۰/۷۱٪
گیلان	۰/۱۵۳	۰/۱۵۴	۰/۶۸٪
یزد	۰/۱۸۷	۰/۱۸۸	۰/۶۱٪
ایلام	۰/۱۶۱	۰/۱۶۲	۰/۶۰٪
خراسان شمالی	۰/۲۱۶	۰/۲۱۷	۰/۵۹٪
مازندران	۰/۱۷۶	۰/۱۷۷	۰/۵۶٪
لرستان	۰/۱۵۰	۰/۱۵۰	۰/۴۹٪
زنجان	۰/۱۸۰	۰/۱۸۱	۰/۳۷٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۶۴	۰/۱۶۵	۰/۳۳٪
کرمانشاه	۰/۱۴۶	۰/۱۴۶	۰/۲۹٪
البرز	۰/۱۸۲	۰/۱۸۲	۰/۱۶٪
خراسان جنوبی	۰/۱۶۴	۰/۱۶۴	۰/۰۴٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۶۰	۰/۱۶۰	۰/۰۰٪
هرمزگان	۰/۱۹۸	۰/۱۹۸	-۰/۰۹٪
خوزستان	۰/۲۱۲	۰/۲۱۲	-۰/۰۹٪
فارس	۰/۱۴۴	۰/۱۴۴	-۰/۱۸٪
بوشهر	۰/۲۰۴	۰/۲۰۴	-۰/۱۸٪
تهران	۰/۱۶۶	۰/۱۶۶	-۰/۵۱٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر ۱۴۰۴

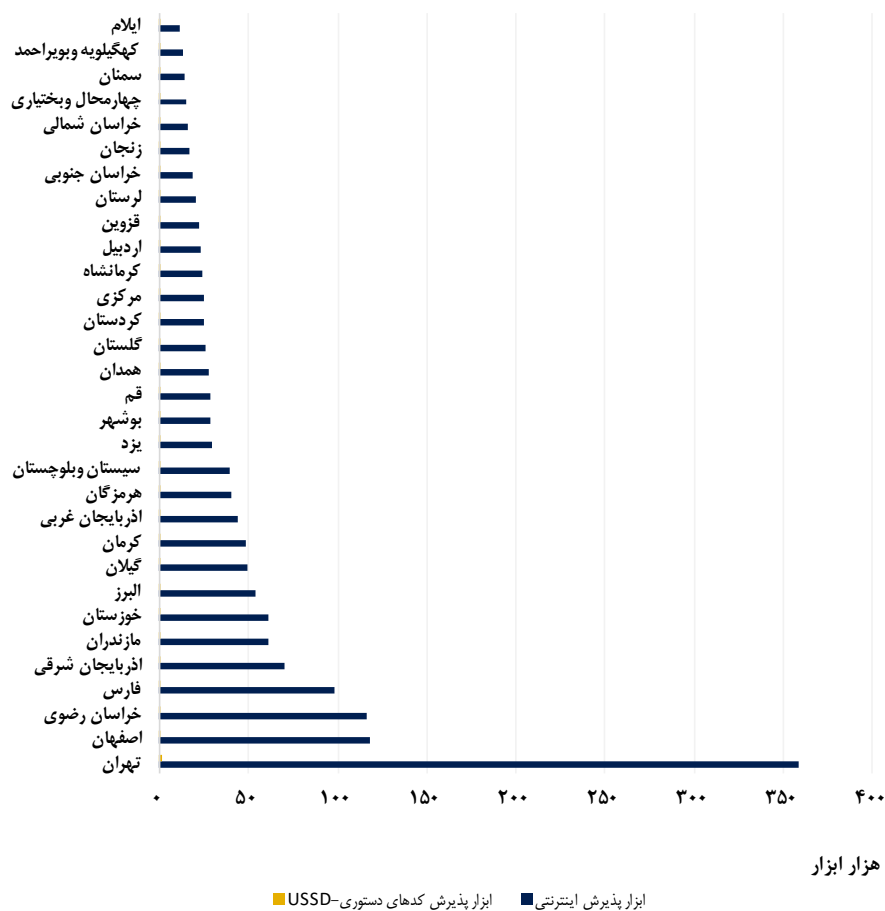
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، قم و لرستان تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتهای فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در تیر ۱۴۰۴، تعداد سرانه ابزار

کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۷۳۲ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۷۳۲) ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاهی) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی در استان‌های کشور - تیر ۱۴۰۴

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول ۲-۱۵، عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه خرداد و تیر ۱۴۰۴ ذکر گردیده است. همچنین نرخ رشد برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۵ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- تیر ۱۴۰۴

استان	تعداد تراکنش			مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		
	تیر ۱۴۰۴	تغییر	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر	خرداد ۱۴۰۴
اذربایجان شرقی	۱۹۳,۳۸۴,۳۰۲	۱۹۰,۳۰۴,۰۵۴	-۱/۵۹%	۶۲۰,۲۳۰,۳۰۲	۶۳۸,۶۹۹,۴۱۷	۲/۹۸%
اذربایجان غربی	۱۶۴,۸۴۴,۸۳۰	۱۶۳,۸۴۲,۵۸۳	-۰/۶۱%	۴۹۲,۵۶۰,۳۰۸	۵۰۳,۲۰۰,۹۶۲	۲/۱۶%
اردبیل	۷۵,۷۲۲,۳۲۶	۷۶,۴۵۷,۴۴۵	۰/۹۷%	۲۱۰,۱۷۰,۱۹۵	۲۱۷,۴۸۹,۷۱۵	۳/۴۸%
اصفهان	۲۴۳,۵۲۲,۴۷۲	۲۳۴,۲۶۲,۴۹۵	-۳/۸۰%	۸۵۱,۶۴۸,۵۵۰	۸۸۱,۱۳۸,۲۳۱	۴/۲۸%
البرز	۱۴۴,۴۴۷,۹۴۴	۱۳۱,۷۷۶,۶۳۱	-۸/۷۷%	۴۸۹,۷۹۲,۰۲۹	۴۷۷,۶۱۵,۰۰۷	-۲/۴۹%
ایلام	۲۸,۱۴۰,۵۱۳	۲۷,۷۶۷,۷۷۴	-۱/۳۲%	۷۵۰,۱۱۰,۷۵۱	۷۷۰,۹۰۷,۱۵۷	۳/۸۶%
بوشهر	۵۶,۵۲۸,۰۷۴	۵۳,۸۳۶,۱۲۶	-۴/۷۶%	۱۸۱,۵۵۴,۸۳۶	۱۸۶,۶۴۹,۸۶۰	۲/۸۱%
تهران	۹۸۷,۱۱۳,۸۷۸	۹۲۶,۷۸۰,۳۱۳	-۶/۱۱%	۵۶۸,۱۵۴,۷۶۹	۶,۲۴۲,۳۹۳,۹۷۷	۹/۸۷%
چهارمحال و بختیاری	۴۱,۱۱۸,۸۸۶	۴۱,۶۳۵,۶۴۰	۱/۲۶%	۱۲۰,۸۸۷,۰۲۴	۱۲۶,۴۶۴,۴۸۱	۴/۶۱%
خراسان جنوبی	۳۰,۰۱۰,۷۷۶	۲۹,۹۷۰,۳۹۷	-۰/۱۳%	۸۳,۰۰۹,۸۳۱	۸۵,۳۶۸,۱۳۵	۲/۸۴%
خراسان رضوی	۳۳۷,۰۵۴,۹۴۰	۳۲۷,۵۷۳,۳۱۱	-۲/۸۱%	۱,۰۲۳,۸۵۸,۴۰۲	۱,۰۳۴,۶۶۸,۷۳۹	۱/۰۶%
خراسان شمالی	۴۲,۰۷۴,۴۷۷	۴۱,۶۰۶,۲۱۱	-۱/۱۱%	۹۶,۸۲۹,۲۱۷	۱۰۰,۴۳۲,۱۶۵	۳/۷۳%
خوزستان	۲۳۹,۴۲۲,۷۱۳	۲۲۸,۹۷۴,۰۱۸	-۴/۳۶%	۷۵۱,۸۷۲,۲۰۱	۷۶۲,۲۱۲,۸۶۰	۱/۳۸%
زنجان	۱۰۹,۶۷۱,۶۳۴	۱۰۴,۷۸۳,۱۰۲	-۴/۴۶%	۱۶۵,۸۸۹,۸۲۴	۱۶۱,۴۳۸,۱۹۸	-۲/۶۸%
سمنان	۳۴,۴۹۰,۷۵۵	۳۲,۴۸۲,۳۷۱	-۵/۸۲%	۹۹,۵۹۴,۴۵۹	۹۸,۴۷۶,۰۲۴	-۱/۱۲%
سیستان و بلوچستان	۱۲۹,۵۶۵,۰۰۲	۱۲۴,۳۶۰,۱۶۸	-۴/۰۲%	۳۴۱,۷۳۱,۲۷۵	۳۲۵,۴۹۲,۸۴۵	-۴/۷۵%
فارس	۲۹۰,۷۵۴,۳۱۳	۲۸۱,۵۹۳,۴۵۰	-۳/۱۵%	۹۲۹,۸۲۱,۷۴۲	۹۴۴,۸۳۹,۰۷۶	۱/۶۲%
قزوین	۶۷,۳۴۲,۸۰۷	۶۳,۰۷۶,۰۶۶	-۶/۳۴%	۱۸۷,۱۵۶,۳۷۳	۱۸۰,۹۶۶,۶۲۰	-۳/۳۱%
قم	۷۰,۳۲۲,۶۶۷	۶۳,۴۴۷,۲۹۳	-۹/۷۸%	۲۱۳,۸۵۶,۴۶۹	۲۰۵,۴۴۶,۲۳۲	-۳/۹۳%
کردستان	۸۱,۳۳۶,۳۶۸	۸۰,۶۴۷,۳۶۴	-۰/۸۵%	۲۲۵,۳۱۲,۰۶۸	۲۱۸,۱۲۳,۴۱۸	-۳/۱۹%
کرمان	۱۴۲,۸۴۷,۱۴۶	۱۳۷,۴۵۷,۱۹۷	-۳/۷۷%	۴۷۱,۵۶۵,۲۲۲	۴۷۰,۰۰۲,۲۳۴	-۰/۳۳%
کرمانشاه	۸۹,۷۴۶,۴۲۷	۸۹,۹۲۹,۵۲۷	۰/۲۰%	۲۵۱,۰۶۲,۷۴۰	۲۷۰,۸۹۴,۸۶۶	۷/۹۰%
کهگیلویه و بویراحمد	۳۷,۱۵۶,۹۵۹	۳۷,۰۰۴,۴۸۴	-۰/۴۱%	۸۵,۷۲۶,۹۷۳	۹۱,۱۷۲,۵۰۱	۶/۳۵%
گلستان	۹۶,۱۱۹,۲۵۱	۹۳,۲۹۷,۸۱۰	-۲/۹۴%	۲۷۵,۴۷۲,۸۵۰	۲۷۸,۶۳۳,۴۹۴	۱/۱۵%
گیلان	۱۵۶,۹۹۴,۲۱۶	۱۵۰,۵۲۳,۱۲۳	-۴/۱۲%	۵۰۶,۵۸۹,۲۱۲	۴۹۷,۱۰۵,۴۷۷	-۱/۸۷%
لرستان	۸۱,۱۸۳,۱۱۲	۷۹,۵۹۶,۸۳۹	-۱/۹۵%	۲۰۹,۶۱۶,۵۴۴	۲۱۷,۲۰۴,۱۹۰	۳/۶۲%
مازندران	۱۹۴,۳۹۱,۶۸۶	۱۸۳,۱۹۶,۴۹۲	-۵/۷۶%	۷۴۸,۳۰۴,۶۲۸	۷۳۶,۶۶۶,۹۳۶	-۱/۵۶%
مرکزی	۶۷,۸۴۱,۲۲۱	۶۴,۵۰۳,۸۶۹	-۴/۹۲%	۱۹۱,۴۲۵,۶۵۳	۱۹۲,۱۲۶,۶۴۰	۰/۳۷%
هرمزگان	۱۳۲,۳۴۴,۳۸۷	۱۲۳,۷۳۰,۷۱۴	-۶/۵۱%	۳۸۷,۷۱۰,۱۲۱	۳۵۵,۹۷۴,۳۳۳	-۸/۱۹%
همدان	۸۶,۵۷۶,۳۶۰	۸۴,۲۰۰,۳۱۴	-۲/۷۴%	۲۳۴,۱۳۳,۷۳۲	۲۳۸,۴۲۸,۳۹۹	۱/۸۳%
یزد	۵۷,۳۶۳,۶۳۱	۵۴,۸۴۰,۷۳۸	-۴/۴۰%	۲۱۲,۹۰۴,۴۲۹	۲۱۴,۶۲۷,۶۱۳	-۰/۸۱%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD)) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای تیر ۱۴۰۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - تیر ۱۴۰۴

همانطور در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های اردبیل، فارس و هرمزگان در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، مرکزی و اصفهان کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در تیر ۱۴۰۴ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

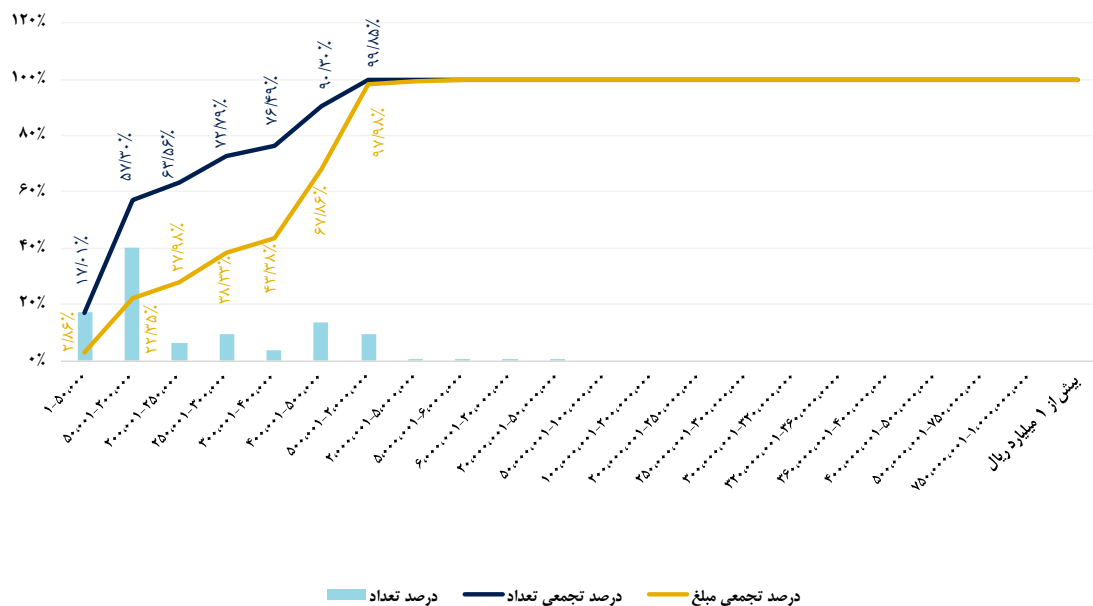
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در تیر ۱۴۰۴ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این دامنه‌ها با توجه دامنه مبلغی کارمزد تراکنش‌ها به شرح زیر می‌باشد:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 - بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 - بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
 - بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۴/۷۵ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در تیر ۱۴۰۴:
- ۸۷/۶۱ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
 - ۷/۴۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
 - ۰/۱۶ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۸۲/۱۹ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۶/۱۴ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) (بر حسب ریال) - تیر ۱۴۰۴

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشنده‌ای بوده است، به نحوی که ۱۷/۰۱ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۱ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۶/۵۵ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰, ۱۰۰, ۲۰۰ و ۲۵۰ هزار ریالی و همچنین استفاده فراوان ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های کدهای دستوری (USSD) در دامنه مبلغی بین ۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)

می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲ - نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

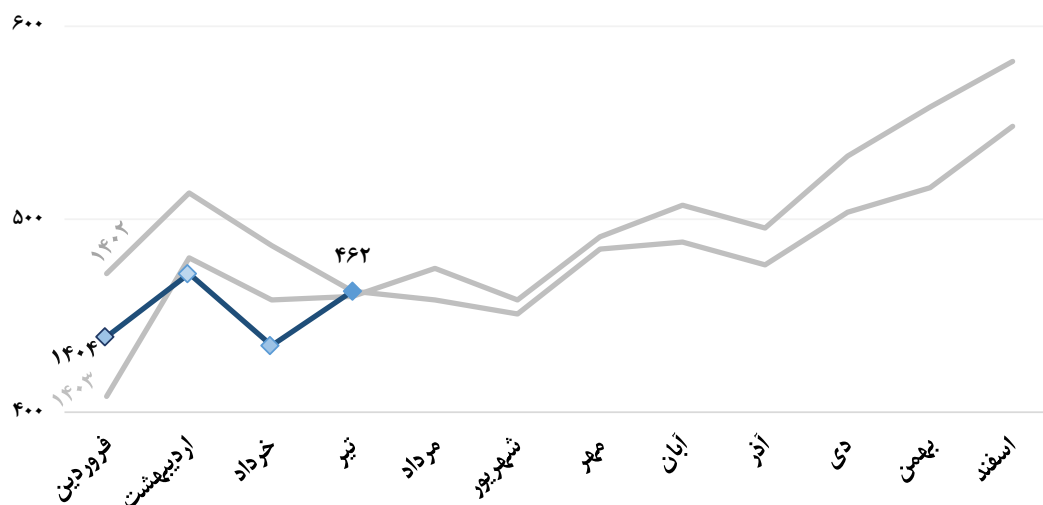
در این بخش شاخص نسبت دهکی^۱ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۶ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در تیر ماه ۱۴۰۴ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۳ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
نرخ رشد	تیر ۱۴۰۴	خرداد ۱۴۰۴	نرخ رشد	تیر ۱۴۰۴	خرداد ۱۴۰۴	
۳۸/۷۵٪	۳۲،۴۸۱،۹۲۳	۲۳،۴۱۰،۰۰۸	۱۱/۲۷٪	۳۲،۴۸۱،۹۲۳	۲۹،۱۹۱،۰۰۵	میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۳۸/۱۴٪	۷۰،۲۴۱	۵۰،۸۴۶	۴/۴۷٪	۷۰،۲۴۱	۶۷،۲۳۴	میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)
۰/۴۴٪	۴۶۲/۴۳	۴۶۰/۴۱	۶/۵۱٪	۴۶۲/۴۳	۴۳۴/۱۷	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۰/۴۴ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۶/۵۱ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۱/۲۷ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۴/۴۷ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۶/۵۱ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^۱ به واژه نامه رجوع شود.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد رشد ۲۸/۲۶ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۶۲ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

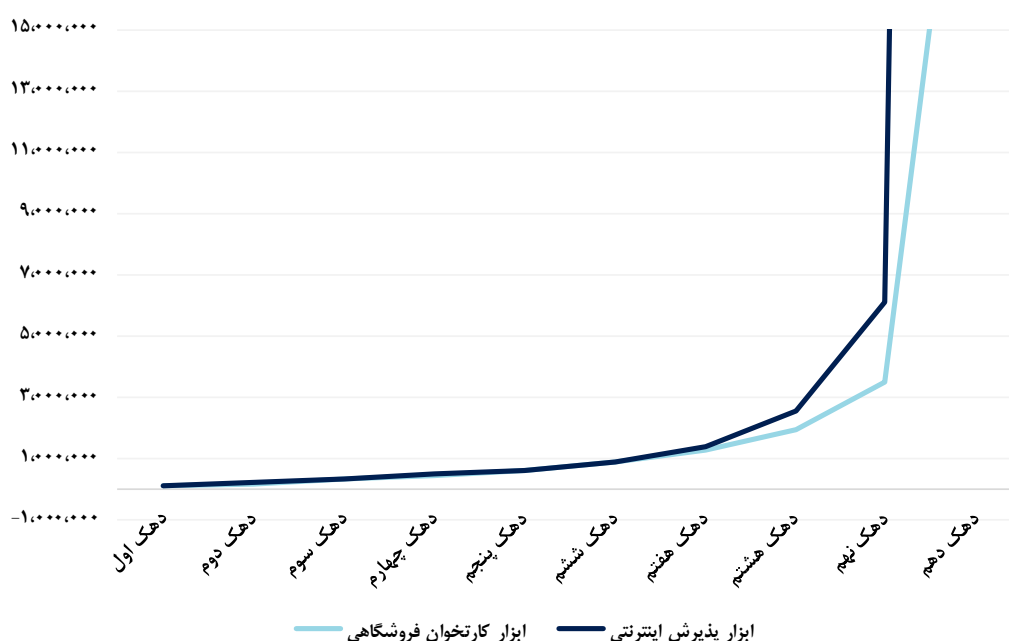
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۹۶،۵۵۳/۸۲	۷۰،۲۶۵/۶۴	دهک اول
۲۳۱،۵۸۷/۷۳	۱۶۹،۷۵۱/۷۰	دهک دوم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش		دهک قیمتی
(مبالغ بر حسب ریال)		
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۳۳۹,۶۴۱/۹۸	۲۹۲,۳۱۱/۱۳	دهک سوم
۴۶۱,۲۰۲/۹۶	۴۴۱,۹۱۶/۹۷	دهک چهارم
۶۰۵,۶۵۶/۶۰	۶۱۴,۱۵۰/۳۲	دهک پنجم
۸۹۶,۵۰۸/۶۴	۸۷۵,۳۷۸/۴۷	دهک ششم
۱,۳۸۶,۱۸۵/۲۵	۱,۲۴۴,۷۲۸/۹۲	دهک هفتم
۲,۵۳۱,۸۰۳/۴۰	۱,۹۳۳,۹۳۷/۸۳	دهک هشتم
۶,۰۷۳,۵۶۰/۱۱	۳,۴۷۴,۸۹۷/۴۲	دهک نهم
۱۷۵,۰۹۷,۶۷۲/۵۷	۲۶,۷۷۶,۳۴۲/۵۷	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های "خرید کالا و خدمات" در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش های خرید در دهک دهم می باشد. در خدمت "خرید کالا و خدمات" اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۶۰ درصد تراکنش ها (۶ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به "خرید کالا و خدمات" با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۲-۱۷ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - تیر ۱۴۰۴

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۷۵,۰۹۷,۶۷۲/۵۷ ریال بوده است.

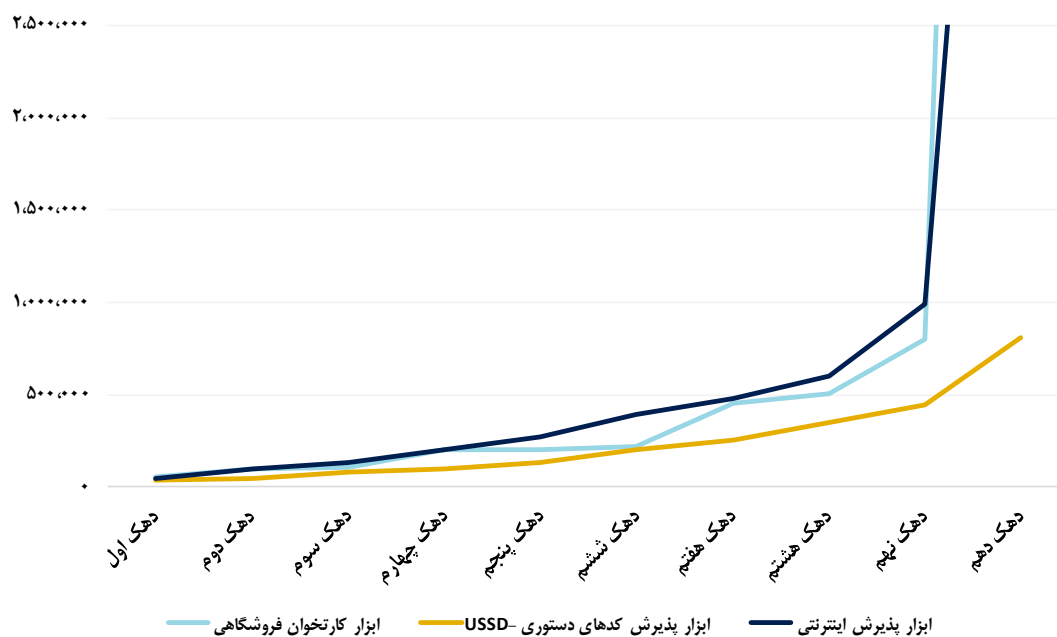
جدول ۲-۱۸ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر ابزار پذیرش

دهک قیمتی	متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		
	ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه
دهک اول	۵۸,۹۵۸/۶۷	۳۵,۴۱۹/۷۳	۵۰,۰۲۱/۹۵
دهک دوم	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	۵۱,۴۱۸/۹۵	۱۰۰,۷۴۹/۰۰
دهک سوم	۱۰۷,۴۶۶/۳۶	۷۸,۳۸۸/۲۴	۱۳۴,۱۴۴/۷۸
دهک چهارم	۱۹۹,۶۴۲/۶۹	۱۰۲,۷۰۷/۷۵	۲۰۷,۰۹۸/۲۱
دهک پنجم	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	۱۳۷,۵۷۹/۸۲	۲۷۱,۴۶۲/۳۷
دهک ششم	۲۱۸,۷۰۵/۸۸	۲۰۳,۳۵۵/۴۴	۳۹۴,۰۸۷/۰۹
دهک هفتم	۴۵۶,۷۷۳/۵۳	۲۵۵,۵۵۰/۷۷	۴۷۹,۷۴۹/۱۶
دهک هشتم	۵۰۳,۲۳۱/۱۵	۳۴۸,۰۳۰/۸۸	۶۰۰,۲۵۶/۰۶
دهک نهم	۸۰۳,۴۵۰/۴۴	۴۴۵,۸۹۸/۰۳	۹۸۸,۵۵۲/۰۸
دهک دهم	۱۵,۱۸۶,۱۳۳/۶۰	۸۰۷,۴۴۰/۳۲	۷,۳۹۱,۹۶۵/۸۰

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۸ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - تیر ۱۴۰۴

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۷,۳۹۱,۹۶۵/۸۰ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتنخوان فروشگاه در حدود ۱۵,۱۸۶,۱۳۳/۶۰ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۸۰۷,۴۴۰/۳۲ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی ترین هدف شرکت های ارائه دهنده آن خدمات می باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت مندی مصرف کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت ها می باشد. کاهش خطاها و تراکش های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می گردد در ادامه شاخص هایی برای سنجش این هدف ارائه می گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در چهار گروه^۱ "خطای صادرکنندگی"، "خطای پذیرندگی"، "خطای شاپرکی" و "خطای کاربری" طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۷۴ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۲۶ درصدی خطاهای رخ داده در تیر ۱۴۰۴ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۳۲۳,۴۸۳,۰۲۳	۹۱/۷۴٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۸۹,۰۴۹,۵۲۲	۸/۲۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۷۱۲,۵۳۲,۵۴۵	۱۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در تیر ۱۴۰۴ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

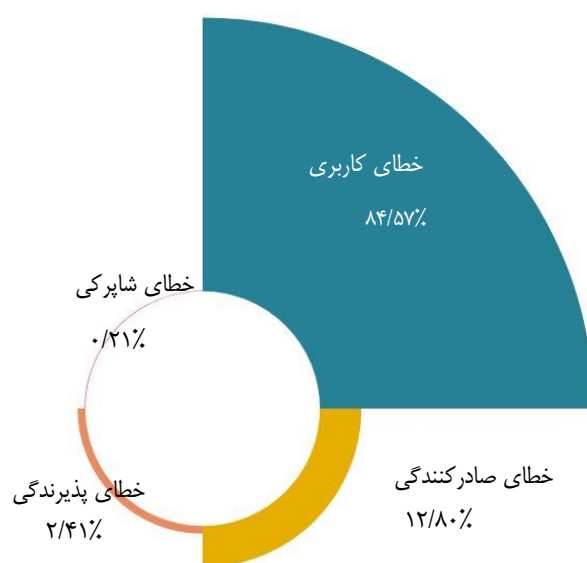
^۱ برای تعاریف انواع خطا به واژه نامه رجوع شود.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	۱۴۰۴ خرداد	تیر ۱۴۰۴	نرخ رشد
خطای پذیرندگی	۵,۱۹۰,۴۵۲	۹,۳۷۹,۹۱۸	۸۰/۷۱%
خطای کاربری	۳۱۲,۴۹۲,۸۷۴	۳۲۹,۰۳۶,۷۶۰	۵/۲۹%
خطای صادرکنندگی	۵۹,۳۵۳,۴۲۳	۴۹,۸۱۷,۱۲۰	-۱۶/۰۷%
خطای شاپرکی	۷۶۹,۳۳۴	۸۱۵,۷۲۴	۶/۰۳%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۳۷۷,۸۰۶,۰۷۳	۳۸۹,۰۴۹,۵۲۲	۲/۹۸%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۵۰۹,۴۵۷,۲۵۳	۴,۳۲۳,۴۸۳,۰۲۳	-۴/۱۲%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۸۸۷,۲۶۳,۳۲۶	۴,۷۱۲,۵۳۲,۵۴۵	-۳/۵۸%

نرخ رشد تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد. با توجه به این جدول در مجموع تعداد تراکنش‌های ناموفق نسبت به ماه گذشته، ۲/۹۸ درصد افزایش یافته است.

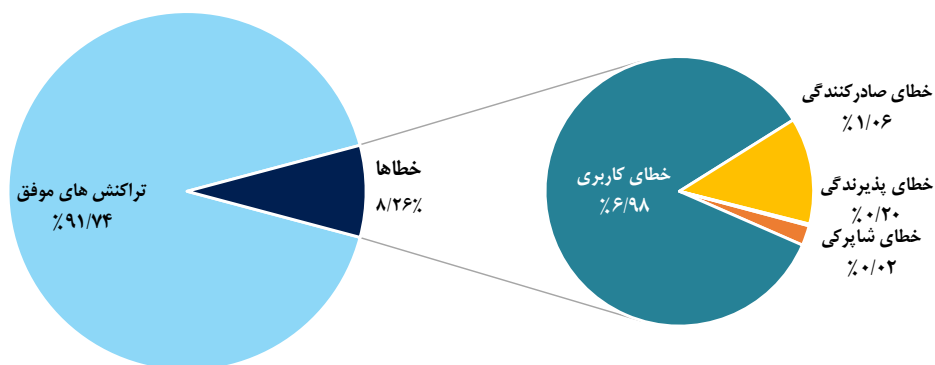
شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - تیر ۱۴۰۴

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۳-۱ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۴/۵۷ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - تیر ۱۴۰۴

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۴,۳۲۳,۴۸۳,۰۲۳	۹۱/۷۴٪
ناموفق	خطای پذیرندگی	۹,۳۷۹,۹۱۸
	خطای کاربری	۳۲۹,۰۳۶,۷۶۰
	خطای صادرکنندگی	۴۹,۸۱۷,۱۲۰
	خطای شاپرکی	۸۱۵,۷۲۴
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۷۱۲,۵۳۲,۵۴۵	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل زیر به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱۷ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۱ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - تیر ۱۴۰۴ و ماه گذشته

سهم از کل تراکنش‌ها			نوع تراکنش و انواع خطا	
تغییر	تیر ۱۴۰۴	خرداد ۱۴۰۴		
۰/۰۹٪	۰/۲۰٪	۰/۱۱٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
۰/۵۹٪	۶/۹۸٪	۶/۳۹٪	خطای کاربری	
۰/۱۶٪	۱/۰۶٪	۱/۲۱٪	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۰۲٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۶٪	خطای شاپرکی	
۰/۵۳٪	۸/۲۶٪	۷/۷۳٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
۰/۵۳٪	۹۱/۷۴٪	۹۲/۲۷٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم تمام گروه خطاها به جز خطای صادرکنندگی در تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۳ کیفیت خدمات شاپراک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

تیر ۱۴۰۴		خرداد ۱۴۰۴		تیر ۱۴۰۳		تراکنش‌های موفق
کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش‌ها	
۹۸/۷۳٪	۴,۶۵۲,۵۱۹,۷۸۳	۹۸/۶۶٪	۴,۸۲۱,۹۵۰,۱۲۷	۹۹/۴۸٪	۴,۶۴۵,۴۴۲,۵۱۶	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^۱
۹۹/۹۸٪	۴,۷۱۱,۷۱۶,۸۲۱	۹۹/۹۸٪	۴,۸۸۶,۴۹۴,۰۰۲	۹۹/۹۳٪	۴,۶۶۶,۷۱۷,۸۵۰	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراکی ^۲
-	۴,۷۱۲,۵۳۲,۵۴۵	-	۴,۸۸۷,۲۶۳,۳۲۶	-	۴,۶۶۹,۹۱۸,۴۹۳	تعداد کل تراکنش

جدول ۵-۳ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۸ درصدی خدمات شرکت شاپراک در تیر ۱۴۰۴ می‌باشد که نسبت به تیر ۱۴۰۳ و خرداد ۱۴۰۴ به ترتیب رشد ۰/۰۵۱ و ۰/۰۰۲- درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۴-۳ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴ قابل مشاهده است.

^۱ به واژه نامه رجوع شود
^۲ به واژه نامه رجوع شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های آبان ۱۴۰۳ و اردیبهشت ۱۴۰۴ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به تیر ۱۴۰۴

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های خرداد ۱۴۰۴ و شهریور ۱۴۰۳ مشاهده می‌شود.

۳-۴- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^۱ رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپراک - خرداد و تیر ۱۴۰۴

وضعیت تراکنش	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر
تعداد تراکنش‌های مغایرتی	۴۷۳،۳۲۰	۵۴۱،۹۸۶	۱۴/۵۱٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴،۵۰۹،۴۵۷،۲۵۳	۴،۳۲۳،۴۸۳،۰۲۳	-۴/۱۲٪
نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق	۰/۰۱٪	۰/۰۱۳٪	۰/۰۰۲٪

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام (مغایرتی) تیر ماه نسبت به خرداد ماه با افزایش ۱۴/۵۱ درصدی همراه بوده است. همزمان با کاهش ۴/۱۲ درصدی تعداد کل تراکنش‌های موفق در تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۲ درصدی را تجربه نموده است.

^۱ به واژه نامه رجوع شود.

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

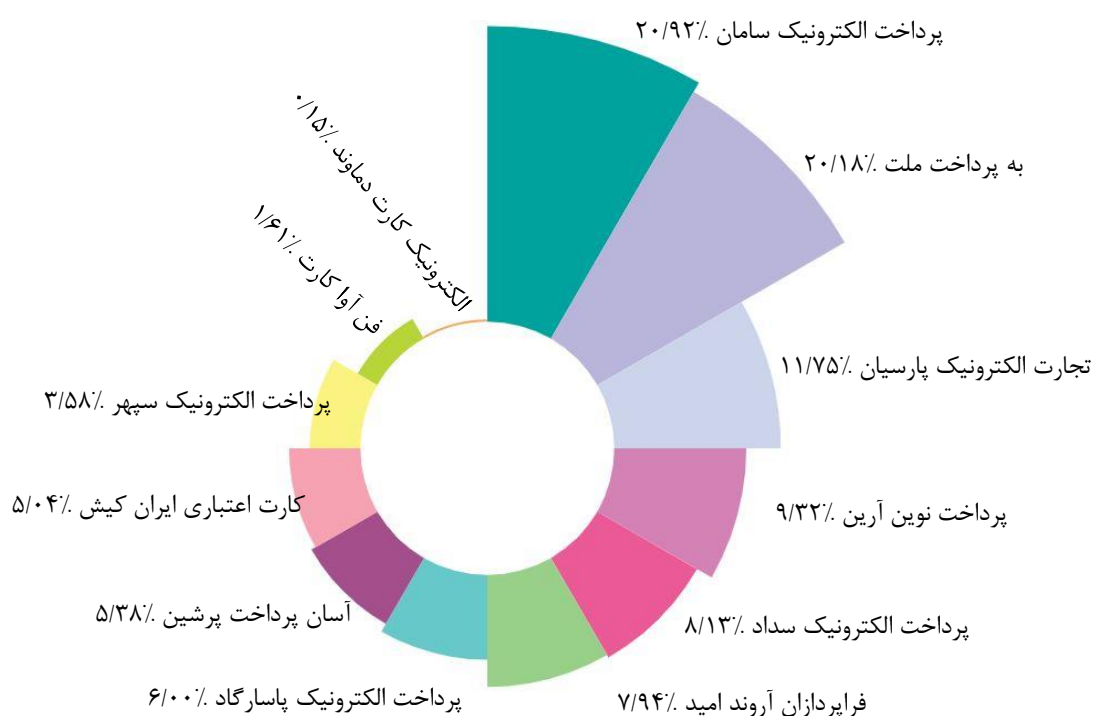
۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

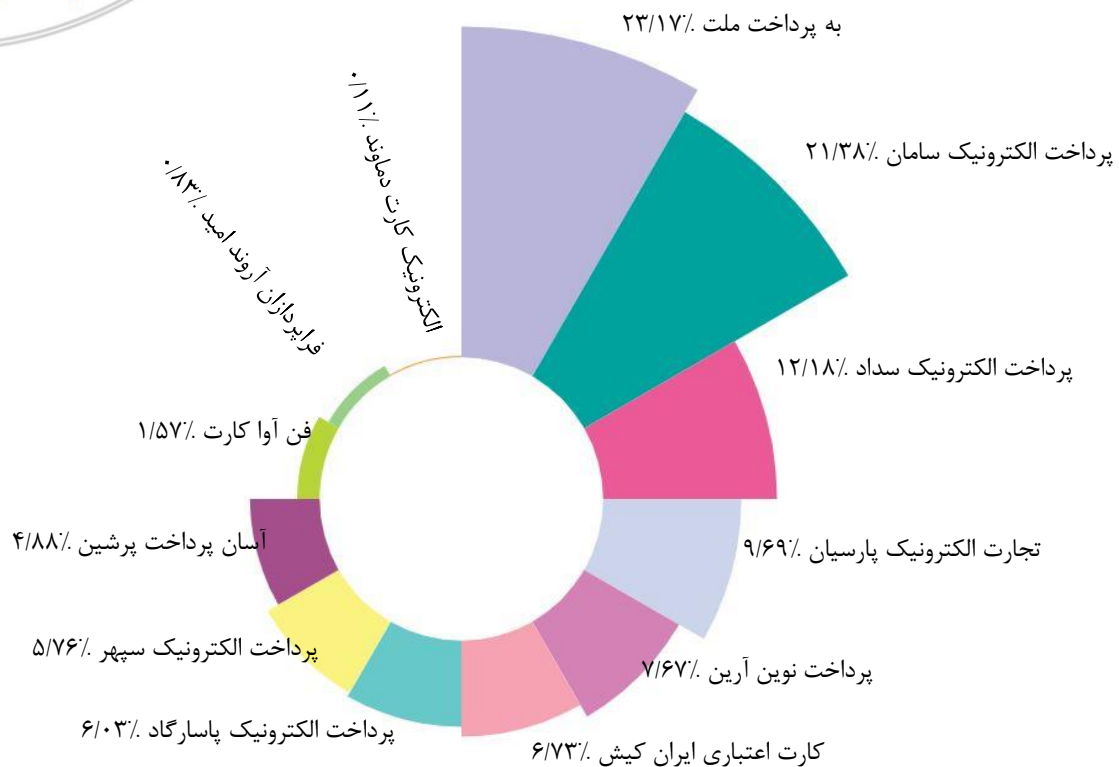
۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار

تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کاردتی، در دو شکل ۴-۱ و ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - تیر ۱۴۰۴

در شاخص سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها، به ترتیب شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با سهم ۲۰/۹۲ و شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۳/۱۷ درصدی جایگاه‌های اول را به خود اختصاص داده‌اند. در این ماه اختلاف سهم تعدادی شرکت "به پرداخت ملت" - دومین شرکت بازار از لحاظ تعداد تراکنش - و اختلاف مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار از لحاظ مبلغی - با شرکت‌های پرداخت الکترونیک سامان و به پرداخت ملت به ترتیب حدود ۰/۷۴ و ۱/۷۹ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش خرداد ماه سال ۱۴۰۴ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم تعدادی، شرکت پرداخت الکترونیک سداد با "یک" پله صعود در جایگاه "پنجم" قرار گرفت. شرکت فراپردازان آروند امید با "یک" پله نزول در جایگاه "ششم" قرار گرفت. در سهم مبلغ تراکنش‌ها نیز شرکت به پرداخت ملت با "یک" پله صعود در جایگاه "نخست" قرار گرفت. شرکت پرداخت الکترونیک سامان با "یک" پله نزول در جایگاه "دوم" قرار گرفت. شرکت کارت اعتباری ایران کیش با "یک" پله صعود در جایگاه "ششم" قرار گرفت. شرکت پرداخت الکترونیک پاسارگاد با "یک" پله نزول در جایگاه "هفتم" قرار گرفت.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۴ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

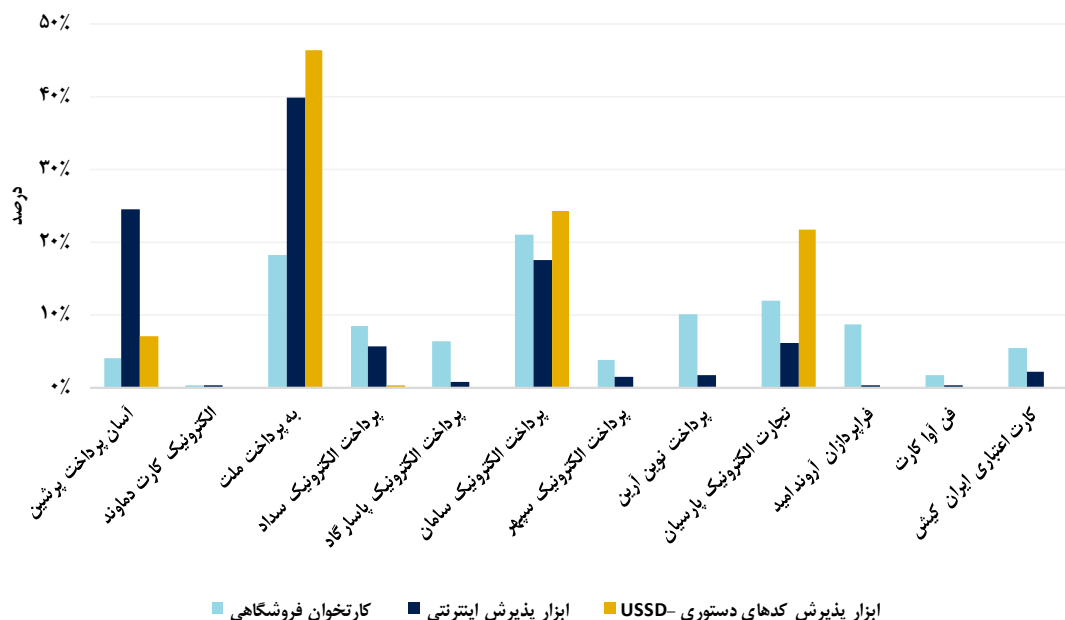
شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تیر ماه با پوشش ۲۱/۰۷ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، همانند ماه گذشته بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) به ترتیب با کسب ۴۰/۰۲ و ۴۶/۴۸ درصد از سهم بازار، دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری - USSD		
	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد
آسان پرداخت پرشین	-۰/۰۷٪	۴/۰۵٪	۴/۱۲٪	-۰/۵۶٪	۲۴/۵۵٪	۲۵/۱۲٪	-۰/۱۸٪	۷/۰۵٪	۷/۲۴٪
الکترونیک کارت دماوند	-۰/۰۶٪	۰/۱۶٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	+۰/۸۰٪	۱۸/۲۷٪	۱۷/۴۷٪	+۰/۰۲٪	۴۰/۰۲٪	۳۹/۲۷٪	۴۶/۴۸٪	۴۶/۴۱٪	۴۶/۴۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	+۰/۳۲٪	۸/۴۶٪	۸/۱۴٪	-۰/۰۴٪	۵/۶۴٪	۵/۶۸٪	۰/۳۵٪	۰/۳۳٪	۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	-۰/۵۱٪	۶/۴۹٪	۷/۰۰٪	۰/۷۳٪	۰/۸۷٪	۰/۸۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	-۰/۰۴٪	۲۱/۰۷٪	۲۱/۱۱٪	+۰/۷۷٪	۱۷/۵۴٪	۱۶/۷۸٪	۲۴/۲۸٪	۲۴/۲۴٪	۲۴/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	+۰/۲۴٪	۳/۸۰٪	۳/۵۶٪	۰/۰۷٪	۱/۴۹٪	۱/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	+۰/۱۸٪	۱۰/۰۳٪	۹/۸۵٪	-۰/۱۶٪	۱/۷۸٪	۱/۹۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	-۰/۴۸٪	۱۱/۹۲٪	۱۲/۳۹٪	-۰/۲۴٪	۶/۱۴٪	۶/۳۷٪	۲۱/۷۵٪	۲۱/۷۹٪	۲۱/۷۹٪
فراپردازان آروند امید	-۰/۴۷٪	۸/۶۴٪	۹/۱۲٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	+۰/۰۰٪	۱/۷۵٪	۱/۷۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	+۰/۰۸٪	۵/۳۵٪	۵/۲۶٪	-۰/۳۷٪	۲/۰۸٪	۲/۴۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها با ۰/۸۰ درصد افزایش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با رقم ۰/۷۷ درصد افزایش به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رقم ۰/۱۸ درصد کاهش دارای بالاترین اختلاف در بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) نیز می‌باشد.

سهام شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری مجموع تعداد تراکنش‌ها، شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در هر سه ابزار پذیرش کمترین سهم از کل تعداد و شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش کارت خوان فروشنده بیشترین سهم از کل تعداد را به خود اختصاص داده اند.

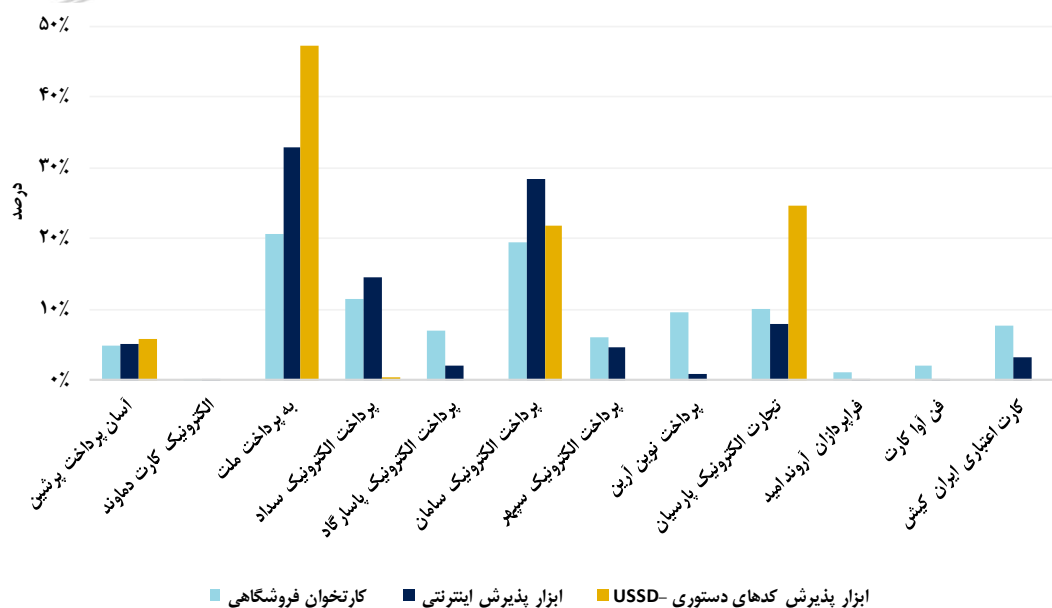
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۴ در جدول ۲-۴ نمایش داده شده است. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۵۵ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشنده، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" در تیر ماه، از مبالغ ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) با پوشش ۴۷/۳۱ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۳۲/۸۶ درصدی دارای بالاترین سهم در این ابزار می‌باشد.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری - USSD		
	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد
آسان پرداخت پرشین	-۰/۱۰٪	۴/۸۰٪	۴/۹۰٪	۰/۵۵٪	۵/۱۸٪	۴/۶۳٪	-۰/۳۱٪	۵/۸۵٪	۶/۱۷٪
الکترونیک کارت دماوند	-۰/۰۴٪	۰/۱۴٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱/۴۱٪	۲۰/۵۵٪	۱۹/۱۴٪	۳/۰۶٪	۳۲/۸۶٪	۲۹/۸۰٪	-۰/۹۱٪	۴۷/۳۱٪	۴۸/۲۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۶۵٪	۱۱/۵۵٪	۱۰/۹۰٪	۱۴/۶۱٪	۱۶/۷۴٪	۱۶/۷۴٪	-۰/۰۳٪	-۰/۳۶٪	۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	-۰/۷۹٪	۷/۱۰٪	۷/۸۹٪	۲/۰۱٪	۴/۳۵٪	۴/۳۵٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	-۰/۴۲٪	۱۹/۴۹٪	۱۹/۹۱٪	۲۸/۴۷٪	۲۶/۹۴٪	۲۶/۹۴٪	۰/۴۰٪	۲۱/۷۵٪	۲۱/۳۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۴۳٪	۶/۰۶٪	۵/۶۳٪	۴/۶۷٪	۵/۱۹٪	۵/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	-۰/۰۶٪	۹/۴۹٪	۹/۵۵٪	۰/۸۷٪	۰/۷۵٪	۰/۷۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	-۰/۷۲٪	۱۰/۱۱٪	۱۰/۸۳٪	۸/۰۱٪	۸/۴۳٪	۸/۴۳٪	۰/۸۰٪	۲۴/۷۳٪	۲۳/۹۳٪
فراپردازان آروند امید	-۰/۴۴٪	۱/۰۳٪	۱/۴۷٪	۰/۰۹٪	۰/۳۴٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	-۰/۰۲٪	۱/۹۸٪	۲/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۹٪	۷/۶۹٪	۷/۶۰٪	۳/۱۷٪	۲/۷۸٪	۲/۷۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با افزایش ۱/۴۱ درصدی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش اینترنتی با افزایش ۳/۰۶ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با ۰/۹۱ درصد کاهش نیز دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) می‌باشد.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در تیر ۱۴۰۴ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری مجموع مبلغ تراکنش‌ها، شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در هر سه ابزار پذیرش کمترین سهم از کل مبلغ و شرکت "به پرداخت ملت" در هر سه ابزار پذیرش بیشترین سهم از کل مبلغ را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۴ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۱/۲۸ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، در این ماه نیز بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همچنین در حوزه تراکنش‌های مانده‌گیری با در اختیار داشتن ۱۸/۱۵ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با کسب ۲۶/۰۷ درصد از سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

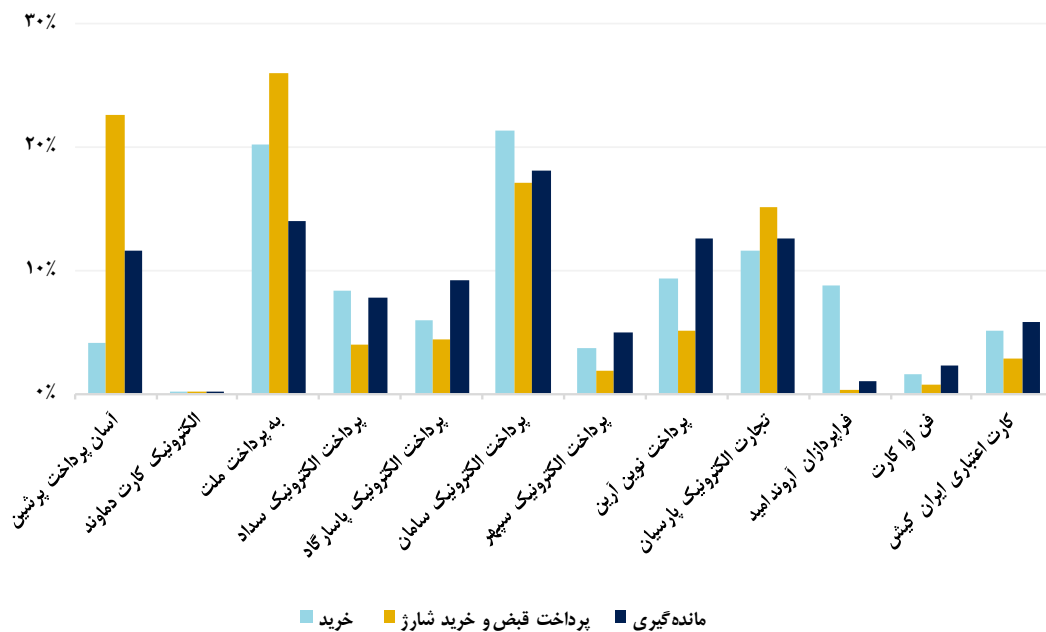
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد
آسان پرداخت پرشین	-۰/۱۳٪	۴/۱۰٪	۴/۲۳٪	-۰/۰۱٪	۲۲/۶۰٪	۲۲/۵۹٪	-۰/۵۲٪	۱۱/۵۳٪	۱۲/۰۵٪
الکترونیک کارت دماوند	-۰/۰۶٪	۰/۱۵٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۵٪	۰/۱۹٪	۰/۲۴٪
به پرداخت ملت	۰/۸۴٪	۲۰/۱۸٪	۱۹/۳۴٪	۲۶/۰۷٪	۲۶/۲۴٪	۲۶/۲۴٪	۰/۶۹٪	۱۴/۰۲٪	۱۳/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۳۱٪	۸/۳۸٪	۸/۰۷٪	۳/۹۵٪	۳/۶۲٪	۳/۶۲٪	-۰/۰۶٪	۷/۷۶٪	۷/۷۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	-۰/۵۰٪	۵/۹۲٪	۶/۴۲٪	۴/۳۵٪	۴/۵۰٪	۴/۵۰٪	-۰/۴۸٪	۹/۲۲٪	۹/۷۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	-۰/۰۲٪	۲۱/۲۸٪	۲۱/۲۶٪	۱۷/۰۸٪	۱۷/۱۲٪	۱۷/۱۲٪	-۰/۱۸٪	۱۸/۱۵٪	۱۷/۹۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۲۳٪	۳/۶۱٪	۳/۳۸٪	۱/۸۳٪	۱/۶۵٪	۱/۶۵٪	-۰/۲۰٪	۴/۹۰٪	۴/۷۰٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۴٪	۹/۳۸٪	۹/۲۴٪	۵/۰۸٪	۴/۸۲٪	۴/۸۲٪	-۰/۳۳٪	۱۲/۵۸٪	۱۲/۲۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	-۰/۴۶٪	۱۱/۵۳٪	۱۱/۹۹٪	۱۵/۰۹٪	۱۵/۵۱٪	۱۵/۵۱٪	-۰/۴۷٪	۱۲/۵۷٪	۱۳/۰۵٪
فراپردازان آروند امید	-۰/۴۵٪	۸/۷۳٪	۹/۱۸٪	۰/۲۹٪	۰/۳۳٪	۰/۳۳٪	-۰/۰۷٪	۱/۰۲٪	۰/۹۵٪
فن آوا کارت	-۰/۰۱٪	۱/۶۲٪	۱/۶۳٪	۰/۷۶٪	۰/۷۵٪	۰/۷۵٪	-۰/۰۸٪	۲/۲۷٪	۲/۱۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۶٪	۵/۱۲٪	۵/۰۶٪	۲/۸۶٪	۲/۸۱٪	۲/۸۱٪	-۰/۰۸٪	۵/۷۸٪	۵/۸۶٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تراکنش‌های خرید در ماه تیر نسبت به خرداد با افزایش ۰/۸۴ درصدی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۴۲ درصدی دارای بیشترین اختلاف سهم تعدادی می‌باشد. بیشترین اختلاف سهم تعدادی در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۰/۶۹ درصدی دارای می‌باشد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

همچنین علاوه بر این سه سرویس، در این ماه ۱۶،۸۱۲ عدد تراکنش "درخواست تایید رمز کارت" و ۸،۳۰۱ عدد تراکنش "درخواست چکیده صورتحساب" در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "پرداخت الکترونیک سپهر"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "فراپردازان آروند امید" ثبت شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۴

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ای الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۴ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در تیر ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۲۸ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تیر ماه با سهم مبلغی ۱۶/۵۳ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

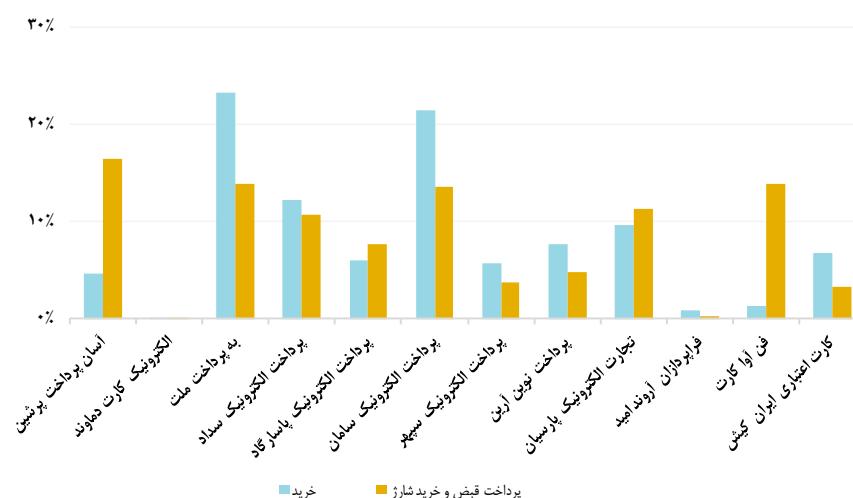
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت		
	خرداد	تیر	تغییر	خرداد	تیر	تغییر
آسان پرداخت پرشین	۴/۷۱٪	۴/۷۴٪	۰/۰۳٪	۱۷/۳۹٪	۱۶/۵۳٪	-۰/۸۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۵٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۲٪
به پرداخت ملت	۲۱/۲۵٪	۲۳/۲۸٪	۲/۰۳٪	۱۴/۷۴٪	۱۳/۸۹٪	-۰/۸۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۹۹٪	۱۲/۲۰٪	۰/۲۱٪	۱۱/۳۰٪	۱۰/۷۹٪	-۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۲۱٪	۶/۰۱٪	-۱/۲۱٪	۷/۶۶٪	۷/۶۹٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۳۱٪	۲۱/۴۷٪	۰/۱۶٪	۱۳/۹۸٪	۱۳/۶۰٪	-۰/۳۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۵۷٪	۵/۷۹٪	۰/۲۲٪	۳/۴۳٪	۳/۸۰٪	۰/۳۸٪
پرداخت نوین آراین	۷/۹۳٪	۷/۷۱٪	-۰/۲۲٪	۴/۷۸٪	۴/۷۹٪	۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۳۸٪	۹/۶۶٪	-۰/۷۲٪	۱۱/۸۴٪	۱۱/۴۰٪	-۰/۴۴٪
فراپردازان آروند امید	۱/۲۷٪	۰/۸۴٪	-۰/۴۳٪	۰/۲۹٪	۰/۲۴٪	-۰/۰۴٪
فن آوا کارت	۱/۵۲٪	۱/۴۲٪	-۰/۱۰٪	۱۱/۰۵٪	۱۳/۹۵٪	۲/۹۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۶/۷۲٪	۶/۷۸٪	۰/۰۵٪	۳/۵۲٪	۳/۳۰٪	-۰/۲۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در ماه جاری و خرداد ماه با ۲/۰۳ درصد افزایش در شرکت "به پرداخت ملت" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با افزایش ۲/۹۰ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در تیر ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر ۱۴۰۴

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۴ را منعکس نموده است.

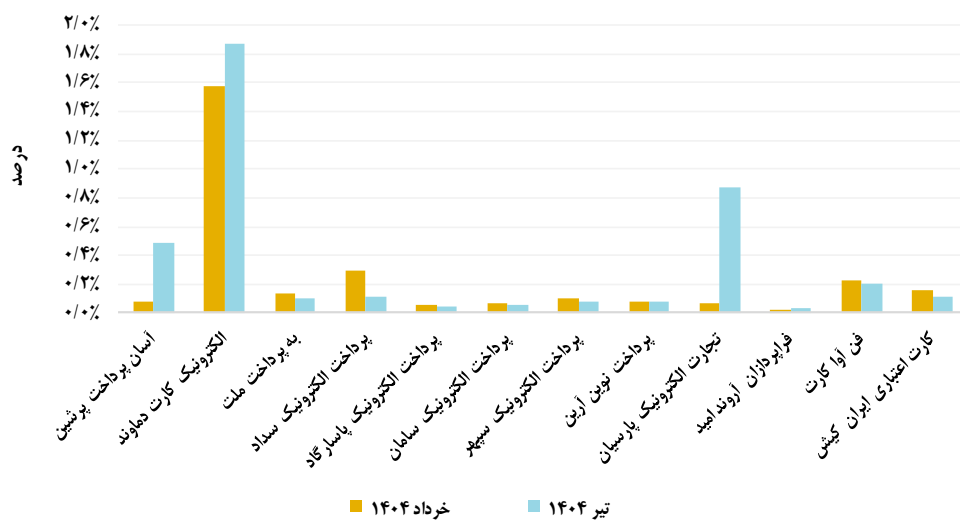
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		
	تغییر	تیر	خرداد
آسان پرداخت پرشین	۰/۴۰۶٪	۰/۴۸۹٪	۰/۰۸۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۹۱٪	۱/۸۶۸٪	۱/۵۷۷٪
به پرداخت ملت	-۰/۰۳۰٪	۰/۱۰۰٪	۰/۱۳۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	-۰/۱۷۹٪	۰/۱۱۸٪	۰/۲۹۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	-۰/۰۰۶٪	۰/۰۴۹٪	۰/۰۵۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	-۰/۰۱۰٪	۰/۰۵۴٪	۰/۰۶۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	-۰/۰۱۹٪	۰/۰۸۴٪	۰/۱۰۳٪
پرداخت نوین آراین	-۰/۰۰۳٪	۰/۰۷۸٪	۰/۰۸۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۸۰۳٪	۰/۸۷۶٪	۰/۰۷۳٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۱۷٪	۰/۰۳۷٪	۰/۰۲۱٪
فن آوا کارت	-۰/۰۱۶٪	۰/۲۰۸٪	۰/۲۲۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	-۰/۰۴۷٪	۰/۱۱۲٪	۰/۱۵۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه تیر شرکت "فراپردازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۳۷ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته‌است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۱/۸۶۸ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" به‌گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۸۰/۷۴ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - خرداد و تیر ۱۴۰۴

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۱۷۹ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" رخ داده است. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۰/۸۰۳ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن^۱ به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^۲ شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای تیر ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار

^۱ Herfindahl-Hirshman Index

^۲ به واژه نامه رجوع شود.

هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکتها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴

شاخص H-H و شرکت PSP	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش کدهای دستوری - USSD	
	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین	۴	۱۶	۲۵	۶۰۳	۷	۵۰
الکترونیک کارت دماوند	۰	۰	۰	۰	۰	۰
به پرداخت ملت	۱۸	۳۳۴	۴۰	۱۶۰۲	۴۶	۲,۱۶۰
پرداخت الکترونیک سداد	۸	۷۲	۶	۳۲	۰	۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶	۴۲	۱	۱	۰	۰
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱	۴۴۴	۱۸	۳۰۸	۲۴	۵۹۴
پرداخت الکترونیک سپهر	۴	۱۴	۱	۲	۰	۰
پرداخت نوین آراین	۱۰	۱۰۱	۲	۳	۰	۰
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲	۱۴۲	۶	۳۸	۲۲	۴۷۳
فراپردازان آروند امید	۹	۷۵	۰	۰	۰	۰
فن آوا کارت	۲	۳	۰	۰	۰	۰
کارت اعتباری ایران کیش	۵	۲۹	۲	۴	۰	۰
جمع	-	۱,۲۷۱	-	۲,۵۹۲	-	۳,۲۷۷

در تیر ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۲۷۱ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت ها توزیع شده و نمی توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت های خاصی می باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۵۹۲ و ۳,۲۷۷ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد کمی از شرکت ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش های اینترنتی و شرکت های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف، شرکت های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش های کدهای دستوری (USSD) تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در تیر ماه نسبت به ماه گذشته ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - خرداد و تیر ۱۴۰۴

کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش کدهای دستوری - USSD			HHI
تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	
۱۱	۱,۲۷۱	۱,۲۶۰	۵۲	۲,۵۹۲	۲,۵۴۰	۸	۳,۲۷۷	۳,۲۶۹	شاخص H-H

در ماه تیر شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در سه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی و موبایلی افزایش داشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. کاهش این شاخص نیز بیانگر کاهش تمرکز در شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت دارای سهم بالا و افزایش سهم سایر شرکت‌های بازار است.

۴-۱-۶ - اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای تیر ۱۴۰۴ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- تیر ۱۴۰۴

شاخص H-H و شرکت PSP	خرید		پرداخت قبض و خرید		مانده‌گیری	
	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین	۱۷	۴	۲۳	۵۱۱	۱۲	۱۳۳
الکترونیک کارت دماوند	۰	۰	۰	۰	۰	۰
به پرداخت ملت	۴۰۷	۲۰	۲۶	۶۸۰	۱۴	۱۹۷
پرداخت الکترونیک سداد	۷۰	۸	۴	۱۶	۸	۶۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۳۵	۶	۴	۱۹	۹	۸۵
پرداخت الکترونیک سامان	۴۵۳	۲۱	۱۷	۲۹۲	۱۸	۳۳۰
پرداخت الکترونیک سپهر	۱۳	۴	۲	۳	۵	۲۴
پرداخت نوین آراین	۸۸	۹	۵	۲۶	۱۳	۱۵۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳۳	۱۲	۱۵	۲۲۸	۱۳	۱۵۸
فراپردازان آروند امید	۷۶	۹	۰	۰	۱	۱
فن آوا کارت	۳	۲	۱	۱	۲	۵
کارت اعتباری ایران کیش	۲۶	۵	۳	۸	۶	۳۳
جمع	۱,۳۲۱	-	-	۱,۷۸۲	-	۱,۱۸۴

در تیر ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۳۲۱، ۱,۷۸۲ و ۱,۱۸۴ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در خرداد و تیر ۱۴۰۴

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر
شاخص H-H	۱۸	۱,۳۲۱	۱,۳۰۳	-۱۸	۱,۷۸۲	۱,۱۸۲	۱,۱۸۴	۲

در ماه تیر شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو سرویس "خرید" و "مانده‌گیری" افزایش و یک سرویس "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ‌یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را نسبت به ماه پیشین تغییر نداده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت- های کدهای دستوری (USSD) و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپراک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته است.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی در دو ماه خرداد و تیر ۱۴۰۴ در جدول ۴-۱۱، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۴/۴۲ درصدی همانند ماه قبل به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز با سهم بازار ۴۷/۸۶ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار کدهای دستوری (USSD) خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز همانند ماه قبل بخش قابل توجهی از سهم بازار ابزارهای کدهای دستوری (USSD) فعال سیستمی را با رقمی معادل ۵۶/۳۲ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش کدهای دستوری - USSD		
	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	تغییر	تیر	خرداد	تغییر
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۴٪	۴/۹۱٪	-۰/۰۳٪	۲۵/۷۰٪	۲۵/۴۲٪	+۰/۲۸٪	۵۳/۵۰٪	۵۶/۳۲٪	۳/۸۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۳٪	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۱۴٪	۱۲/۳۳٪	۰/۱۹٪	۳/۹۹٪	۳/۹۳٪	-۰/۰۶٪	۲۳/۳۰٪	۲۵/۳۲٪	۲/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۲۹٪	۷/۲۳٪	-۰/۰۸٪	۱/۱۷٪	۱/۱۵٪	-۰/۰۲٪	۰/۶۱٪	۰/۶۵٪	۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۴/۷۲٪	۱۴/۴۲٪	-۰/۳۰٪	۲/۲۰٪	۲/۲۲٪	+۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۵۹٪	۱۴/۲۷٪	-۰/۳۲٪	۷/۶۸٪	۷/۴۷٪	-۰/۲۱٪	۱۶/۱۲٪	۱۰/۸۸٪	-۵/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۸۹٪	۶/۸۹٪	۰/۰۰٪	۷/۱۶٪	۷/۲۷٪	+۰/۱۱٪	۰/۳۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۸٪
پرداخت نوین آریا	۱۳/۱۵٪	۱۳/۷۳٪	+۰/۵۸٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۳۸٪	۰/۳۰٪	۰/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۱۳٪	۹/۸۳٪	-۰/۳۰٪	۴۷/۸۶٪	۴۸/۱۱٪	+۰/۲۵٪	۴/۳۲٪	۴/۵۷٪	۰/۲۵٪
فراپدازان آروند امید	۳/۰۹٪	۳/۰۱٪	-۰/۰۸٪	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۳۵٪	۴/۶۴٪	+۰/۲۹٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۱۸٪	۸/۲۱٪	+۰/۰۳٪	۴/۰۳٪	۴/۰۰٪	-۰/۰۳٪	۱/۵۰٪	۱/۵۸٪	۰/۰۹٪

در سهم تعدادی کارتخوانهای فروشگاه، در شرکت "پرداخت نوین آریا" با ۰/۵۸ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با افزایش ۰/۲۸ درصدی مشاهده می شود. در سهم ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کاهش ۵/۲۴ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوانهای فروشگاه، ابزار پذیرش اینترنتی کدهای دستوری (USSD) تراکنش دار^۱ در دو ماه متوالی خرداد و تیر ۱۴۰۴ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار کارتخوان فروشگاه تراکنش دار با کسب ۱۵/۳۳ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم ۳۱/۲۱ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" با ۴۲/۳۷ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش دار کدهای دستوری (USSD) را نیز در دست دارد.

^۱ به واژه نامه رجوع شود

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - خرداد و تیر ۱۴۰۴

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش کدهای دستوری - USSD		
	خرداد	تیر	تغییر	خرداد	تیر	تغییر	خرداد	تیر	تغییر
آسان پرداخت پرشین	۴/۴۰٪	۴/۳۴٪	-۰/۰۶٪	۱۴/۱۶٪	۱۴/۴۷٪	۰/۳۱٪	۶/۱۱٪	۵/۰۸٪	-۱/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۰۴٪	۱۳/۲۶٪	۰/۲۲٪	۱۱/۱۹٪	۱۱/۲۹٪	۰/۱۰٪	۲۱/۳۷٪	۴۲/۳۷٪	۲۱/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۹٪	۷/۴۰٪	-۰/۰۹٪	۲/۵۲٪	۲/۳۶٪	-۰/۱۶٪	۷/۶۳٪	۵/۶۵٪	-۱/۹۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۴/۲۷٪	۱۳/۹۶٪	-۰/۳۳٪	۲/۶۱٪	۲/۴۷٪	-۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۵۰٪	۱۵/۳۳٪	-۰/۱۷٪	۳۴/۴۰٪	۲۲/۷۲٪	-۱/۶۸٪	۴۸/۸۵٪	۳۵/۵۹٪	-۱۳/۲۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۴۵٪	۶/۴۱٪	-۰/۰۴٪	۱۱/۳۷٪	۱۱/۴۸٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آریا	۱۴/۰۵٪	۱۴/۵۴٪	+۰/۴۹٪	۰/۲۸٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۷۶٪	۰/۵۶٪	-۰/۲۰٪
تجارت الکترونیک پارسین	۹/۸۱٪	۹/۶۲٪	-۰/۱۹٪	۲۹/۴۲٪	۳۱/۲۱٪	۱/۱۹٪	۱۵/۲۷٪	۱۰/۷۳٪	-۴/۵۳٪
فراپدازان آروند امید	۲/۷۶٪	۲/۶۳٪	-۰/۱۳٪	۰/۲۲٪	۰/۱۸٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۸۷٪	۴/۱۶٪	۰/۲۹٪	۰/۰۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۹۶٪	۷/۹۶٪	۰/۰۰٪	۳/۷۵٪	۳/۴۹٪	-۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی شرکت "پرداخت نوین آریا" با افزایش ۰/۴۹ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش دار شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با افزایش ۱/۷۹ بالاترین تفاضل را داشته است. سهم بازار ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) تراکنش دار شرکت "به پرداخت ملت" نیز با افزایش ۲۱/۰۰ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^۱ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی

^۱ سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در تیر ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۷۹ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌ی در استان‌های کشور

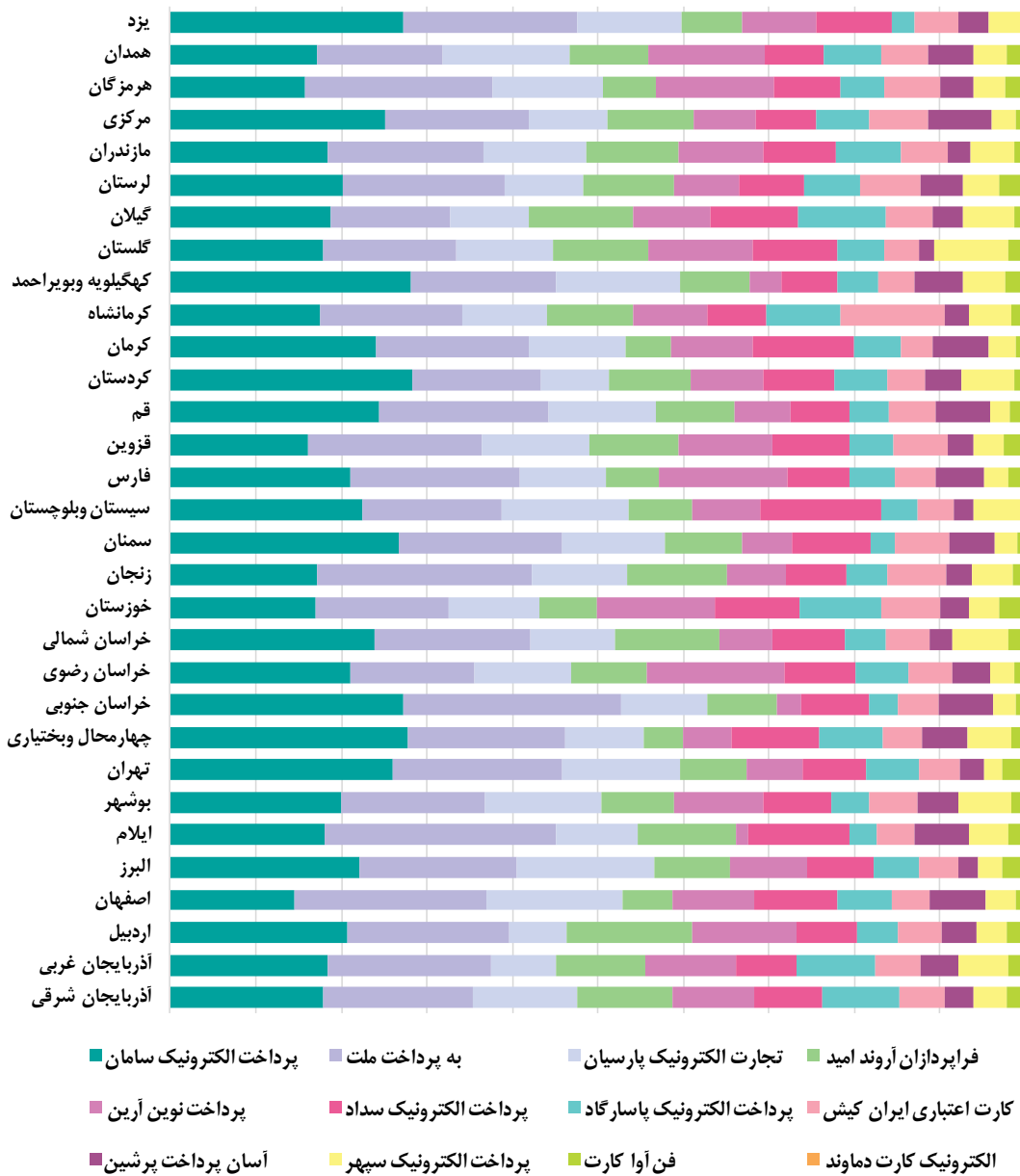
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی به تفکیک استان‌های کشور در تیر ماه در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی پشتیبانی می‌نمایند.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتهای فروشنده به تفکیک استان تیر ۱۴۰۴

استان	آسان پرداخت پرسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سباد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسپال	فراپروازان آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیس
آذربایجان شرقی	۳/۳۷٪	-۰/۰۷٪	۱۷/۳۸٪	۸/۰۱٪	۹/۰۶٪	۱۷/۹۵٪	۳/۸۵٪	۹/۴۷٪	۱۲/۳۴٪	۱۱/۱۸٪	۲/۰۸٪	۵/۳۴٪
آذربایجان غربی	۴/۳۹٪	-۰/۰۸٪	۱۹/۱۱٪	۷/۰۸٪	۹/۱۱٪	۱۸/۳۹٪	۵/۷۵٪	۱۰/۵۷٪	۷/۶۷٪	۱۰/۳۴٪	۱/۹۵٪	۵/۴۶٪
اردبیل	۴/۱۴٪	-۰/۱۶٪	۱۸/۸۲٪	۷/۰۹٪	۴/۸۳٪	۲۰/۷۴٪	۳/۴۴٪	۱۲/۱۸٪	۶/۷۸٪	۱۴/۷۴٪	۲/۰۵٪	۵/۰۴٪
اصفهان	۶/۶۲٪	-۰/۱۳٪	۲۲/۳۷٪	۹/۸۳٪	۶/۳۷٪	۱۴/۵۸٪	۳/۵۰٪	۹/۵۰٪	۱۵/۹۹٪	۵/۸۰٪	-۰/۹۶٪	۴/۳۶٪
البرز	۲/۳۹٪	-۰/۱۵٪	۱۸/۴۶٪	۷/۷۵٪	۵/۳۱٪	۲۲/۰۵٪	۲/۸۴٪	۹/۰۳٪	۱۶/۱۰٪	۸/۸۶٪	۲/۵۱٪	۴/۵۷٪
ایلام	۶/۲۶٪	-۰/۰۳٪	۲۶/۹۳٪	۱۱/۸۴٪	۳/۱۸٪	۱۸/۱۴٪	۴/۶۱٪	۱/۳۹٪	۹/۶۳٪	۱۱/۵۱٪	۲/۰۵٪	۴/۴۶٪
بوشهر	۴/۸۴٪	-۰/۵۷٪	۱۶/۹۳٪	۸/۰۴٪	۴/۴۵٪	۱۹/۹۶٪	۶/۲۰٪	۱۰/۴۳٪	۱۳/۴۶٪	۸/۵۴٪	-۰/۹۸٪	۵/۶۳٪
تهران	۲/۱۸٪	-۰/۱۲٪	۱۹/۷۵٪	۷/۳۰٪	۶/۱۹٪	۲۶/۰۹٪	۲/۰۷٪	۶/۵۸٪	۱۳/۸۲٪	۷/۷۷٪	۲/۶۴٪	۴/۹۱٪
چهارمحال و بختیاری	۵/۲۶٪	-۰/۰۸٪	۱۸/۴۰٪	۱۰/۳۰٪	۷/۴۴٪	۲۷/۸۵٪	۵/۰۴٪	۵/۵۶٪	۹/۱۱٪	۴/۶۶٪	۱/۶۴٪	۴/۶۸٪
خراسان جنوبی	۶/۳۳٪	-۰/۰۹٪	۲۵/۴۹٪	۷/۸۵٪	۳/۳۴٪	۲۷/۱۸٪	۲/۶۲٪	۲/۸۴٪	۱۰/۱۸٪	۸/۱۶٪	۱/۰۸٪	۴/۸۶٪
خراسان رضوی	۴/۴۰٪	-۰/۱۸٪	۱۴/۳۹٪	۸/۳۸٪	۶/۱۸٪	۲۱/۱۳٪	۲/۹۱٪	۱۶/۰۱٪	۱۱/۴۱٪	۸/۸۴٪	۱/۰۵٪	۵/۱۲٪
خراسان شمالی	۲/۷۰٪	-۰/۱۷٪	۱۸/۱۵٪	۸/۴۶٪	۴/۷۳٪	۲۳/۹۴٪	۶/۶۱٪	۶/۱۸٪	۹/۹۵٪	۱۲/۲۳٪	۱/۷۳٪	۵/۱۲٪
خوزستان	۳/۳۶٪	-۰/۵۳٪	۱۵/۶۶٪	۹/۹۳٪	۹/۵۱٪	۱۶/۹۲٪	۳/۶۰٪	۱۳/۸۰٪	۱۰/۵۲٪	۹/۷۴٪	۲/۵۴٪	۶/۸۹٪
زنجان	۲/۸۸٪	-۰/۵۲٪	۲۵/۰۵٪	۷/۰۴٪	۴/۹۱٪	۱۷/۳۳٪	۴/۸۷٪	۶/۸۴٪	۱۱/۱۹٪	۱۱/۶۵٪	-۰/۹۱٪	۶/۹۰٪
سمنان	۵/۳۳٪	-۰/۰۳٪	۱۸/۹۴٪	۹/۱۷٪	۲/۷۰٪	۲۶/۸۰٪	۲/۶۵٪	۵/۹۶٪	۱۲/۰۸٪	۹/۰۰٪	-۰/۹۷٪	۶/۳۹٪
سیستان و بلوچستان	۲/۲۵٪	-۰/۰۳٪	۱۶/۴۱٪	۱۴/۱۳٪	۴/۲۴٪	۲۲/۳۹٪	۵/۷۰٪	۸/۰۵٪	۱۴/۸۰٪	۷/۳۶٪	-۰/۳۹٪	۴/۳۶٪
فارس	۵/۶۹٪	-۰/۰۹٪	۱۹/۸۴٪	۷/۲۰٪	۵/۴۵٪	۲۱/۰۱٪	۲/۸۹٪	۱۵/۰۲٪	۱۰/۱۷٪	۶/۱۳٪	۱/۸۸٪	۴/۶۵٪
قزوین	۲/۹۹٪	-۰/۳۱٪	۲۰/۳۱٪	۸/۹۹٪	۵/۱۱٪	۱۶/۱۰٪	۳/۴۶٪	۱۱/۰۴٪	۱۲/۶۳٪	۱۰/۲۳٪	۲/۲۸٪	۶/۴۵٪
قم	۶/۳۷٪	-۰/۰۱٪	۱۹/۸۷٪	۷/۰۰٪	۴/۵۷٪	۲۴/۳۸٪	۲/۴۰٪	۶/۵۷٪	۱۲/۴۷٪	۹/۱۸٪	۱/۷۸٪	۵/۴۰٪
کردستان	۴/۳۱٪	-۰/۰۸٪	۱۴/۹۲٪	۸/۳۳٪	۶/۱۹٪	۲۸/۳۶٪	۶/۱۷٪	۸/۶۲٪	۷/۹۷٪	۹/۵۵٪	۱/۲۰٪	۴/۳۱٪
کرمان	۶/۵۸٪	-۰/۰۴٪	۱۷/۹۰٪	۱۱/۹۳٪	۵/۳۹٪	۲۴/۰۳٪	۳/۲۰٪	۹/۶۰٪	۱۱/۴۰٪	۵/۱۹٪	۱/۰۱٪	۳/۷۳٪
کرمانشاه	۲/۸۸٪	-۰/۰۳٪	۱۶/۶۰٪	۶/۸۸٪	۸/۶۳٪	۱۷/۵۶٪	۴/۸۹٪	۸/۶۳٪	۹/۸۷٪	۱۰/۱۷٪	۱/۶۳٪	۱۲/۲۵٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۶۶٪	-۰/۰۳٪	۱۷/۰۱٪	۶/۵۴٪	۴/۷۵٪	۲۸/۱۴٪	۵/۰۳٪	۳/۷۳٪	۱۴/۵۳٪	۸/۰۵٪	۲/۲۷٪	۴/۲۷٪
گلستان	۱/۸۲٪	-۰/۱۴٪	۱۵/۵۰٪	۹/۸۹٪	۵/۵۰٪	۱۷/۹۲٪	۸/۶۷٪	۱۲/۱۹٪	۱۲/۲۸٪	۱۱/۱۹٪	۱/۸۲٪	۴/۰۹٪
گیلان	۳/۵۷٪	-۰/۱۴٪	۱۴/۰۴٪	۱۰/۲۰٪	۱۰/۳۰٪	۱۸/۶۸٪	۵/۹۶٪	۹/۰۵٪	۹/۲۴٪	۱۲/۲۱٪	۱/۱۸٪	۵/۴۴٪
لرستان	۵/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۱۸/۸۹٪	۷/۶۵٪	۶/۵۵٪	۲۰/۲۴٪	۴/۲۴٪	۷/۴۵٪	۹/۱۳٪	۱۰/۷۴٪	۲/۹۹٪	۷/۱۱٪
مازندران	۲/۶۵٪	-۰/۳۳٪	۱۸/۳۱٪	۸/۴۳٪	۷/۶۱٪	۱۸/۳۲٪	۵/۰۷٪	۹/۸۵٪	۱۲/۰۵٪	۱۰/۸۴٪	۱/۰۳٪	۵/۵۴٪
مرکزی	۷/۴۴٪	-۰/۰۳٪	۱۶/۸۵٪	۷/۰۴٪	۶/۱۹٪	۲۵/۱۳٪	۲/۸۳٪	۷/۲۳٪	۹/۱۷٪	۱۰/۱۲٪	۱/۱۲٪	۶/۸۵٪
هرمزگان	۳/۹۲٪	-۰/۱۴٪	۲۱/۹۲٪	۷/۷۸٪	۵/۱۹٪	۱۵/۷۱٪	۳/۶۹٪	۱۳/۸۲٪	۱۲/۹۳٪	۶/۲۴٪	۲/۱۶٪	۶/۵۲٪
همدان	۵/۲۳٪	-۰/۵۵٪	۱۴/۶۱٪	۶/۸۷٪	۶/۷۳٪	۱۷/۱۹٪	۳/۹۴٪	۱۳/۷۳٪	۱۴/۹۳٪	۹/۱۳٪	۱/۵۸٪	۵/۵۲٪
یزد	۳/۳۸٪	-۰/۰۴٪	۲۰/۳۴٪	۸/۹۰٪	۲/۷۲٪	۲۷/۲۷٪	۳/۸۶٪	۸/۶۴٪	۱۲/۱۹٪	۷/۰۳٪	-۰/۴۶٪	۵/۱۸٪

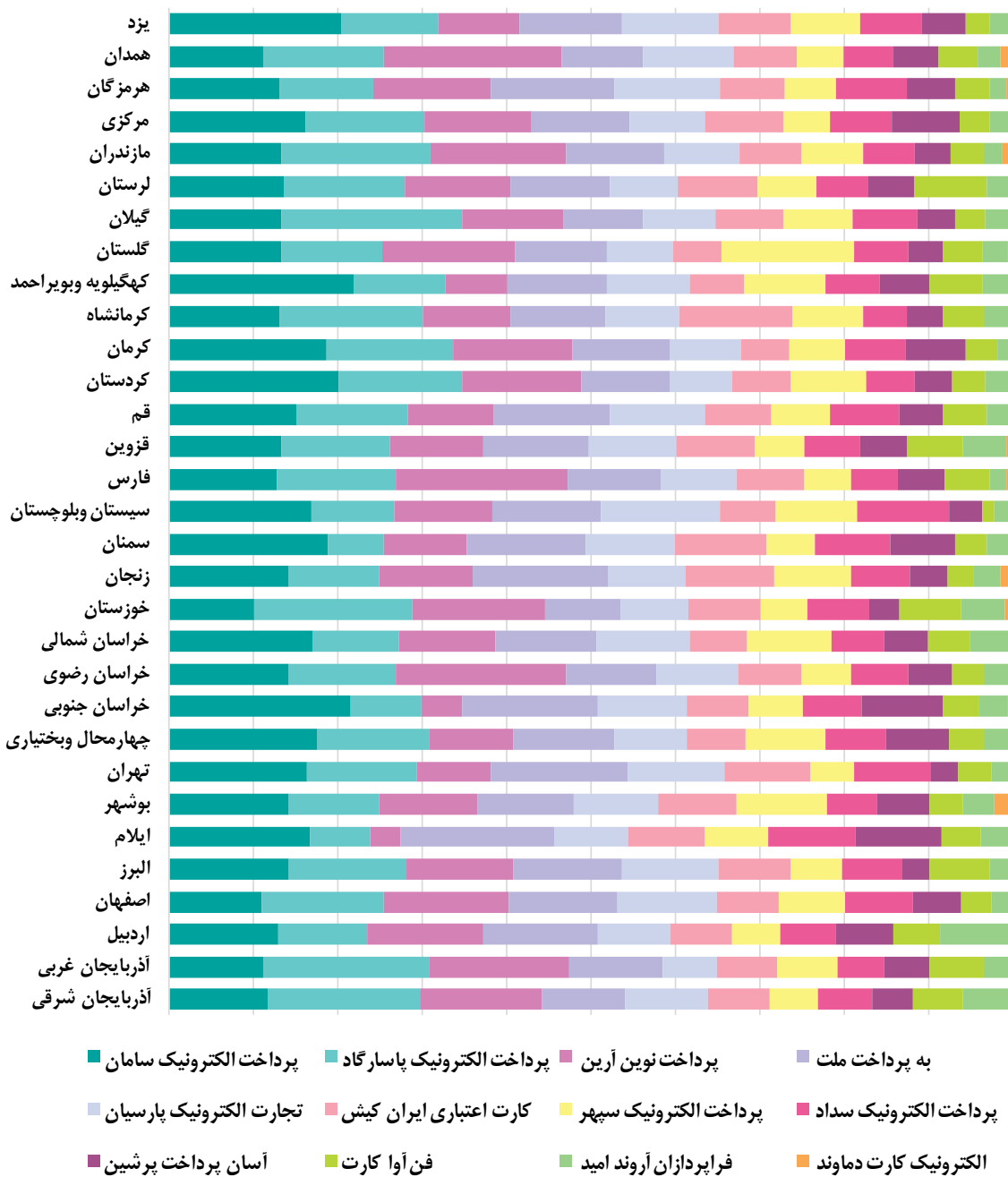
سهم بازار هر یک از شرکت های PSP از تعداد تراکنش های کارتهای فروشنده به تفکیک استان های

کشور برای تیر ماه ۱۴۰۴ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها- تیر ۱۴۰۴

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره تیر ۱۴۰۴ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - تیر ۱۴۰۴

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است^۱. عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جاییابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در تیر ماه محاسبه شده است.

^۱ به واژه نامه رجوع شود.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۴

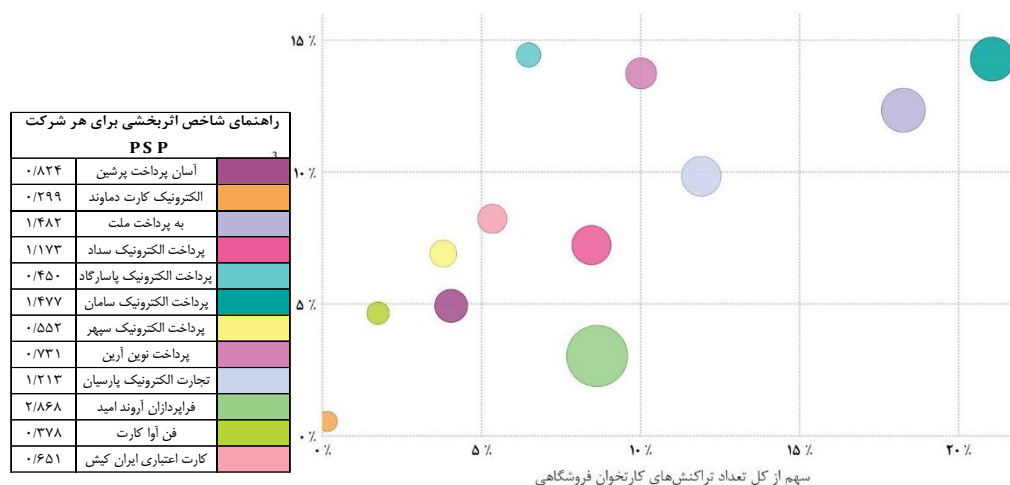
شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		
	سهم از کل تعداد تراکنشها	سهم از کل تعداد ابزار	خرداد	تیر	تغییر
آسان پرداخت پرشین	۴/۰۵٪	۴/۹۱٪	۰/۸۳۵	۰/۸۲۴	-۰/۰۱۰
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۶٪	۰/۵۳٪	۰/۴۱۴	۰/۲۹۹	-۰/۱۱۵
به پرداخت ملت	۱۸/۲۷٪	۱۲/۳۳٪	۱/۴۳۹	۱/۴۸۲	۰/۰۴۲
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۶٪	۷/۲۲٪	۱/۱۱۷	۱/۱۷۳	۰/۰۵۶
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۴۹٪	۱۴/۴۲٪	۰/۴۷۵	۰/۴۵۰	-۰/۰۲۶
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۰۷٪	۱۴/۲۷٪	۱/۴۴۷	۱/۴۷۷	۰/۰۳۰
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۸۰٪	۶/۸۹٪	۰/۵۱۷	۰/۵۵۲	۰/۰۳۵
پرداخت نوین آراین	۱۰/۰۳٪	۱۳/۷۳٪	۰/۷۴۹	۰/۷۳۱	-۰/۰۱۸
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۹۲٪	۹/۸۳٪	۱/۲۲۳	۱/۲۱۳	-۰/۰۱۰
فراپردازان آروند امید	۸/۶۴٪	۳/۰۱٪	۲/۹۴۷	۲/۸۶۸	-۰/۰۷۹
فن آوا کارت	۱/۷۵٪	۴/۶۴٪	۰/۴۰۳	۰/۳۷۸	-۰/۰۲۶
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۵٪	۸/۲۱٪	۰/۶۴۴	۰/۶۵۱	۰/۰۰۸

در تیر ماه شرکت های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در تیر ماه ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با ۰/۱۱۵ واحد کاهش گزارش می شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد تراکنش ها و افزایش تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی آن ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش های کارتهای فروشگاهی شرکت ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آنها، شاخص مذکور در هریک از شرکت های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۱۰، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره تیر ۱۴۰۴ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپراک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- تیر ۱۴۰۴

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^۱ در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

^۱ به واژه نامه رجوع شود.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتهای فروشگاهی تراکنش دار در تیر ماه محاسبه و ارائه می نماید.

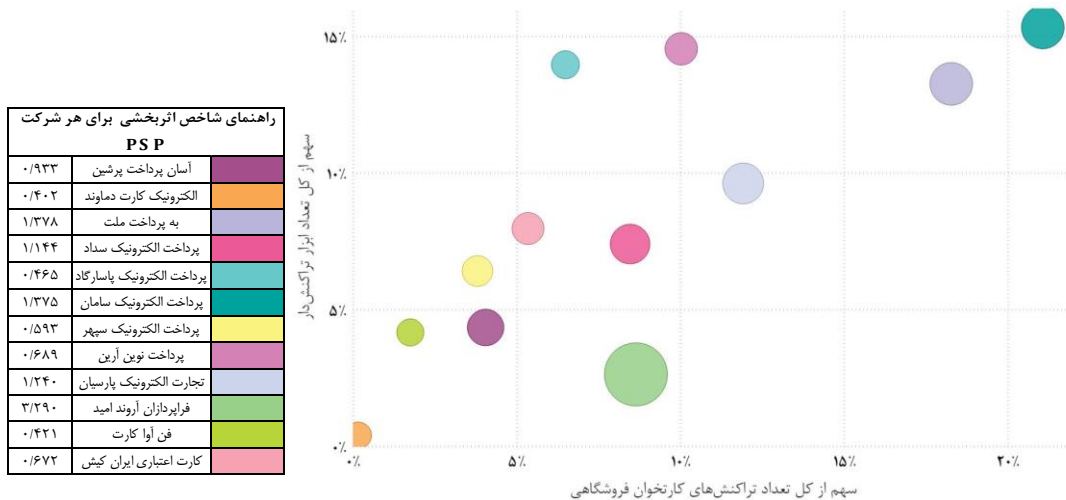
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - خرداد و تیر ۱۴۰۴

شرکت	کارتهای فروشگاهی تراکنش دار		اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار	
	سهم از کل تعداد تراکنش‌ها	سهم از کل تعداد ابزار	خرداد	تیر
آسان پرداخت پرشین	۴/۰۵٪	۴/۳۴٪	۰/۹۳۷	۰/۹۳۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۶٪	۰/۴۰٪	۰/۵۴۸	۰/۴۰۲
به پرداخت ملت	۱۸/۲۷٪	۱۳/۲۶٪	۱/۳۳۹	۱/۳۷۸
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۶٪	۷/۴۰٪	۱/۰۸۸	۱/۱۴۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۴۹٪	۱۳/۹۶٪	۰/۴۹۰	۰/۴۶۵
پرداخت الکترونیک سامان	۲۱/۰۷٪	۱۵/۳۳٪	۱/۳۶۲	۱/۳۷۵
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۸۰٪	۶/۴۱٪	۰/۵۵۲	۰/۵۹۳
پرداخت نوین آراین	۱۰/۰۳٪	۱۴/۵۴٪	۰/۷۰۱	۰/۶۸۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۹۲٪	۹/۶۲٪	۱/۲۶۴	۱/۲۴۰
فرایزدان آروند امید	۸/۶۴٪	۲/۶۳٪	۳/۳۰۶	۳/۲۹۰
فن آوا کارت	۱/۷۵٪	۴/۱۶٪	۰/۴۵۳	۰/۴۲۱
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۵٪	۷/۹۶٪	۰/۶۶۱	۰/۶۷۳

در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار همانند ماه گذشته شرکت‌های "فرایزدان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار نیز در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کاهش ۰/۱۴۵ واحدی مشاهده می شود. چرا که سهم تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی کاهش و سهم تعداد ابزار کاهش داشته است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای تراکنش‌شان از کل کارتهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای تراکنش‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد

مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهای تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP - تیر ۱۴۰۴

شکل ۴-۱۱، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره تیر ۱۴۰۴ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "فراپردازان آروند امید" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در تیر ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - تیر ۱۴۰۴

استان	اسان پرداخت پرسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپردازی آوند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۰/۶۹۷	۰/۲۶۶	۱/۷۸۰	۱/۲۴۲	۰/۵۰۰	۱/۵۳۸	۰/۶۹۲	۰/۶۵۵	۱/۲۳۶	۱/۹۷۲	۰/۳۴۶	۰/۷۳۱
آذربایجان غربی	۰/۸۰۹	۰/۳۷۵	۱/۷۰۴	۱/۲۸۴	۰/۴۶۱	۱/۶۵۶	۰/۸۰۹	۰/۶۴۲	۱/۱۹۹	۳/۱۹۴	۰/۳۰۷	۰/۷۶۴
اردبیل	۰/۶۰۴	۰/۳۰۱	۱/۳۹۳	۱/۰۸۲	۰/۴۵۶	۱/۶۰۴	۰/۵۸۶	۰/۸۹۰	۰/۷۷۹	۱/۷۹۶	۰/۳۸۰	۰/۷۰۲
اصفهان	۱/۱۶۴	۰/۳۷۴	۱/۷۴۱	۱/۲۰۷	۰/۴۳۹	۱/۲۳۷	۰/۴۴۳	۰/۶۳۸	۱/۳۴۸	۲/۶۶۷	۰/۲۶۵	۰/۶۰۹
البرز	۰/۷۵۲	۰/۳۶۷	۱/۴۳۱	۱/۰۸۰	۰/۳۸۴	۱/۵۳۵	۰/۴۶۲	۰/۷۱۵	۱/۴۰۶	۳/۷۲۵	۰/۳۵۱	۰/۵۴۳
ایلام	۰/۶۱۶	۰/۱۹۹	۱/۴۸۳	۱/۱۳۸	۰/۴۴۱	۱/۰۸۷	۰/۶۲۶	۰/۳۸۷	۱/۰۹۸	۳/۰۷۷	۰/۴۳۹	۰/۴۸۷
بوشهر	۰/۷۸۰	۰/۲۶۱	۱/۴۷۲	۱/۳۳۹	۰/۴۱۳	۱/۴۱۲	۰/۵۷۹	۰/۹۰۲	۱/۲۵۷	۲/۲۳۹	۰/۲۵۲	۰/۶۰۵
تهران	۰/۸۳۶	۰/۳۳۶	۱/۲۱۲	۰/۸۱۰	۰/۴۷۴	۱/۵۹۵	۰/۳۹۴	۰/۷۶۱	۱/۲۰۹	۳/۴۹۸	۰/۶۸۴	۰/۴۸۱
چهارمحال و بختیاری	۰/۶۹۹	۰/۱۷۸	۱/۵۴۱	۱/۴۳۶	۰/۵۶۸	۱/۵۷۷	۰/۵۳۰	۰/۵۵۰	۱/۰۷۲	۱/۴۸۷	۰/۴۱۴	۰/۶۷۱
خراسان جنوبی	۰/۶۵۳	۰/۱۵۲	۱/۵۹۳	۱/۱۳۲	۰/۳۹۸	۱/۲۶۷	۰/۴۰۸	۰/۵۷۷	۰/۹۶۷	۲/۳۶۱	۰/۲۵۶	۰/۶۵۳
خراسان رضوی	۰/۸۵۲	۰/۳۶۵	۱/۳۳۸	۱/۲۴۱	۰/۴۸۷	۱/۴۸۳	۰/۴۹۶	۰/۹۹۴	۱/۸۹۸	۳/۰۳۶	۰/۲۷۱	۰/۶۸۴
خراسان شمالی	۰/۵۱۷	۰/۲۵۲	۱/۵۱۳	۱/۳۵۲	۰/۴۶۷	۱/۴۰۳	۰/۶۶۳	۰/۳۲۸	۰/۹۰۱	۲/۶۷۳	۰/۲۵۰	۰/۷۵۶
خوزستان	۰/۹۱۳	۰/۵۱۴	۱/۷۶۵	۱/۳۷۷	۰/۵۱۰	۱/۶۷۰	۰/۶۳۹	۰/۸۷۳	۱/۳۰۰	۱/۲۲۰	۰/۳۴۷	۰/۸۱۳
زنجان	۰/۶۶۵	۰/۳۴۹	۱/۵۷۲	۰/۹۹۳	۰/۴۵۸	۱/۲۱۹	۰/۵۳۸	۰/۶۱۳	۱/۲۳۰	۳/۶۱۱	۰/۲۹۰	۰/۶۵۰
سمنان	۰/۶۹۵	۰/۱۳۲	۱/۳۴۳	۱/۰۳۲	۰/۴۰۶	۱/۴۲۷	۰/۴۶۷	۰/۶۰۷	۱/۳۴۷	۳/۰۸۷	۰/۲۵۹	۰/۵۸۰
سیستان و بلوچستان	۰/۵۶۶	۰/۱۷۵	۱/۲۶۶	۱/۲۹۷	۰/۴۳۰	۱/۳۳۶	۰/۵۸۵	۰/۷۰۰	۱/۰۵۷	۳/۵۹۹	۰/۲۰۷	۰/۶۶۲
فارس	۱/۰۵۵	۰/۱۳۰	۱/۷۸۲	۱/۲۹۳	۰/۳۹۱	۱/۶۲۸	۰/۵۱۱	۰/۷۳۷	۱/۱۳۳	۳/۰۴۱	۰/۲۴۲	۰/۵۸۶
قزوین	۰/۵۴۴	۰/۳۷۶	۱/۶۲۰	۱/۳۳۵	۰/۴۰۰	۱/۲۰۹	۰/۵۸۵	۱/۰۰۱	۱/۲۱۹	۱/۹۸۲	۰/۲۵۰	۰/۶۹۶
قم	۱/۲۰۰	۰/۱۷۹	۱/۴۳۷	۰/۸۵۱	۰/۳۴۹	۱/۶۱۱	۰/۳۴۶	۰/۶۴۳	۱/۰۰۴	۳/۰۷۹	۰/۳۴۵	۰/۶۹۵
کردستان	۰/۹۶۹	۰/۲۲۱	۱/۴۰۸	۱/۴۳۲	۰/۴۲۲	۱/۴۱۵	۰/۶۹۸	۰/۶۱۱	۱/۰۰۴	۳/۱۸۰	۰/۳۱۳	۰/۶۰۸
کرمان	۰/۹۱۹	۰/۲۲۷	۱/۵۴۲	۱/۶۶۶	۰/۳۵۷	۱/۲۹۱	۰/۴۸۳	۰/۶۸۱	۱/۲۸۱	۲/۸۷۹	۰/۲۷۵	۰/۶۵۰
کرمانشاه	۰/۶۷۷	۰/۱۶۰	۱/۴۹۱	۱/۳۰۸	۰/۵۰۷	۱/۳۴۶	۰/۵۸۵	۰/۸۲۵	۱/۱۱۹	۳/۰۲۹	۰/۲۴۱	۰/۹۱۴
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۹۶۰	۰/۱۷۶	۱/۴۵۳	۱/۰۰۴	۰/۴۳۳	۱/۲۸۸	۰/۵۲۷	۰/۵۱۲	۱/۴۶۳	۲/۲۰۹	۰/۲۶۸	۰/۶۶۷
گلستان	۰/۴۵۱	۰/۲۴۷	۱/۴۱۴	۱/۵۳۸	۰/۴۶۰	۱/۳۴۵	۰/۵۵۲	۰/۷۷۶	۱/۴۵۲	۳/۶۱۰	۰/۳۸۸	۰/۷۱۵
گیلان	۰/۸۰۴	۰/۳۳۲	۱/۴۸۷	۱/۳۵۰	۰/۴۸۳	۱/۳۹۶	۰/۷۱۵	۰/۷۵۳	۱/۰۷۴	۴/۲۶۰	۰/۳۱۵	۰/۶۸۴
لرستان	۰/۹۲۸	۰/۲۲۸	۱/۵۹۴	۱/۲۴۰	۰/۴۵۸	۱/۴۸۷	۰/۶۱۱	۰/۵۹۴	۱/۱۴۵	۳/۵۰۶	۰/۲۴۵	۰/۷۵۳
مازندران	۰/۵۹۸	۰/۲۵۳	۱/۵۹۳	۱/۴۲۲	۰/۴۳۰	۱/۳۸۶	۰/۶۸۹	۰/۶۰۸	۱/۳۴۰	۴/۷۴۹	۰/۲۷۱	۰/۷۵۳
مرکزی	۰/۹۳۰	۰/۱۶۹	۱/۴۳۲	۰/۹۷۱	۰/۴۳۸	۱/۵۵۵	۰/۵۰۵	۰/۵۷۶	۱/۰۳۷	۳/۸۰۹	۰/۳۱۱	۰/۷۳۸
هرمزگان	۰/۶۸۶	۰/۱۵۹	۱/۵۰۲	۰/۹۳۶	۰/۴۶۵	۱/۲۰۶	۰/۶۰۳	۰/۹۹۰	۱/۰۳۹	۳/۴۱۲	۰/۵۰۶	۰/۸۴۶
همدان	۰/۹۸۶	۰/۳۵۱	۱/۵۲۹	۱/۱۴۸	۰/۴۶۷	۱/۵۵۳	۰/۷۲۲	۰/۶۵۰	۱/۴۰۲	۳/۲۵۹	۰/۳۴۹	۰/۷۲۰
یزد	۰/۶۴۵	۰/۱۰۱	۱/۶۷۳	۱/۲۴۱	۰/۲۳۹	۱/۳۳۲	۰/۴۷۰	۰/۸۹۲	۱/۰۶۹	۲/۹۶۹	۰/۱۶۱	۰/۵۹۸

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استانهای کشور در شکل ۴-۱۲ آمده است.

شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - تیر ۱۴۰۴

۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

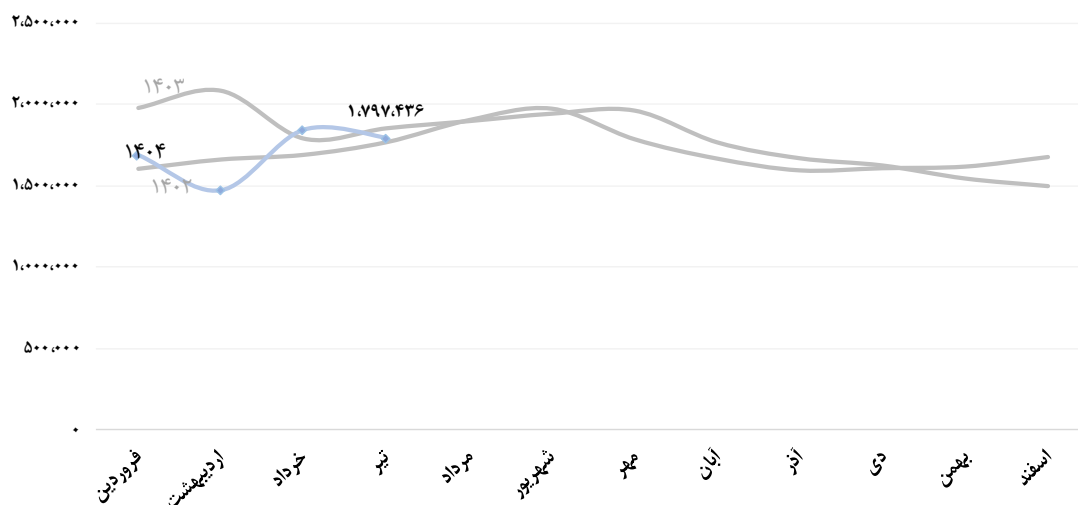
بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای

کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از تیرماه ۱۴۰۴، مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بهینه شده و بر اساس تعریف جدید، کارتخوان کم‌تراکنش و فاقد تراکنش پایانه‌ای است که بیش از سه ماه از تاریخ ثبت و فعال‌سازی آن گذشته و در یک دوره سه‌ماهه متوالی، در هر ماه کمتر از ۶۰ تراکنش مالی و کمتر از ۲۰ میلیون ریال مجموع مبلغ تراکنش داشته باشد^۱.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۳ از ابتدای سال ۱۴۰۲ تا تیر ۱۴۰۴ رسم شده است.

^۱ مدت زمان تعریف کارتخوان کم‌تراکنش در گذشته، دو ماه متوالی بوده است.

شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۲ تاکنون

تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش در تیر ماه با تعداد ۱,۷۹۷,۴۳۶ عدد با کاهش ۲/۵۸ درصدی روبه رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۶/۷۹ درصد از کل کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در خرداد ماه تنها ۰/۵۴ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می دهد.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- تیر ۱۴۰۴

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		
	تغییر	تیر ۱۴۰۴	خرداد ۱۴۰۴
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۲٪	۲۶/۴۷٪	۲۶/۳۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۱٪	۳۸/۱۵٪	۳۷/۵۴٪
به پرداخت ملت	-۰/۶۴٪	۱۰/۵۱٪	۱۱/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	-۰/۴۲٪	۱۴/۷۱٪	۱۵/۱۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	-۰/۳۷٪	۱۹/۴۷٪	۱۹/۸۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	-۱/۵۵٪	۱۰/۶۲٪	۱۲/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۳٪	۲۲/۶۳٪	۲۲/۶۱٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۶٪	۱۱/۸۳٪	۱۱/۶۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	-۱/۴۱٪	۱۸/۵۹٪	۲۰/۰۰٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۶٪	۲۷/۴۷٪	۲۶/۳۱٪
فن آوا کارت	-۱/۰۶٪	۲۵/۳۳٪	۲۶/۳۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	-۰/۱۹٪	۱۹/۳۳٪	۱۹/۵۲٪
مجموع	-۰/۵۴٪	۱۶/۷۹٪	۱۷/۳۳٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۱/۵۵ درصد، در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رخ داده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۳۸/۱۵ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۱۰/۵۱ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "به پرداخت ملت" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - تیر ۱۴۰۴

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش کدهای دستوری - USSD	مجموع
پرداخت نوین آرین	۸۸/۱۷٪	۳۳/۸۲٪	۵/۸۸٪	۸۸/۱۱٪
به پرداخت ملت	۸۹/۴۹٪	۳۸/۹۹٪	۵/۲۰٪	۸۷/۱۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸۵/۲۹٪	۲۷/۸۳٪	۲۷/۰۳٪	۸۳/۹۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۹/۳۸٪	۴۱/۹۰٪	۱۰/۱۸٪	۸۶/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۰/۵۳٪	۱۵/۳۲٪	۰/۰۰٪	۷۹/۱۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۰/۶۸٪	۱۲/۰۳٪	۰/۰۰٪	۷۶/۱۸٪
فراپردازان آروند امید	۷۲/۵۳٪	۱۵/۲۲٪	۰/۰۰٪	۷۲/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷۷/۳۷٪	۲۱/۷۷٪	۰/۰۰٪	۷۰/۰۵٪
فن آوا کارت	۷۴/۶۸٪	۲۱/۶۸٪	۰/۰۰٪	۷۴/۶۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۱/۸۵٪	۱۴/۸۱٪	۰/۰۰٪	۶۱/۸۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۸۱/۴۱٪	۸/۹۹٪	۷/۳۱٪	۵۱/۵۶٪
آسان پرداخت پرشین	۷۳/۵۳٪	۷/۷۶٪	۰/۲۸٪	۴۵/۱۳٪
شبکه پرداخت	۸۳/۲۱٪	۱۳/۷۸٪	۳/۱۱٪	۷۴/۴۴٪

شرکت "پرداخت نوین آرین" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در تیر ماه ۱۴۰۴ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز شرکت به پرداخت ملت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "آسان پرداخت پرشین" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^۱ پذیرنده^۲ و صادرکننده^۳ در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.^۴

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^۱ به واژه نامه رجوع شود.

^۲ به واژه نامه رجوع شود.

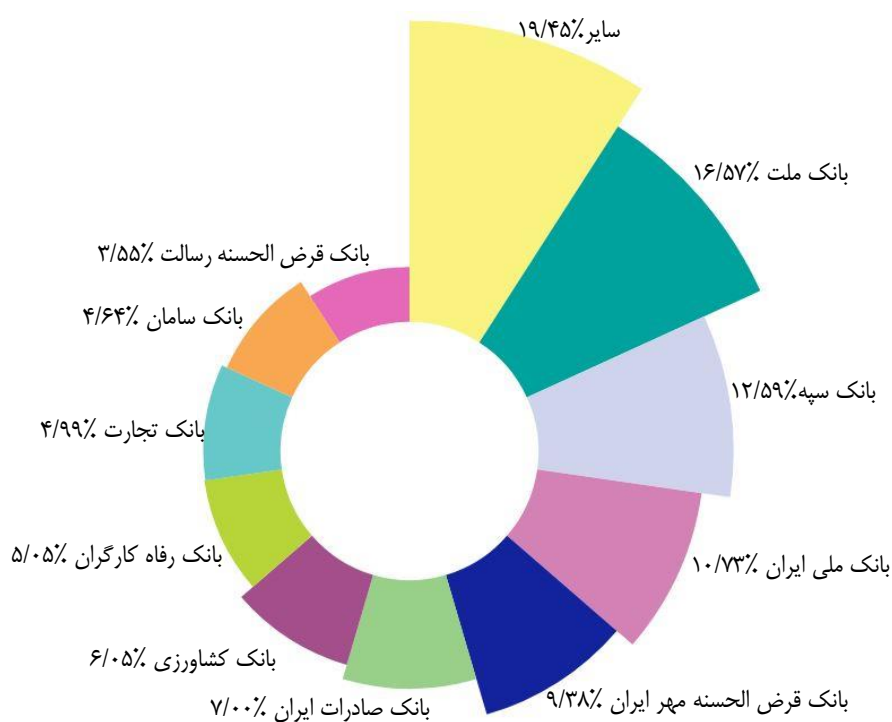
^۳ به واژه نامه رجوع شود.

^۴ پیرو نامه های ابلاغی بانک مرکزی، مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

پیرو نامه ابلاغی بانک مرکزی، مبنی بر ادغام "موسسه اعتباری نور" با "بانک ملی ایران"، از بهمن ماه ۱۴۰۲ این ۲ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب "بانک ملی ایران" آورده شده است.

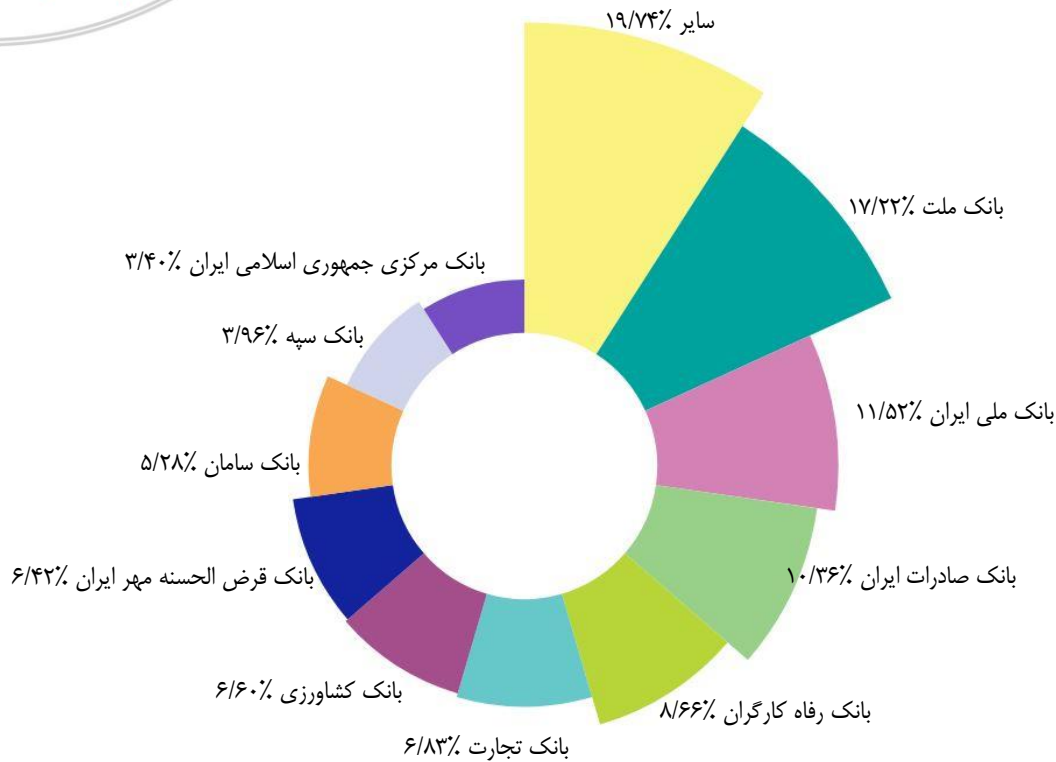
۵-۱-۱ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۴

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در تیر ۱۴۰۴ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - تیر ۱۴۰۴

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" به ترتیب با سهم ۱۶/۵۷ و ۱۷/۲۲ درصدی از تعداد و مبلغ تراکنش‌ها، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^۱ نیز در نظر گرفته می‌شود.

^۱ منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهام تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای تیر ۱۴۰۴ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر ۱۴۰۴

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۳٪	۱/۲۵٪	۰/۰۴٪	۱/۱۴٪	۰/۸۹٪	۰/۰۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۳۴٪	۲/۰۳٪	۳/۹۱٪	۱/۰۶٪	۱/۱۰٪	۳/۵۱٪
۴	بانک پارسیان	۳/۳۵٪	۴/۶۲٪	۱/۲۱٪	۲/۸۶٪	۳/۰۴٪	۴/۲۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۴۶٪	۱/۱۲٪	۰/۰۳٪	۲/۲۶٪	۲/۱۱٪	۰/۰۷٪
۶	بانک تجارت	۵/۳۷٪	۰/۹۷٪	۰/۰۰٪	۶/۹۶٪	۶/۳۷٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۱/۰۸٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۸٪	۶/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۱۸٪	۵/۶۱٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۶٪	۲/۸۹٪	۰/۱۴٪	۰/۴۱٪	۰/۳۹٪	۰/۲۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵/۲۲٪	۲/۲۷٪	۵/۹۸٪	۵/۶۹٪	۱۹/۸۶٪	۵/۰۳٪
۱۲	بانک سامان	۴/۳۵٪	۱۰/۱۲٪	۰/۷۶٪	۴/۴۸٪	۸/۳۳٪	۱/۹۵٪
۱۳	بانک سپه	۱۳/۶۷٪	۰/۷۷٪	۰/۵۷٪	۴/۹۰٪	۰/۴۲٪	۰/۲۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۷۷٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۱/۱۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۶٪	۱۰/۳۴٪	۴/۸۹٪	۱/۶۲٪	۲/۳۹٪	۳/۹۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۵۱٪	۱/۷۱٪	۰/۰۰٪	۱۰/۶۱٪	۹/۵۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۱۷٪	۱/۸۹٪	۲۵/۵۹٪	۲/۵۶٪	۰/۵۶٪	۲۴/۱۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹/۹۴٪	۲/۰۶٪	۶/۶۴٪	۷/۹۵٪	۰/۶۶٪	۷/۱۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۲٪	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۶/۵۲٪	۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۸/۰۴٪	۱/۲۳٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۵۳٪	۰/۷۷٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۰۰٪	۲/۸۴٪	۰/۰۰٪	۱/۶۴٪	۱۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۱/۱۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۴/۵۰٪	۳۶/۱۹٪	۴۹/۸۱٪	۱۷/۱۸٪	۱۷/۱۶٪	۴۹/۰۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۰۱٪	۹/۹۵٪	۰/۳۷٪	۱۲/۳۷٪	۸/۴۲٪	۰/۳۸٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۰۳٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۲/۷۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۴۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک شهر"، "بانک سامان" و "بانک ملی ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک رفاه کارگران"، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران" می‌باشد.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - تیر ۱۴۰۴

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۲/۹۱٪	۷/۰۳٪	۰/۰۸٪	۸۲/۷۶٪	۱۷/۲۴٪	۰/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۶۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۹۶/۶۶٪	۳/۳۴٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۸۵/۵۶٪	۸/۸۵٪	۵/۵۹٪	۷۸/۱۴٪	۲۱/۴۵٪	۰/۴۰٪
۴	بانک پارسیان	۹۰/۷۴٪	۸/۵۲٪	۰/۷۳٪	۷۷/۸۸٪	۲۱/۹۴٪	۰/۱۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۹۶٪	۳/۰۱٪	۰/۰۲٪	۸۰/۱۵٪	۱۹/۸۴٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۷۹٪	۱/۲۱٪	۰/۰۰٪	۸۰/۴۷٪	۱۹/۵۳٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۳٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۹۵/۶۳٪	۴/۳۷٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۷/۳۸٪	۲/۶۲٪	۰/۰۰٪	۹۸/۸۰٪	۱/۲۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۱۵/۹۰٪	۸۴/۱۰٪	۰/۰۰٪	۱۰/۸۸٪	۸۹/۱۲٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۵۶/۸۷٪	۴۲/۴۵٪	۰/۶۷٪	۷۹/۸۶٪	۲۰/۰۵٪	۰/۰۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۷۶٪	۲/۸۱٪	۲/۴۳٪	۵۱/۹۰٪	۴۸/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۲	بانک سامان	۸۶/۰۴٪	۱۳/۶۲٪	۰/۳۴٪	۶۶/۹۵٪	۳۳/۰۱٪	۰/۰۵٪
۱۳	بانک سپه	۹۹/۵۳٪	۰/۳۸٪	۰/۰۹٪	۹۷/۷۹٪	۲/۲۰٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۶/۵۰٪	۳/۵۰٪	۰/۰۰٪	۹۰/۵۶٪	۹/۴۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۶۵/۷۷٪	۲۹/۶۳٪	۴/۶۰٪	۷۱/۷۲٪	۲۸/۰۰٪	۰/۲۷٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۴۷٪	۱/۵۳٪	۰/۰۰٪	۸۰/۸۰٪	۱۹/۲۰٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۷۶٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۸۸/۸۳٪	۱۱/۱۷٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۱/۸۸٪	۳/۳۳٪	۱۴/۷۹٪	۹۳/۱۷٪	۵/۴۶٪	۱/۳۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۱۸٪	۱/۳۷٪	۱/۴۵٪	۹۷/۷۰٪	۲/۱۶٪	۰/۱۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۰/۳۱٪	۱۹/۶۹٪	۰/۰۰٪	۷۸/۷۳٪	۲۱/۲۷٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۸۱٪	۱/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۶/۰۹٪	۳/۹۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۴۹٪	۱/۴۸٪	۰/۰۴٪	۷۲/۱۷٪	۲۷/۸۳٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۳/۸۰٪	۱۶/۲۰٪	۰/۰۰٪	۳۸/۰۳٪	۶۱/۹۷٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۷۴٪	۰/۱۷٪	۰/۰۹٪	۹۹/۴۷٪	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش کدهای (USSD)	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش کدهای (USSD)
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۹۸/۷۰٪	۱/۳۰٪	۰/۰٪	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۰/۲۰٪	۱۳/۶۴٪	۶/۱۶٪	۷۸/۷۷٪	۲۰/۸۸٪	۰/۳۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۴/۱۳٪	۵/۸۰٪	۰/۰٪	۸۴/۷۰٪	۱۵/۳۰٪	۰/۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۵۵٪	۰/۴۵٪	۰/۰٪	۹۹/۱۰٪	۰/۹۰٪	۰/۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۳۴٪	۰/۶۶٪	۰/۰٪	۹۷/۸۵٪	۲/۱۵٪	۰/۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) در تیر ۱۴۰۴ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک شهر" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در تیر ۱۴۰۴ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک دی"، "بانک شهر" و "بانک کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده هر یک از

انواع ابزار پذیرش

با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها در انواع ابزار پذیرش، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه

شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها در انواع ابزار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده به ازای انواع ابزار پذیرش - تیر ۱۴۰۴

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۲	۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۴	۲
۴	بانک پارسیان	۳	۱۱	۵	۲۱	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۲	۶	۱	۱	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۹	۱	۱	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۷	۴۳	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۳	۸	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۵	۲۷	۲	۵	۶	۳۶
۱۲	بانک سامان	۴	۱۹	۱۰	۱۰۲	۱	۱
۱۳	بانک سپه	۱۴	۱۸۷	۱	۱	۱	۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۲	۲	۱۰	۱۰۷	۵	۲۴
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۵۶	۲	۳	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۱۰	۲	۴	۲۶	۶۵۵
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۰	۹۹	۲	۴	۷	۴۴
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۷	۴۳	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۸	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۴	۲۱۰	۳۶	۱۰۳۱۰	۵۰	۲۰۴۸۱
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱	۱۲۱	۱۰	۹۹	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)	
		S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۹	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۸۳۷	-	۱,۷۲۵	-	۳,۲۵۸

ملاحظه می شود در تیر ۱۴۰۴ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها برای ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) عدد ۳,۲۵۸ (بالتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) تعداد بسیار کمی از بانک ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش های بازار را در اختیار گرفته اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی به ترتیب ۸۳۷ و ۱,۷۲۵ به دست آمده است که با توجه به اطلاعات جدول ۳-۵، این رقم مبین وجود رقابت در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و همچنین تمرکز ملایم در ابزار پذیرش اینترنتی بین بانک های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک های پذیرنده در تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد ۱۴۰۴ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه تغییر شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده به ازای انواع ابزار پذیرش - خرداد و تیر ۱۴۰۴

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)		
	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر
شاخص H- H	۹۰۷	۸۳۷	-۶۹/۲	۲,۱۰۸	۱,۷۲۵	-۳۸۳	۳,۸۰۷	۳,۲۵۸	-۵۴۹

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده برای هر سه ابزار پذیرش نسبت به ماه گذشته کاهش داشته است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^۱ ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^۲، کارت اعتباری^۳ و کارت پیش‌پرداخته^۴ یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در تیر ۱۴۰۴، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۵۹،۶۵۵،۴۰۰ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۵۲،۲۷۰،۲۷۹ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۳۷ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۲،۰۵۴،۰۵۰ عدد و سهم ۱/۲۹ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۲

Credit card ۳

Prepaid ۴

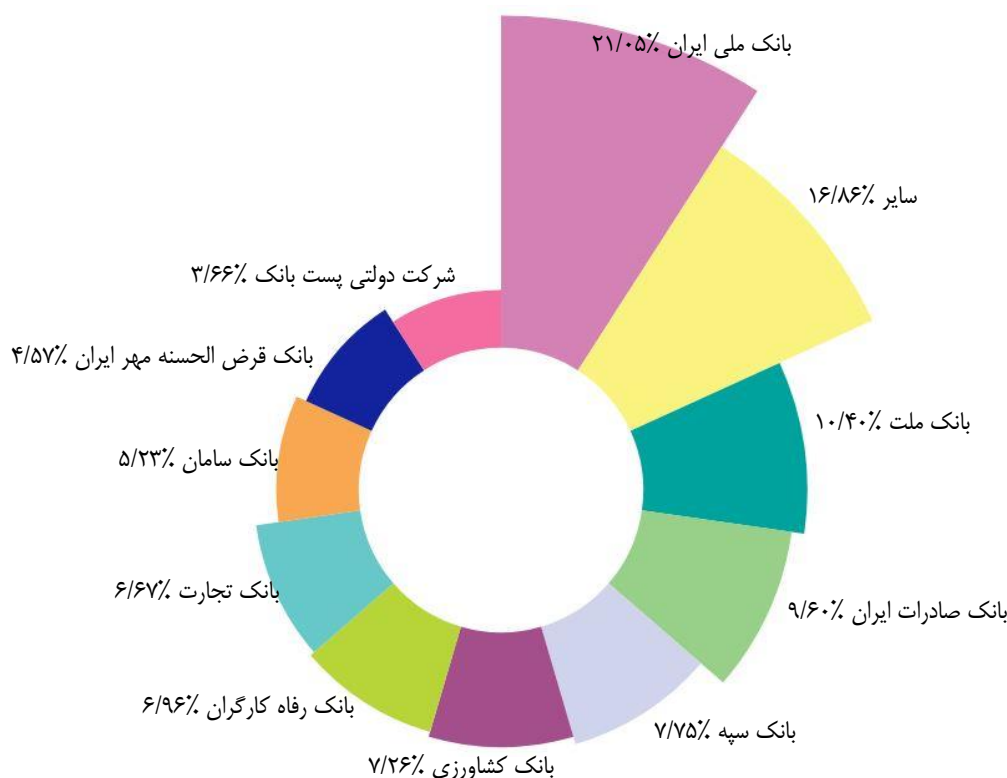
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارتهای بانکی تراکنشدار - تیر ۱۴۰۴

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
خرداد ۱۴۰۴	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۶,۵۲۰,۴۹۲	۲,۲۱۳,۰۷۸	۱۵۴,۰۷۹,۵۳۵	۱۶۲,۸۱۳,۱۰۵
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۴/۰۰٪	۱/۳۶٪	۹۴/۶۴٪	-
تیر ۱۴۰۴	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۵,۳۳۱,۰۷۱	۲,۰۵۴,۰۵۰	۱۵۲,۳۷۰,۲۷۹	۱۵۹,۶۵۵,۴۰۰
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۳/۳۴٪	۱/۲۹٪	۹۵/۳۷٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنشدار					
		-۱۸/۲۴٪	-۷/۱۹٪	-۱/۱۷٪	-۱/۹۴٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می شود، تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته، ۱/۹۴ درصد کاهش داشته و نرخ رشد در هر سه نوع کارت کاهش یافته است.

۵-۲-۲- سهم بانکهای صادرکننده از کل کارتهای بانکی تراکنشدار

طی تیر ۱۴۰۴ تعداد کارتهای دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۰ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارتهای این بانکها از تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - تیر ۱۴۰۴

ملاحظه می‌شود که در تیر ۱۴۰۴ "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" دارای بیشترین سهم از تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارتهای بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای تیر ۱۴۰۴ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک ملی ایران" و "بانک رفاه کارگران"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک شهر"، "بانک ملی ایران"، "بانک پارسیان" و "بانک ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۴

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۳٪	۰/۷۰٪	۱/۳۸٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۶۶٪	۰/۴۶٪	۰/۷۴٪
۳	بانک آینده	۱/۱۰٪	۱/۱۰٪	۲/۳۳٪
۴	بانک پارسیان	۱/۶۱٪	۱/۲۹٪	۱۰/۳۴٪
۵	بانک پاسارگاد	۶/۱۳٪	۲/۹۵٪	۲/۴۶٪
۶	بانک تجارت	۴/۳۲٪	۶/۷۰٪	۶/۷۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۱۵٪	۰/۸۹٪	۰/۸۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۷۳٪	۰/۵۲٪	۰/۵۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۸/۷۶٪	۷/۰۳٪	۴/۰۸٪
۱۲	بانک سامان	۳/۹۶٪	۵/۳۰٪	۳/۵۰٪
۱۳	بانک سپه	۰/۰۱٪	۷/۹۴٪	۵/۳۹٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۵۷٪	۰/۲۰٪	۰/۲۹٪
۱۵	بانک سینا	۱/۸۲٪	۰/۶۶٪	۱/۲۴٪
۱۶	بانک شهر	۳/۹۸٪	۱/۵۰٪	۱۴/۷۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲/۴۴٪	۹/۶۵٪	۷/۱۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۵۶٪	۱/۸۰٪	۰/۹۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۶/۶۷٪	۴/۴۷٪	۶/۷۹٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۱٪	۰/۳۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۴/۶۳٪	۷/۴۲٪	۳/۸۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۲٪	۰/۲۶٪	۰/۵۶٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۳/۳۰٪	۲/۹۸٪	۱/۲۳٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۷	بانک ملت	۱۷/۰۹٪	۱۰/۳۸٪	۸/۲۲٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۰۲٪	۲۱/۴۱٪	۱۴/۵۸٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵/۶۵٪	۳/۷۲٪	۱/۳۸٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۲۰٪	۰/۴۲٪	۰/۲۳٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در نوع کارت اعتباری با ۱۷/۰۹ درصد متعلق به "بانک ملت" و در نوع کارت برداشت و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۱/۴۱ و ۱۴/۷۰ درصد متعلق به ترتیب به "بانک ملی ایران" و "بانک شهر" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای تیر ۱۴۰۴ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - تیر ۱۴۰۴

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۰۰٪	۹۱/۶۹٪	۶/۳۱٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۸۲٪	۹۲/۹۲٪	۵/۲۶٪
۳	بانک آینده	۱/۲۴٪	۹۱/۹۳٪	۶/۸۳٪
۴	بانک پارسیان	۱/۳۰٪	۷۷/۰۴٪	۲۱/۶۵٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۶۵٪	۹۴/۶۰٪	۲/۷۵٪
۶	بانک تجارت	۰/۸۳٪	۹۵/۷۹٪	۳/۳۷٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۶۶٪	۹۵/۳۱٪	۳/۰۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۷۷٪	۹۲/۴۱٪	۶/۸۲٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۲۷٪	۹۸/۴۰٪	۱/۳۳٪
۱۰	بانک دی	۱/۷۹٪	۹۴/۴۹٪	۳/۷۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱/۶۲٪	۹۶/۴۲٪	۱/۹۶٪
۱۲	بانک سامان	۰/۹۸٪	۹۶/۷۹٪	۲/۲۳٪
۱۳	بانک سپه	۰/۰۰٪	۹۷/۶۸٪	۲/۳۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۳/۵۶٪	۹۱/۸۱٪	۴/۶۴٪
۱۵	بانک سینا	۳/۳۸٪	۹۰/۶۵٪	۵/۹۷٪
۱۶	بانک شهر	۲/۶۰٪	۷۲/۴۸٪	۲۴/۹۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۶۷٪	۹۵/۸۶٪	۲/۴۷٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۳/۰۹٪	۸۵/۸۲٪	۱۱/۱۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۱۴٪	۹۶/۹۹٪	۱/۸۶٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۸۸٪	۹۳/۱۷٪	۴/۹۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۱/۰۶٪	۸۹/۴۵٪	۹/۴۸٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۸۲٪	۹۷/۳۹٪	۱/۷۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۵۵٪	۹۱/۵۵٪	۶/۹۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۰/۲۹٪	۱۹/۷۱٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۴۵٪	۹۷/۱۵٪	۱/۴۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۸۱٪	۷۶/۹۱٪	۲۲/۲۸٪
۲۷	بانک ملت	۲/۱۲٪	۹۵/۲۴٪	۲/۶۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۶۷٪	۹۷/۰۱٪	۲/۳۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۹۸٪	۹۶/۷۵٪	۱/۲۶٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۳/۶۶٪	۹۴/۵۴٪	۱/۸۰٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - تیر ۱۴۰۴

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۰	۱	۲
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۱	۱	۲	۵
۴	بانک پارسیان	۲	۳	۱	۲	۱۰	۱۰۷
۵	بانک پاسارگاد	۶	۳۸	۳	۹	۲	۶
۶	بانک تجارت	۴	۱۹	۷	۴۵	۷	۴۵
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۱	۱	۱	۰	۱	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹	۷۷	۷	۴۹	۴	۱۷
۱۲	بانک سامان	۴	۱۶	۵	۲۸	۳	۱۲
۱۳	بانک سپه	۰	۰	۸	۶۳	۵	۲۹
۱۴	بانک سرمایه	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۲	۳	۱	۰	۱	۲
۱۶	بانک شهر	۴	۱۶	۱	۲	۱۵	۲۱۶
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲	۱۵۵	۱۰	۹۳	۷	۵۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲	۲	۲	۳	۱	۱
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۷	۴۴	۴	۲۰	۷	۴۶
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۵	۲۱	۷	۵۵	۴	۱۵
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۳	۱۱	۳	۹	۱	۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲۹۲	۱۷	۱۰۸	۱۰	۸	۶۷
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲۱	۱۱	۴۵۸	۲۱	۱۵	۲۱۳
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳۲	۶	۱۴	۴	۱	۲
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱	۱	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	۸۵۶	-	۹۶۲	-	-	۸۳۹

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای هر سه دسته کارت در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکش‌دار در تیر ۱۴۰۴ نسبت به ماه گذشته در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه تغییر شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش‌دار - خرداد و تیر ۱۴۰۴

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر	خرداد ۱۴۰۴	تیر ۱۴۰۴	تغییر
شاخص H-H	۸۲۳	۸۵۶	۳۴	۹۴۸	۹۶۲	۱۳/۵	۸۴۱	۸۳۹	-۲/۱

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در تیر ماه در دو دسته کارت "اعتباری" و "برداشت" کاهشی و "هدیه و بن کارت" افزایشی بوده است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

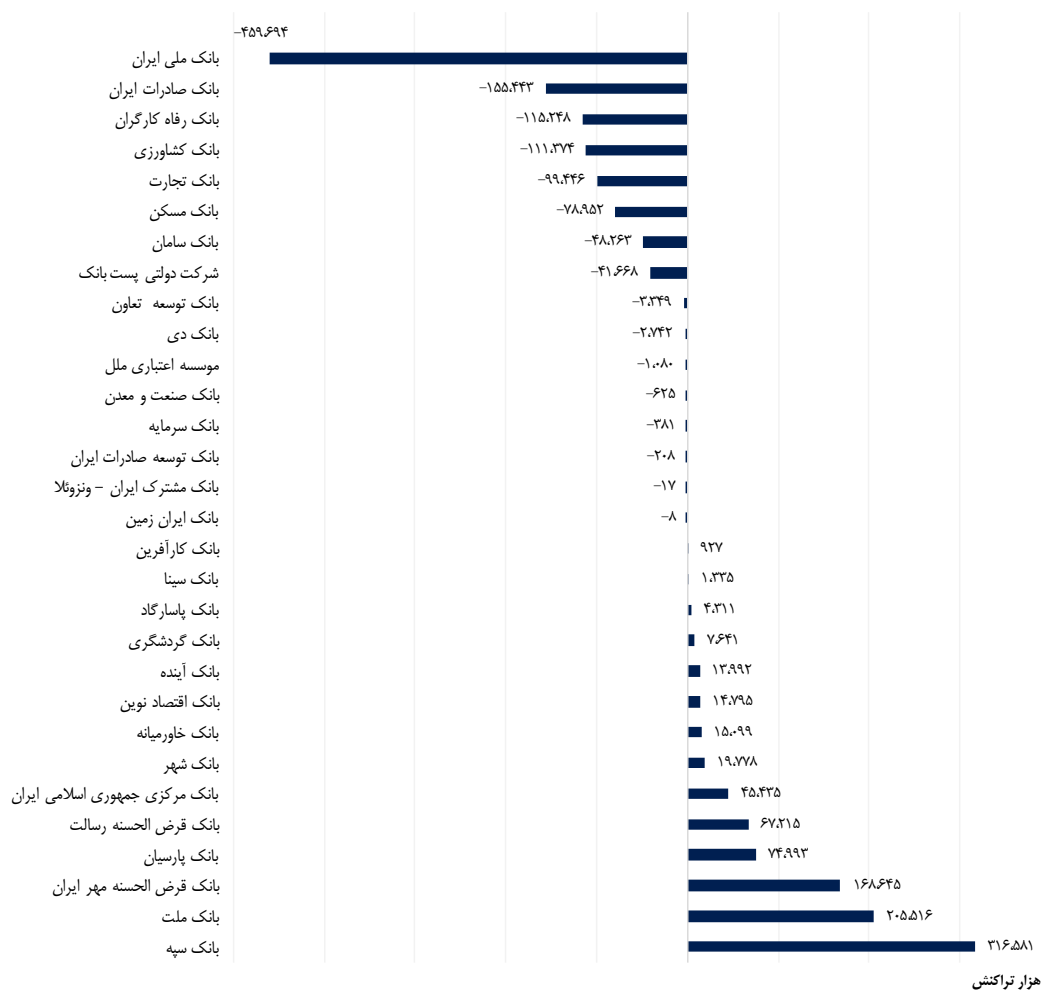
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - تیر ۱۴۰۴

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۷۳٪	۱/۱۱٪	۰/۹۳٪	۱/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۴٪	۰/۴۶٪	۰/۶۱٪	۰/۴۶٪
۳	بانک آینده	۱/۰۵٪	۱/۴۳٪	۱/۳۴٪	۱/۰۷٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۲٪	۳/۳۹٪	۲/۰۶٪	۲/۹۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۱۴٪	۲/۳۳٪	۲/۸۲٪	۲/۲۳٪
۶	بانک تجارت	۷/۱۰٪	۴/۹۹٪	۶/۸۷٪	۶/۸۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۱٪	۰/۸۷٪	۰/۹۱٪	۰/۸۹٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۲٪	۰/۴۹٪	۰/۱۳٪	۱/۳۲٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۷٪	۰/۴۳٪	۰/۴۷٪	۰/۴۱٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷/۵۳٪	۵/۰۵٪	۶/۴۹٪	۸/۶۶٪
۱۲	بانک سامان	۵/۵۸٪	۴/۶۴٪	۴/۶۲٪	۵/۲۸٪
۱۳	بانک سپه	۴/۸۰٪	۱۲/۵۹٪	۵/۸۲٪	۳/۹۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۸٪	۰/۲۲٪	۰/۲۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۷٪	۰/۷۳٪	۰/۸۰٪	۰/۹۶٪
۱۶	بانک شهر	۱/۶۴٪	۲/۱۸٪	۲/۰۴٪	۱/۷۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۳۳٪	۷/۰۰٪	۹/۸۰٪	۱۰/۳۶٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۶٪	۳/۵۵٪	۲/۶۷٪	۲/۱۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۵/۱۳٪	۹/۳۸٪	۶/۴۹٪	۶/۴۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۱٪	۰/۱۳٪	۰/۲۰٪	۰/۲۵٪
۲۲	بانک کشاورزی	۸/۴۰٪	۶/۰۵٪	۷/۲۶٪	۶/۶۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۴۷٪	۰/۴۵٪	۰/۵۸٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۱۰٪	۰/۰۲٪	۳/۴۰٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۷۴٪	۰/۹۵٪	۲/۱۶٪	۰/۸۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۲۰٪	۱۶/۵۷٪	۱۳/۳۱٪	۱۷/۲۲٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰/۹۶٪	۱۰/۷۳٪	۱۸/۴۲٪	۱۱/۵۲٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۶۵٪	۲/۷۹٪	۲/۶۲٪	۲/۱۶٪
۳۰	مؤسسه اعتباری ملل	۰/۴۳٪	۰/۴۲٪	۰/۴۲٪	۰/۳۶٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در تیر ۱۴۰۴ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی"

بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

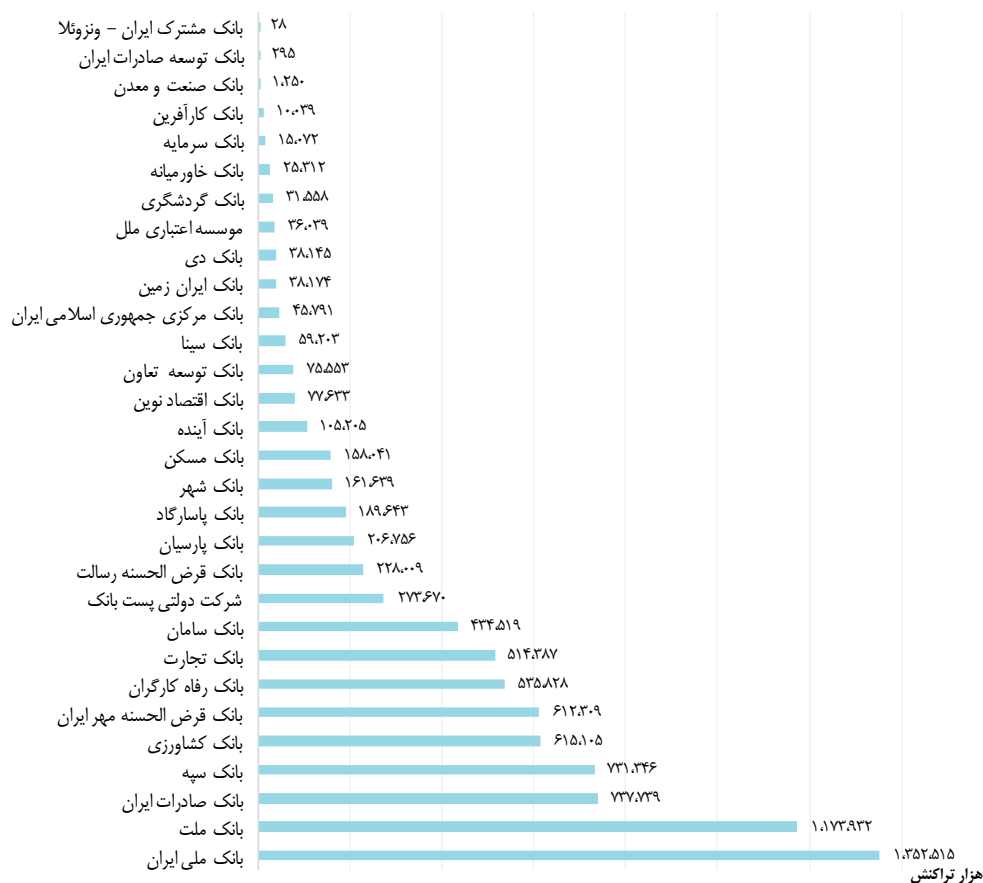

شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۴

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه

کارگران "بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۵-۴ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

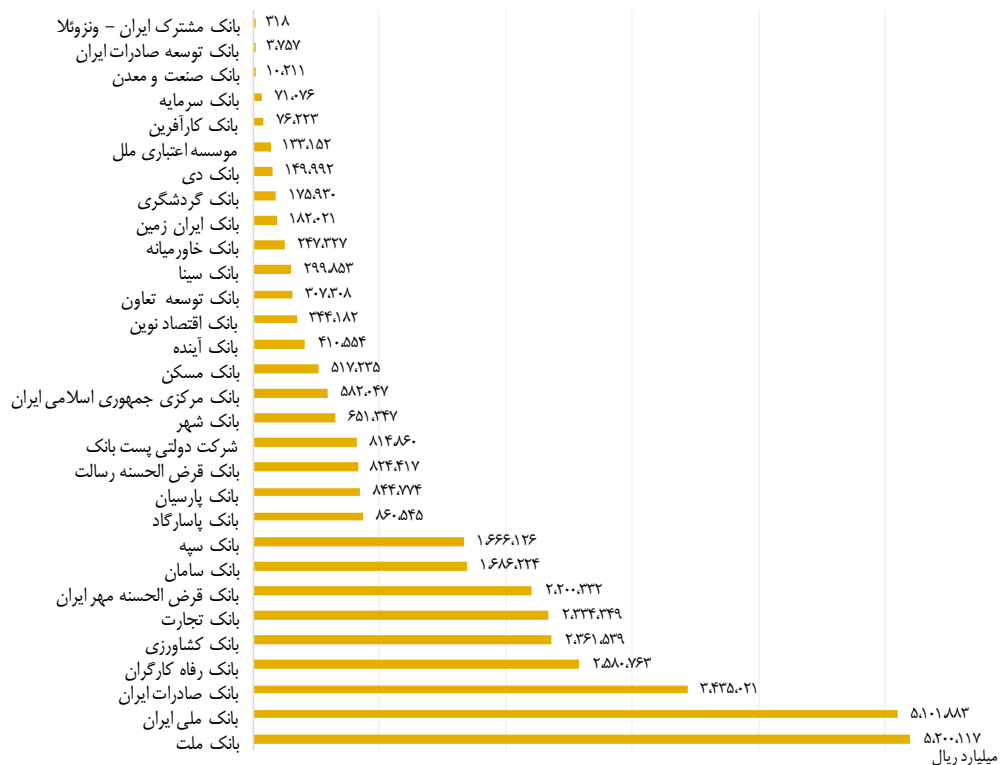

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۴

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک

توسعه صادرات ایران^۲ و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپراک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^۱ ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^۲ و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^۳ آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپراکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - تیر ۱۴۰۴

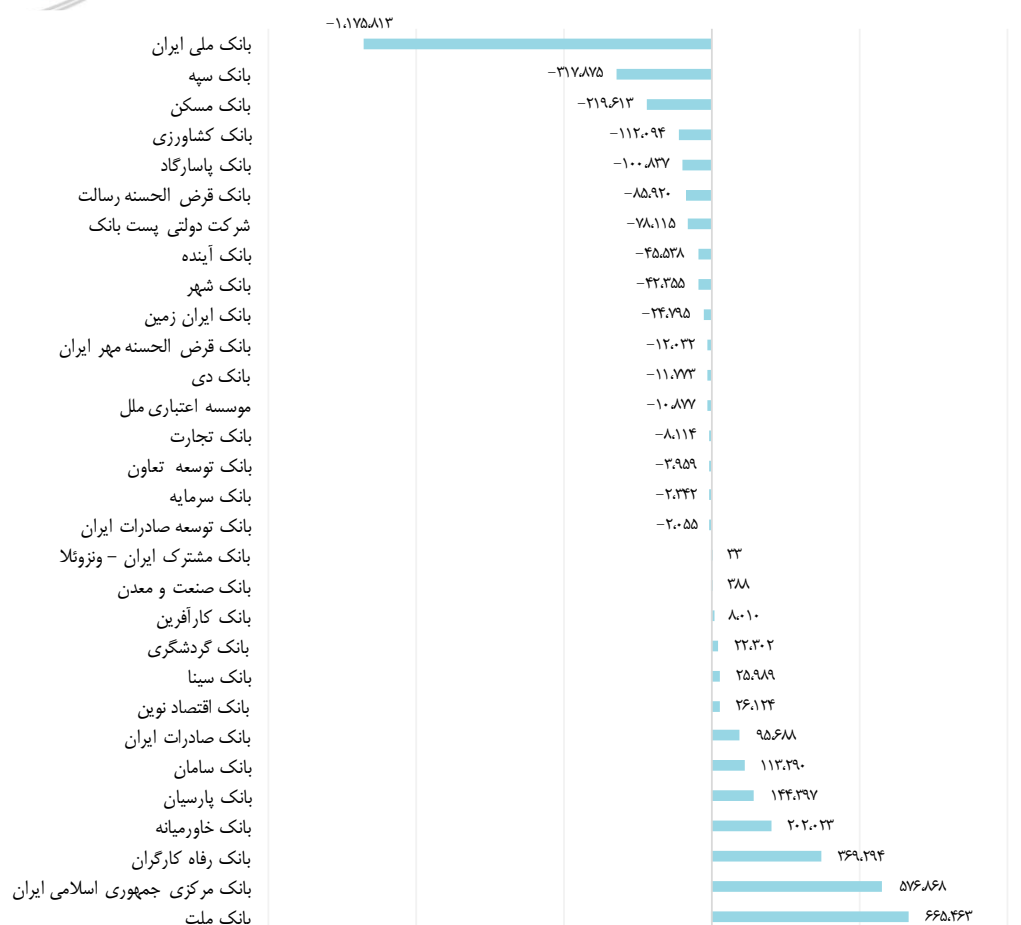
^۱ Turnover

^۲ در نقش بانک صادرکننده

^۳ در نقش بانک پذیرنده

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی تیر ۱۴۰۴ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

میلیارد ریال

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - تیر ۱۴۰۴

بر اساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک رفاه کارگران" در حال انتقال است.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط، امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی تیر ۱۴۰۴ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با مدنظر قراردادن دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به اسفند ۱۴۰۳ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان پاییز ۱۴۰۳ بوده و تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های تیر ۱۴۰۴ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۳۲۳ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۷,۰۳۹ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۴/۱۲- و ۳/۷۹ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در تیر ۱۴۰۴ با رشد ۰/۵۴ درصدی به نزدیک به ۱۲,۲۵۴ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۷/۳۸ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۲/۵۷ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۵ درصد نیز سهم ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های تیر ۱۴۰۴ با ۹۱/۸۳ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۹۰/۱۷ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۷۴، هر ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) ۱۴,۹۹۳ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۷۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش کدهای دستوری (USSD) و اینترنتی به ترتیب ۰/۲۵ و ۱۴/۳۹ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳/۵۶ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۹۸۲ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۷۳۲ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۹/۹۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول تیر ۱۴۰۴ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۴/۲۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تیر ۱۴۰۴ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷۷/۰۶ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان اردبیل می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) در دامنه مبلغی ۱ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۸۷/۶۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۴۷۸,۲۷۹,۸۶۶ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۷/۴۸ درصد تراکنش‌ها معادل ۲۹۷,۰۲۰,۰۳۵ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۶ درصد معادل ۶,۳۰۸,۸۷۷ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

شاخص دهکی تیر ۱۴۰۴ در قیاس با خرداد، رشد ۶/۵۱ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۴۴ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد ماه به سبب رشد ۱۱/۲۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۴/۴۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کاربری، صادرکنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۸۰/۷۱، ۵/۲۹، ۱۶/۰۷- و ۶/۰۳ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده تیر ۱۴۰۴ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه خرداد دارای رشد ۰/۰۲- درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در تیر ۱۴۰۴، ۹۸/۷۳ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در خرداد رشد ۰/۰۶۳ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۷۴۹- درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در تیر ماه ۱۴۰۴ نسبت به خرداد در مولفه سهم مبلغی شرکت به پرداخت ملت با "یک" پله صعود در جایگاه "نخست" قرار گرفت. شرکت پرداخت الکترونیک سامان با "یک" پله نزول در جایگاه "دوم" قرار گرفت. شرکت کارت اعتباری ایران کیش با "یک" پله صعود در جایگاه "ششم" قرار گرفت. شرکت پرداخت الکترونیک پاسارگاد با "یک" پله نزول در جایگاه "هفتم" قرار گرفت. در سهم تعداد تراکنش‌ها نیز شرکت پرداخت الکترونیک سداد با "یک" پله صعود در جایگاه "پنجم" قرار گرفت. شرکت فراپردازان آروند امید با "یک" پله نزول در جایگاه "ششم" قرار گرفت.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در تیر ماه شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین سهم را در حجم و مبلغ تراکنش‌های اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) کسب نموده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و به پرداخت ملت به ترتیب "بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده اند. در ماه جاری به ترتیب دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم و مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده اند. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه تیر شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "به پرداخت ملت" و پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و پس از آن، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان

پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های کدهای دستوری (USSD) تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتهخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار در هر سه خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری سرویس است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های هر سه سرویس در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در تیر ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی و کدهای دستوری (USSD) دست یافته‌اند.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "فرپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. شرکت‌های "فرپردازان آروند امید"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" در شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتهخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتهخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. به طور کلی در تیر ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۶/۷۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در تیر ۱۴۰۴ "بانک ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. در بررسی بازار تعداد و مبلغی "بانک ملت" در دو ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها و کدهای دستوری (USSD) و همچنین تعداد تراکنش ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین سهم را دارد. همچنین بانک "رفاه کارگران" نیز بالاترین سهم مبلغی ابزار پذیرش اینترنتی را به خود اختصاص داده است. در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)" و "ابزار پذیرش اینترنتی" به ترتیب نشان‌دهنده تمرکز بالا و ملایم میزان این شاخص می‌باشد. همچنین در

ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده تراکنش های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته در هر سه ابزار پذیرش کاهشی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت های بانکی تراکنش دار در تیر ۱۴۰۴ نسبت به خرداد ماه کاهش ۱/۹۴ درصدی داشته و نرخ رشد در سه نوع کارت کاهشی بوده است.

در بررسی سهم بانک های صادرکننده کارت های بانکی تراکنش دار در تیر ۱۴۰۴، "بانک ملت" بیشترین سهم از تعداد کارت های اعتباری صادر شده تراکنش دار در شبکه شاپرک را داشته و بیشترین کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت" به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران" و "بانک شهر" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت های بانکی تراکنش دار در این ماه در هر سه انواع کارت همانند ماه گذشته در طبقه "رقابتی" قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش های صادر شده در تیر ۱۴۰۴ به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" و مبلغ تراکنش های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" و تعداد تراکنش های پذیرش شده در تیر ۱۴۰۴ به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و مبلغ تراکنش های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش های شاپرک، مشاهده می گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته

اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش اقتصادی شاپرک مشتمل بر واژگان تخصصی شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک)

بانک یا مؤسسه اعتباری عضو شبکه شتاب که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۳۸}ی پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۳۹} شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک)

انواع خدمات شبکه پرداخت کارتی عبارتند از «خرید کالا و خدمات»، «پرداخت قبض و خرید شارژ» و «مانده‌گیری».

خرید کالا و خدمات^{۴۰}

خدمتی است که دارنده کارت، هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت کارت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی و ابزار پذیرش کدهای دستوری^{۴۱} (USSD) هستند. در حال حاضر به‌دلیل امنیتی صرفاً امکان پرداخت برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از طریق ابزار پذیرش کدهای دستوری مجاز است.

شبکه‌ای است که به منظور سامان‌دهی پایانه‌های پذیرش کارت‌های بانکی و فراهم آوردن امکان نظارت مؤثر در نظام پرداخت مبتنی بر کارت بانکی در کشور ایجاد شده و تراکنش‌های حاصل از «ابزارهای پذیرش» توسط این شبکه، پذیرش و پردازش می‌شود.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۵}

شخص حقوقی ثبت شده وفق قوانین موضوعه جمهوری اسلامی ایران است که بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. مطابق با «ضوابط اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت» دریافت می‌نماید، وفق الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی «بانک مرکزی ج.ا.ا.» و «شاپرک» فعالیت می‌کند.

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری صادرکننده^{۳۶}

بانک یا مؤسسه اعتباری عضو شبکه شتاب که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای مشتریان خود صادر نموده و امکان اتصال، ایجاد و دریافت تراکنش بر بستر این شبکه را دارند.

بانک‌ها و مؤسسات اعتباری پذیرنده^{۳۷}

^{۳۸} USSD: Unstructured Supplementary Service Data

^{۳۵} PSP: Payment Service Provider

^{۳۶} Issuer Bank

^{۳۷} Acquirer Bank Acquirer

^{۳۸} IBAN: International Bank Account Number

^{۳۹} Service Type

^{۴۰} Purchasing Good/Services

به تراکنشی اطلاق می‌شود که با موفقیت به پایان رسیده و تمامی مراحل پردازش مورد نظر به درستی انجام شده است. در این فرآیند، تأییدیه‌های لازم دریافت گردیده و نتیجه نهایی بدون هیچ‌گونه خطا به کاربر اطلاع داده شده است این‌گونه تراکنش‌ها در سامانه با کد پاسخ صفر مشخص می‌شوند.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

پرداخت قبض^{۴۲} و خرید شارژ تلفن همراه^{۴۳}

پرداخت قبض خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت کارت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۴} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت کارت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۶}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۲۹ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

^{۴۵} Balance Inquiry

^{۴۶} Transaction Status

^{۴۲} Bill Payment

^{۴۳} Reload

^{۴۴} Top-up

کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD) است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۷}

ابزاری است ثابت یا سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۸} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که به این معنی است که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه شاپرک را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان غیر فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که به این معنی است که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربر یا انجام عملیات روزانه سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتابی، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۷} EFTPOS

عبارت است از ابزارهای پذیرش مبتنی بر کدهای دستوری، که برای دارندگان کارت امکان پرداخت از طریق شماره‌گیری کدهای کوتاه * و # بر بستر اپراتورهای مخابراتی را فراهم می‌کند. در حال حاضر بهره‌برداری از این ابزار صرفاً برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ مجاز است.

ابزار پذیرش موبایلی

عبارت است از ابزارهای پذیرش مبتنی بر برنامه‌های موبایلی (Application) که امکان پرداخت درون برنامه‌ای را برای کاربران (دارندگان کارت) فراهم می‌کند.

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۰ الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک)

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک، سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند. سایر کارتهای فاقد شرط مذکور، از نظر شاپرک، کارتهای تراکنش‌دار (فعال شاپرکی) است.

ابزار پذیرش کم تراکنش و فاقد تراکنش

ابزار پذیرش کم تراکنش و فاقد تراکنش، پایانه‌ای است که بیش از سه ماه از تاریخ ثبت و فعال‌سازی آن گذشته و در یک دوره سه‌ماهه متوالی، در هر ماه کمتر از ۶۰ تراکنش مالی و کمتر از ۲۰ میلیون ریال مجموع مبلغ تراکنش داشته باشد.

ابزار پذیرش تراکنش‌دار

ابزار پذیرش تراکنش‌دار، پایانه‌ای است که در یک دوره سه ماهه متوالی، حداقل در یکی از ماه‌ها بیش از ۶۰ تراکنش مالی یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن بیش از ۲۰ میلیون ریال باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۴۹}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش کدهای دستوری (USSD)

^{۴۹}Internet Payment Gateway

^{۵۰} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۱} Debit Card

کارت پیش پرداخته (بی نام)^{۵۲}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی شود، این کارت ها به انواع زیر تقسیم می شوند:

کارت های بی نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت های خرید بی نام و برخی بن کارت ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می شوند.

کارت های بی نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می شوند:

○ کارت های بر خط^{۵۳} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن ها مستلزم تایید توسط سامانه های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت ها، ۲X، ۳X و ۴X می باشد.

○ کارتهای برون خط^{۵۴} نظیر کارت های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن ها می تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می باشد.

کارت های بی نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می شود. با این وجود بانک ها مکلفند برای این قبیل کارت ها-نظیر سایر

کارت های پرداخت-حداقل خدمات مانده گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۵۵}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می باشد. این کارت ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت بر عهده بانک صادرکننده می باشد.

تراکنش دارنده ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش های ارسالی از طرف دارنده کارت که با شناسه ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه شاپرک می شوند، گفته می شود (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش های با شناسه ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش های با شناسه ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه ۲۰۰۳ می باشد). در این تراکنش ها با شناسه ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می شود ولی با شناسه ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده گیری ارائه می شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش^{۵۶}

به تراکنش هایی گفته می شود که توسط شرکت ارائه دهنده ی خدمات پرداخت ارسال می شود. هدف از این تراکنش ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز

^{۵۲} Prepaid

^{۵۳} Online

^{۵۴} Offline

^{۵۵} Credit card

^{۵۶} Advice transaction

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از دسته تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}} \times \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه شاپراک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپراک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپراک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی

مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) است.

تراکنش اصلاحیه^{۵۷}

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۵۸}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپراک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

^{۵۸} Reconciliation Account (RA)

^{۵۷} Reversal Transaction

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۱}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۵۹} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۰} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های جاری بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

^{۶۱} Nominal Value

^{۵۹} Quasi money

^{۶۰} Demand deposits

شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح زیر قضاوت نمود.

وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتی که عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتی که بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا، نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه t

شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه t

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهک از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهک تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها

شاخص توزیع مبلغی دهکی = $\frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}}$

شاخص هرفیندال - هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این

Summary of key payment statistics

- ▲ Increase compared to last month
- ▼ Decrease compared to last month
- ▢ No change from last month

1

The importance of card payment network in national economy
Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	20/20%	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	1/76%	▲

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,323,483,032	▼
Value of transactions (mill IRR)	17,038,859,803	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Aug compared to Jun)	3/79%	▲
Monthly real growth of value of transactions(Aug compared to Jun)	0/30%	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	36/55%	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	-3/25%	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	6/20%	▼
Mobile Payment Gateway	1/97%	▼
EFTPOS	91/83%	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	98/76%	▼
Bill payment & purchase mobile charge	1/24%	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	90/17%	▼
Bill payment & purchase mobile charge	5/01%	▲
Balance Inquiry	4/82%	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,982/12	▲
EFTPOS	1,731/95	▲
Mobile Payment Gateway	0/92	▼
Internet Payment Gateway	249/25	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	69/93	▼
EFTPOS	64/22	▼
Mobile Payment Gateway	1/38	▼
Internet Payment Gateway	4/33	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	Tehran	1,778,28	▼
The most change in the number of active EFTPOS	Azerbaijan,	13,861	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	Mazandara	0/217	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	Ardabil	77/06	▼

Decile ratio

he ratio of average value of the tenth	462/43	▲
--	--------	---

3

The quality of card e-payment services

Quality of services

The ratio of successful transactions to total	98/73%	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	99/98%	▲

The share of each types of errors in transactions

Acquirer error	%2/41	▲
Shaparak network error	0/21%	▲
Issuer error	12/80%	▼
Cardholder Error	84/57%	▲
Business error	0/00%	◀

Services sensed availability

Network sensed availability	98/73%	▲
Shaparak sensed availability	99/98%	▼

Reconciliation account (RA) transactions

Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	0/013%	▲
percent change of reconciliation account transactions	14/51%	▲

4

Electronic card payment network market indices in Aug 2025

Active EFTPOS Value effectiveness

The highest effectiveness	Farapardazan Arvand omid	2/868	▼
The lowest effectiveness	Electronic Card Damavand	0/299	▼

The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions

The highest ratio	Electronic Card Damavand	1/868%	▲
The lowest ratio	Farapardazan Arvand omid	0/037%	▲

The ratio of Low Transaction to active EFTPOS

The Highest ratio	Electronic Card Damavand	38/15%	▲
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	10/51%	▲

The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks

The highest market share

highest value	23/17% Beh Pardakht Mellat	▲	17/22% Mellat Bank	▲
highest numerical	20/92% Pardakht Electronic Saman	▲	16/57% Mellat Bank	▼

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	32/86% Beh Pardakht Mellat	▼	19/86% Refah Bank	▲
Mobile Payment Gateway	47/31% Beh Pardakht Mellat	▲	49/01% Mellat Bank	▼
EFTPOS	20/55% Beh Pardakht Mellat	▼	17/18% Mellat Bank	▲

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	40/02% Beh Pardakht Mellat	▲	36/19% Mellat Bank	▼
Mobile Payment Gateway	46/48% Beh Pardakht Mellat	▲	49/81% Mellat Bank	▼
EFTPOS	21/07% Pardakht Electronic Saman	▼	14/50% Bank Sepah	▼

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	2,592	▲	1,725	▼
Mobile Payment Gateway	3,277	▲	3,258	▼
EFTPOS	837	▲	837	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Shahr Bank	17/09%	▼
Credit card	Mellat Bank	17/09%	▲
Debit card	Bank Melli Iran	21/41%	▲

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانه پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.